

ROMÂNIA

AGENȚIA NAȚIONALĂ DE CONTROL AL EXPORTURILOR

RAPORT

**PRIVIND CONTROLUL EXPORTURILOR DE ARME
ÎN ANUL 2002**

București
2004

Editat de

Agencia Națională de Control al Exporturilor - ANCEX

Coperta conține un fragment din pictura
„Atacul de la Smârdan” de Nicolae Grigorescu, pictor național
român

ISBN 973-0-03502-4

CUPRINS

Cuvânt înainte

Capitolul 1

Cadrul legislativ și instituțional național	1
1.1. Sistemul național de control al exporturilor	1
1.2. Principiile care stau la baza controlului exporturilor de arme convenționale	4
1.3. Mecanisme și proceduri de licențiere și control	4

Capitolul 2

Cadrul internațional privind exporturile de arme	6
2.1. Regimuri și aranjamente internaționale pentru controlul multilateral al exporturilor	6
2.1.1. Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și produse și tehnologii cu dublă utilizare	6
2.1.2. Grupul Furnizorilor Nucleari	8
2.1.3. Comitetul Zangger	9
2.1.4. Grupul Australia	10
2.1.5. Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete	11
2.1.6. Codul Internațional de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice	12
2.2. Cooperarea internațională și transparența în exporturile de arme	13
2.2.1. Registrul ONU privind transferul de arme convenționale	13
2.2.2. Schimbul de informații în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar	14
2.2.3. Codul de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme	14
2.3. Embargouri internaționale și alte măsuri restrictive privind exporturile de arme	15
2.4. Controlul exporturilor de arme de calibru mic și armament ușor	16
2.4.1. Conferința ONU privind armele de calibru mic și armament ușor	16
2.4.2. Documentul OSCE privind armele de calibru mic și armament ușor	17

2.4.3.	Uniunea Europeană și controlul armelor de calibru mic și armamentului ușor	18
2.4.4.	NATO și controlul armelor de calibru mic și armamentului ușor	18
Capitolul 3		
Ațiuni privind întărirea regimului de control al exporturilor de arme convenționale în anul 2002		19
3.1.	Perfecționarea cadrului legislativ	19
3.2.	Perfecționarea cadrului organizatoric	20
3.3.	Eficientizarea cooperării interinstituționale	20
3.4.	Activitatea de control – enforcement	22
3.5.	Dezvoltarea relației Guvern-Industrie	23
3.6.	Dezvoltarea cooperării internaționale	24
Capitolul 4		
Date statistice privind transferurile de produse militare efectuate de România		26
4.1.	Autorizarea activităților de comerț exterior	26
4.2.	Operațiuni de export	29
4.2.1.	Procesarea, examinarea și avizarea cererilor de licență	29
4.2.2.	Licențe individuale de export eliberate	30
4.2.3.	Exporturi realizate	33
4.3.	Operațiuni de import	39
4.4.	Operațiuni necomerciale, de tranzit și transbordare	41
4.5.	Respectarea embargourilor și altor regimuri restrictive	42
4.6.	Controale și măsuri pentru respectarea legalității	42
Capitolul 5.		
Direcții de acțiune și dezvoltări ale regimului de control al exporturilor		45
ANEXA nr. 1		
Codul de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme		49
ANEXA nr. 2		
Embargourile internaționale asupra exporturilor de arme 2002		53
ANEXA nr.3		
Lista de armamente, muniții și alte produse militare		54
ANEXA nr. 4		
Principalele companii românești care derulează operațiuni de comerț exterior cu produse militare		84
ANEXA nr. 5		
Tabel centralizator al exporturilor de produse militare, destinație cu destinație, efectuate de România în anul 2002		85
ANEXA nr. 6		
Tipurile de categorii de armamente, muniții și alte produse militare exportate de România în anul 2002, către fiecare destinație finală		86

ANEXA nr. 7

Selețiuni din Raportul privind controlul exporturilor de arme 2000-2001 (capitolul 5)	91
BIBLIOGRAFIE	106
ABREVIERI UZUALE	107

*„...raportarea la acquis-ul
comunitar și importul practicilor
europene avansate reprezintă coloana
vertebrală a actualei etape de dezvoltare
și modernizare a controlului exporturilor
de produse militare în România.”*

CUVÂNT ÎNAINTE

Poate nu întâmplător am finalizat prezentul Cuvânt înainte la 29 martie 2004, moment istoric care marchează aderarea de jure a României la Tratatul Atlanticului de Nord.

Faptul că nu au existat, de-a lungul ultimilor 4 ani, afirmații acuzatoare sau dubii referitoare la pretinse încălcări ale embargourilor internaționale de către firme românești exportatoare de arme reprezintă una dintre garanțiile maturizării regimului românesc de control al exporturilor, dar și o contribuție la procesul recunoașterii României ca furnizor de securitate și stabilitate în regiune.

Intensificarea actelor de terorism și proliferarea armelor convenționale, a armelor de distrugere în masă și a mijloacelor purtătoare reprezintă amenințări ale păcii și securității internaționale.

Statele și organizațiile internaționale au elaborat și pus în practică, cu precădere după 11 septembrie 2001, strategii și planuri de acțiune pentru prevenirea și combaterea încercărilor de achiziționare de materiale NBC sau convenționale de către teroriști. Responsabilitățile statelor care promovează politici de neproliferare sunt relaționate direct de aplicarea efectivă a tuturor instrumentelor internaționale existente. Dintre acestea subliniez rolul tratatelor internaționale și mecanismelor de verificare, coordonarea domestică și internațională în controlul exporturilor, programele de distrugere de arsenale și capacități militare, convenirea și implementarea efectivă a sancțiunilor economice și regimurilor restrictive asupra transferurilor către state sau entități care sprijină înzestrarea rețelelor teroriste.

Unele dintre documentele politice de interes major în convergența politicilor de neproliferare l-a reprezentat Declarația din decembrie 2000 a Uniunii Europene și a SUA cu privire la responsabilitățile statelor și transparența în exporturile de arme.

În contextul confirmării responsabilităților specifice și afirmării unei viziuni comune asupra controlului exporturilor de arme, Uniunea Europeană și SUA au decis să acționeze în comun pentru încurajarea tuturor statelor exportatoare de arme să implementeze criterii riguroase în procesele domestice de luare a deciziei de aprobare a exporturilor și o politică de creștere a transparenței în domeniu. Printre instrumentele recomandate statelor se află furnizarea de date naționale la Registrul ONU pentru Arme Convenționale dar și schimburile de informații pe baza Documentului OSCE privind SALW sau cele din cadrul Aranjamentului de la Wassenaar.

Focalizând pe domeniul strict al controlului exporturilor ca instrument efectiv de combatere a terorismului internațional, 2002 a reprezentat o perioadă de conștientizare și de creștere a rolului acestui mecanism în politicile naționale de neproliferare. Includerea terorismului ca o rațiune a regimului de control în Aranjamentul de la Wassenaar prin amendarea Elementelor Inițiale în decembrie 2001 și a Liniilor directoare ale MTCR în ianuarie 2003, reprezintă pași importanți în contracararea riscului utilizării de către teroriști a armamentelor convenționale și a tehnologiilor pentru rachete.

În plus, includerea acestui domeniu preponderent tehnic pe agendele politice ale șefilor de stat, liderilor și principalilor decidenți politici ai lumii este o mărturie a impactului pe care întărirea controlului exporturilor îl are în evitarea sau stoparea transferurilor ilicite de produse militare și arme de distrugere în masă.

Pe tot parcursul de la declarații politice la aspectele practice ale controlului exporturilor se constată o deplasare a accentelor către dimensiunea efectivității regimurilor naționale de control al exporturilor.

Astfel, cu toate limitările inerente pentru împiedicarea achiziției de către teroriști a produselor și tehnologiilor militare (ca de altfel și în cazul achiziției națiunilor-stat) controlul exporturilor este un instrument a cărui perfecționare conduce la creșterea contribuției sale la lupta împotriva terorismului. În acest sens, una dintre deciziile Plenarei Grupului Australia, din iunie 2002, a stabilit ca procedura „clauza catch-all” să reprezinte una dintre condițiile de bază ale politicilor celor 33 de state participante. De altfel, acest standard reprezintă și un precedent care a fost ulterior extins și în celelalte regimuri de control al exporturilor la domeniul acumulărilor de arme de distrugere în masă. Spre exemplu, participanții la Aranjamentul de la Wassenaar au susținut încă din 2002 necesitatea extinderii clauzei catch-all și la exporturile de produse cu dublă utilizare care au scopuri finale militare.

Aceeași Plenară a Grupului Australia a stabilit explicit și un control asupra transferurilor intangibile de tehnologie, ca recomandare pentru statele participante.

Un alt domeniu cristalizat recent în controlul exporturilor este cel al brokerajului de produse militare prin „exportul” unor practici naționale efective ale unora dintre statele participante la Aranjamentul de la Wassenaar.

În acest context, experiența românească în materia controlului exporturilor de produse militare a marcat cu 2002 al doilea an consecutiv în care nu au existat nici îndoieli și nici afirmații în mass media străină sau națională referitoare la

pretinse încălcări de embargouri internaționale de către exportatori români de produse militare.

Confirmări ferme ale acestei teze au venit nu doar din surse oficiale, guvernamentale, ci și din rapoartele unor ONG-uri care au „fotografiat” conduitele statelor din Europa Centrală și de Est în domeniul controlului transferurilor de arme. Evoc, în acest sens, scrisoarea deschisă a organizației Human Rights Watch către șefii de state și guverne din NATO adresată Secretarului General al NATO Lordul George Robertson (disponibilă și pe site-ul www.hrw.org/press/2002).

Fără a-mi propune realizarea unui tablou complet al evoluțiilor internaționale înregistrate în cursul anului 2002, voi menționa acele dezvoltări semnificative ale relațiilor mondiale de securitate cu impact direct asupra evoluției sistemului românesc de control al exporturilor.

În plan internațional este o certitudine faptul că în anul 2002 s-a cristalizat strategia americană de contracarare a terorismului mondial, iar statele lumii s-au polarizat în ceea ce s-a denumit generic “coalitia de voință”. În acest context, adaptarea rapidă a structurilor românești cu responsabilități în domeniul siguranței naționale poate fi sintetizată prin menționarea aprobării de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării a Strategiei Naționale de prevenire și combatere a terorismului. Un mecanism de implementare a acestui document politic este Protocolul general de organizare și funcționare a Sistemului de prevenire și combatere a terorismului, aprobat în cursul anului 2002, la care ANCEX este o componentă distinctă prin responsabilitățile și mecanismele specifice de supraveghere a transferurilor de produse strategice.

În plan strict normativ, 2002 a reprezentat anul ratificării de către România a Convenției internaționale privind reprimarea finanțării terorismului

(Legea 623/2002), adoptarea legii pentru sancționarea unor acte de terorism și a unor fapte de încălcare a ordinii publice (Legea nr.472/2002), precum și legea pentru prevenirea, combaterea și sancționarea spălării banilor (Legea nr.656/2002).

Controlul exporturilor de produse militare reprezintă, cu accente după 11 septembrie 2001, un domeniu evolutiv al neproliferării și un mecanism de cooperare și coordonare domestică și internațională.

Poziția și eforturile SUA au fost orientate, încă din ianuarie 2002 când președintele Bush lansa celebra sintagmă “axa răului”, către construirea unei rețele de cooperare și schimb internațional de informații în scopul prevenirii și combaterii flagelului terorismului.

Dintre dezvoltările pe care le apreciez valoroase pentru progresele controlului exporturilor ale anului 2002 menționez adoptarea de către Plenara Aranjamentului de la Wassenaar din 11-12 decembrie a Ghidului celor mai bune practici pentru exporturile de arme mici și armament ușor. Acest document cu valoare de recomandare codifică cele mai avansate practici naționale ale statelor participante la AW; spre exemplu, sunt inserate criterii legate de circumstanțele specifice statelor potențial utilizatori finali de SALW și de riscul diversiunii acestora către zone de conflict armat sau rețele teroriste. În plus, se recomandă notificarea reexporturilor către statul exportator la origine, precum și crearea unor mecanisme naționale efective de control al exporturilor de SALW.

În contextul mondial al politicilor de neproliferare, întărirea controlului transferurilor de arme înseamnă combinarea dimensiunilor esențiale pentru creșterea contribuției sistemelor naționale la stoparea transferurilor către entități teroriste:

- *voință politică fermă și pragmatic orientată;*

- *capabilități administrative și expertiză de licențiere;*
- *controlul și supravegherea respectării legii prin cooperarea inter-instituțională;*
- *construirea și gestionarea relației Guvern- Industrie.*

Operaționalizarea unui regim de control al exporturilor de produse strategice și a unei autorități naționale eficiente în administrarea acestui domeniu este în prezent una dintre condițiile pentru admiterea României în Uniunea Europeană. De altfel, certitudinea dobândirii calității de membru NATO în noiembrie 2002 a reprezentat finalizarea unui proces amplu de pregătire a instituțiilor responsabile și în contextul modernizării și „importului” celor mai avansate standarde în controlul exporturilor.

În anul 2002, Agenția Națională de Control al Exporturilor⁽¹⁾ a elaborat și prezentat Guvernului și Consiliului Suprem de Apărare a Țării primul raport privind exporturile românești de arme convenționale; un extras din acest raport a fost publicat cu ocazia Conferinței Naționale „10 ani de control al exporturilor în România” desfășurată în perioada 25-28 septembrie 2002.

În iulie 2003, cu ocazia reuniunii bienale privind implementarea Programului de Acțiune al ONU pentru prevenirea, combaterea și eradicarea traficului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor sub toate aspectele sale, delegația României a prezentat și versiunea în limba engleză a acestui raport (ambele versiuni sunt disponibile și pe site-ul Agenției, www.ancex.ro).

⁽¹⁾ La data tipăririi prezentului raport, urmare a restructurării guvernului, prin Ordonanța de urgență nr.64/2003 s-au dispus și măsuri referitoare la Agenție; aceasta a rămas în subordinea Ministerului Afacerilor Externe dar activitatea de control a agenției este coordonată de ministrul delegat pentru coordonarea autorităților de control; denumirea agenției s-a modificat în Agenția Națională de Control al Exporturilor, păstrând toate atribuțiile anterioare.

Chiar dacă în cursul anului 2002 denumirea agenției a fost ANCESLAC s-a considerat oportună utilizarea abrevierii valabile la data tipăririi raportului, respectiv ANCEX.

Raportul de față prezintă principalele dezvoltări în politica națională de control al exporturilor în anul 2002, în mod deosebit măsurile privind cunoașterea și respectarea de către companiile românești a principiilor și criteriilor Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme care sunt aplicabile țărilor candidate. Din această perspectivă, eforturile făcute de România au fost evocate și încurajate în Raportul pe anul 2002 al Comisiei Europene privind progresele înregistrate de România pe calea aderării: „România a confirmat drumul bun în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comună și a continuat să-și alinieze politica sa cu cea a Uniunii Europene.(...) România a continuat să respecte sancțiunile internaționale și măsurile restrictive impuse de ONU și UE. (...) România a subscris la conținutul și principiile conținute în Codul de Conduită al UE în exporturile de arme și continuă să respecte și să implementeze criteriile Codului.”(cap.27).

Datele și informațiile cuprinse în partea statistică a prezentului document se bazează pe datele deținute de ANCEX și pe raportările periodice ale companiilor autorizate să desfășoare activități de comerț exterior cu arme convenționale.

Raportul reprezintă un instrument real al eforturilor pe care România le întreprinde constant pentru promovarea unei politici responsabile în exportul de arme, pentru abordarea unor mecanisme și proceduri efective de control care să sprijine prevenirea și combaterea acumulărilor destabilizatoare de arme convenționale în diferite țări sau regiuni ale globului.

În anul 2002, ANCEX a continuat să desfășoare acțiuni concrete în cadrul programului „Transparență, cooperare și comunicare”, lansat în aprilie 2001 cu scopul de a dezvolta un comportament responsabil al companiilor românești în activitățile incidente domeniului neproliferării și controlului

exporturilor. *Motto-ul acestui Program de construcție a unei relații Guvern – Industrie este „a cunoaște - a înțelege - a respecta - a acționa în conformitate cu legea”.*

În acest context, s-au desfășurat consultări bilaterale cu responsabilii din controlul exporturilor din SUA, Marea Britanie, Germania, Franța, Olanda și Norvegia. De altfel, construcția și întreținerea unei rețele de comunicare cu capitalele statelor din zona euro-atlantică este una dintre valorile adăugate ale dimensiunii externe a controlului exporturilor în România în actuala administrație.

Un eveniment important pentru întărirea rolului României de lider regional în controlul exporturilor l-a reprezentat seminarul internațional organizat de ANCEX în colaborare cu Departamentul de Stat și Departamentul Comerțului ale SUA în perioada 12 – 14 iunie 2002, cu tema „Neproliferarea și întărirea controlului exporturilor”, la care au participat reprezentanți din 10 state din centrul și estul Europei.

Activitățile externe bilaterale și reuniunile regionale reprezintă cu precădere un mecanism de cunoaștere și premise ale asimilării rapide atât ale celor mai noi evoluții în termenii dezvoltării materiale (standarde) și procedurale (uzanțe) cât și ale așa-numitelor „lecții învățate” care pot fi adaptate ca soluții optime și în România.

Din perspectiva participării României la regimurile multilaterale de neproliferare și de control al exporturilor, 2002 reprezintă începutul unui proces amplu de legiferare aflat încă în curs.

Astfel am stabilit o strategie de reglementare prin legi a participării României la toate regimurile majore de control al exporturilor, ceea ce va permite într-un interval de 3 ani normativizarea tuturor obligațiilor pe care România și le-a

asumat și le îndeplinește în virtutea participării la aceste mecanisme selecte de cooperare multilaterală.

Un prim rezultat al acestui proces de legiferare l-a reprezentat inițierea și adoptarea legii nr. 499/2002 care se referă la plata cotizației anuale a României pentru funcționarea Secretariatului Aranjamentului de la Wassenaar la Viena; în plus, legea 499/2002 conține documentul constitutiv al Aranjamentului de la Wassenaar, intitulat Elemente Inițiale, așa cum a fost amendat la Plenara AW din decembrie 2001. Indirect, textul legii și anexa dau satisfacție nevoii minimale de informare atât a companiilor românești, principalii „destinatari finali” ai regimului de control al exporturilor, cât și a opiniei publice din România care este puțin familiarizată cu conceptele și standardele acestui domeniu.

De anul 2002 se leagă și inițierea proiectului legii privind participarea României la Grupul Australia pentru neproliferarea chimică și biologică, recent aprobată (Legea nr.92/2004).

Așa cum mi-am propus și cum am fost încurajați de cititorii primului Raport, prezentul Raport înregistrează progrese în ceea ce privește creșterea transparenței asupra datelor și informațiilor privind transferurile de produse militare din și către România.

Este deja cunoscut faptul că în avangarda principiilor unei guvernări corporatiste se află transparența procesului decizional și asumarea răspunderii - premise majore ale unei administrări eficiente. Iată de ce este problematic procesul de înțelegere a tuturor dezvoltărilor și evoluțiilor din zona euro-atlantică în vederea pregătirii premizelor domestice ale unor permanente armonizări de detaliu.

Sensul europenizării regimului românesc de control al exporturilor l-am imprimat și prin studierea și valorificarea rapoartelor anuale din ultimii ani

elaborate și prezentate succesiv de 2 raportori europeni, Gary Titley și Karl von Wogau, în materia evaluării stadiului implementării Codului de Conduită al UE privind exporturile de arme din 1998.

Raportul lui Karl von Wogau⁽¹⁾ supus dezbaterei Parlamentului European în cursul anului 2002 cuprinde o examinare riguroasă a măsurilor, prioritare în viziunea europeană, necesare unei implementări efective a principiilor, criteriilor și părții operative ale Codului.

Semnificativ este faptul că raportorul european, subliniind rolul Codului în realizarea unui dialog permanent referitor la responsabilitățile statelor în transferurile de arme, a calificat al patrulea an de implementare a documentului UE (respectiv 2001) ca având rolul de „a consolida poziția sa ca cel mai cuprinzător regim internațional de control al exporturilor de arme, furnizând un nivel ridicat de transparență internă și externă, dialog, dinamism și respectarea notificărilor privind refuzurile.”

Pentru sistemul românesc de control al exporturilor aceste aprecieri sunt cu atât mai valoroase cu cât raportarea la acquis-ul comunitar și importul practicilor europene avansate în domeniu reprezintă coloana vertebrală a actualei etape de dezvoltare și modernizare a controlului exporturilor de produse militare în România.

Pe de altă parte, Raportul european evocă o diversitate încă nearmonizată și, în consecință, dificil de comparat, a raportărilor naționale de date statistice legate de exporturile de arme. Domeniile prioritare în interiorul Uniunii dar și față de statele

¹⁰ În elaborarea în special a capitolului 4 am dat valoare aserțiunii raportorului Karl von Wogau care în cel de-al patrulea Raport referitor la implementarea prevederilor paragrafului operativ nr.8 al Codului de Conduită al UE privind exporturile de arme, potrivit căreia „Transparența maximă este o condiție esențială pentru răspunderea democratică ca cel mai bun garant al păcii și stabilității” (Fourth annual report according to operative provision 8 of the European Union Code of Conduct on arms exports, <http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2002>).

asociate la UE sunt: controlul exporturilor de echipamente militare pentru forțele de securitate și de poliție, brokerajul de arme, problematica „nucleului dur” de condiții esențiale pentru certificatele de utilizare finală și producția licențiată de produse militare. Raportul conține 9 linii directoare prioritare care vor permite statelor UE și partenerilor din afara organizației să monitorizeze și să măsoare progrese obiective în implementarea Codului. Dintre acestea menționez necesitatea armonizării formatului și a criteriilor de selecție a datelor statistice cuprinse în rapoartele naționale, reglementări internaționale pentru brokerajul de arme, standardizarea informațiilor cuprinse în certificatele de utilizare finală, crearea și implementarea unor mecanisme de consultare cu statele care au refuzat tranzacții esențial identice ș.a.

Raportul euro-parlamentarului cuprinde și un compendium de practici agreeate de statele membre în contextul Codului și tabele extinse cu date și informații referitoare la valorile exporturilor de echipamente militare pentru fiecare destinație. Rațiunea pentru care am insistat asupra acestui raport european este una de fond: radiografia europeană a implementării Codului, concluziile și recomandările parlamentarului european reprezintă cele mai valoroase repere atât pentru evaluarea stadiului actual de maturizare a regimului românesc de control al exporturilor cât și pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a acestui domeniu în perioada imediat următoare. Domenii de acțiune prioritare precum controlul brokerilor, notificarea producției de produse și componente militare, standardizarea certificatului de utilizare finală sunt și câmpuri de reglementare viitoare în România.

La momentul redactării acestui „Cuvânt înainte” Agenția a finalizat și proiectul unei legi organice care va reglementa distinct controlul exporturilor de arme într-o manieră deplin europeană și profund responsabilă.

Voi evoca în continuare principalele repere ale unei abordări comparative asupra celor două rapoarte elaborate de ANCEX în materia controlului exporturilor de arme în România.

În primul rând trebuie menționat faptul că Raportul privind controlul exporturilor de arme pe anul 2002 păstrează structura primului raport deoarece aceasta răspunde problematicilor care compun domeniul controlului exporturilor: cadrul legislativ și instituțional, cooperarea internațională în materie, activități specifice dezvoltărilor sistemului românesc de control al exporturilor în 2002, statistici privind transferurile de arme – care sperăm să rămână capitolul cel mai citit și comentat – precum și principalele direcții de acțiune pentru 2003 – 2004.

Am anexat, ca și la primul Raport, versiunea în limba română a documentului politic european intitulat Codul de Conduită al Uniunii europene privind exporturile de arme, adoptat de Consiliul UE în iunie 1998 și andorsat de România o lună mai târziu, subliniind prin însuși acest fapt importanța sa crucială în decizia politică de aprobare a transferurilor de arme din România. Am adăugat și situația embargourilor internaționale, așa cum au grefat comerțul mondial cu arme în 2002, precum și o anexă cu companiile românești titulare de licențe de export de produse militare. De asemenea, pentru garantarea înțelegerii contextului românesc al controlului exporturilor am inserat, ca anexă, capitolul 5 (Date statistice) din primul raport în domeniu, disponibil și pe Internet la www.ancex.ro din martie (versiunea în limba română) respectiv iulie 2003 (versiunea în limba engleză).

Un cuvânt și despre coperta Raportului, pe care am construit-o cu un fragment din tabloul „Atacul de la Smârdan” al pictorului național român Nicolae Grigorescu deoarece nici un alt pictor român de notorietate nu a evocat scene de

război, aspect care ține cumva, la nivel civilizator, de vocația modernă profund pașnică a poporului român și a elitelor sale.

În mod evident, substanța creșterii transparenței se află în dezvoltările capitolului 4 (Date statistice privind transferurile de produse militare efectuate de România).

Prima remarcă o fac în legătură cu diversificarea criteriilor de evocare a universului românesc de companii titulare de licențe de export. Argumentul principal pentru care am construit acest palier suplimentar se leagă de contextul politico-social al industriei românești de apărare. Cu siguranță germenii soluțiilor viitoare de supraviețuire economică și de rentabilizare a companiilor românești producătoare de armamente convenționale se află printre noutățile reflectate și în planul controlului exporturilor. Altfel spus, în absența vreunui „plan Marshall” pentru acest sector al economiei naționale, variantele pot fi evocate uitându-ne „în grădina proprie”. Iată, spre exemplu, printre aparițiile de noutate în domeniu se află companii precum SC Eurocopter Romania SA – primul joint-venture cu capital străin având activități în planul producției de produse militare, SC MFA Mișil SA- externalizată din CN Romarm SA, SC Stimpex SA – producător și furnizor de echipamente de protecție balistică și NBC ori SC Aerotech SA și SC EMP Trade SRL.

În al doilea rând, Raportul pentru anul 2002 include, pentru prima dată, volumul total al importurilor de produse și tehnologii militare în România (136,4 mil.USD). Prin comparație cu volumul exporturilor desfășurate în anul 2002 (43,8 mil.USD) este evident efortul financiar pe care instituțiile de linie din sistemul național de apărare l-au făcut în vederea susținerii unei strategii de înzestrare adaptată, în principal, exigențelor procesului de aderare la NATO.

Volumul total al exporturilor de produse și tehnologii militare, deși nesemnificativ dacă este comparat cu exporturile similare ale statelor puternic înscrise la scară mondială în anul 2002 (aproximativ 0,1% din exporturile SUA, 1,17% din exporturile Franței, 1,5% din exporturile Marii Britanii, 6,5% din exporturile Italiei sau 10% din exporturile Germaniei) reprezintă eforturile industriei românești de a rezista și de a se adapta la această piață.

Din volumul total al exporturilor de produse militare, circa 28,8 milioane USD îl reprezintă volumul exporturilor definitive de produse militare și componente, iar 14,91 milioane USD (respectiv 34%) reprezintă aportul valoric al operațiunilor de perfecționare activă (reparații și lohn). Se creionează astfel, un domeniu distinct de activitate și de profit pentru companiile românești (unele dintre ele la limita supraviețuirii economice). Sistemul lohn, practicat de exemplu de firma Condor SA, a permis utilizarea forței de muncă înalt calificată a companiei pentru clienți guvernamentali din Marea Britanie. Este de remarcat de asemenea, faptul că participarea investitorilor străini la companii cum sunt SC Elmet International SA sau SC A-E Electronics SA a permis achiziționarea de utilaje de înaltă tehnologie și valorificarea potențialului uman în producția de piese și componente cu specific militar, activitate denumită (conform Codului vamal) perfecționare activă. De altfel, atragerea investitorilor străini, reprezintă una dintre soluțiile care pot relansa industria românească de apărare. În același context, aș dori să evoc și faptul că o cincime din totalul exporturilor românești de produse militare în 2002 au reprezentat-o exporturile de componente de produse militare.

Luând în considerare evoluțiile consistente în domeniul SALW, am alocat distinct unele date statistice pentru evidențierea transferurilor de arme mici, armament ușor și muniție (SALW în sens larg). Subliniez însă necesitatea unei permanente raportări la universul românesc al exporturilor de arme care se situează

la un nivel modest de 43,8 mil.USD, prin comparație nu doar cu marii exportatori mondiali de arme convenționale dar chiar și cu exporturile statelor Europei Centrale și de Est. În plus, am adăugat date privind proporția între produse finite și componente de SALW, care reprezintă o parte însemnată dintre acestea. În orice caz, destinația favorită dominantă și detașată a acestora rămâne SUA și pentru 2002 ca și pentru perioada 2000 – 2001.

Un alt palier de transparență construit în conformitate cu practicile avansate europene este dat de evocarea destinație cu destinație a exporturilor efectiv realizate din România. Remarc două chestiuni esențiale: prima este aceea că întregul Raport este construit pe datele transferurilor exporturilor și importurilor efectiv derulate și nu pe statisticile licențelor aprobate. În această abordare am acordat valoare principiului efectivității.

De altfel, tabelul consolidat al exporturilor statelor membre ale UE pentru 2001 (vezi Anexa II la Raport) cuprinde, secvențial, valorile licențelor aprobate în contrast cu cele efectiv realizate. La această constatare a contribuit și faptul că, potrivit legii române, perioada de valabilitate a licențelor pentru transferul produselor militare este de 6 luni, fără posibilitatea prelungirii. Partea bună a acestei aparente rigidități procedurale este că Agenția are posibilitatea de a reexamina o licență nerealizată la 6 luni de la acordarea ei.

Al doilea aspect esențial referitor la palierul de transparență care evocă exporturile românești „destinație cu destinație“ este acela că am optat pentru grupe valorice și pentru evocarea explicită a categoriilor de produse militare conform HG nr.844/2001, care au fost exportate din România în 2002. În continuarea evocării distribuției geografice pe continente a exporturilor românești din primul raport, am inserat distribuția corespunzătoare anului 2002. O analiză comparativă pentru 2000-2001-2002 demonstrează accentuarea trendului

descrescător pentru destinații din Africa în contrapartida creșterii proporției destinațiilor din pilonul european al NATO. În mod predictibil analiza comparativă consolidează și poziția pieței SUA ca lider detașat al destinațiilor exporturilor de echipament militar din România.

O caracteristică pe care am imprimat-o sistemului românesc de control al exporturilor este strategia pe care o denumesc „no denials“- strategia fără refuzuri. În sinteză, această abordare este consecința unei noi culturi a conformității (compliance) managerilor de companii românești producătoare ori exportatoare de produse militare. Consider că întreaga construcție a relației Guvern – Industrie și rolul crucial al consultărilor prelicențiere se justifică la momentul la care se obține o predicție reciprocă în ceea ce privește intențiile de export ale companiilor și limitările politicii românești de control al exporturilor. Altfel spus, chiar dacă legea română nu cuprinde obligația legală de a obține o aprobare prealabilă inițierii sau încheierii unui contract comercial de vânzare de armament, un manager diligent folosește procedura de consultanță cu experții Agenției în vederea determinării oportunității de a încheia un contract din perspectiva respectării embargourilor internaționale. În mod firesc, rolul Ministerului Afacerilor Externe este dominant în decizia administrativă asupra oportunității unui transfer din perspectiva angajamentelor de politică externă.

Pe de altă parte, strategia fără refuzuri evocă și o altă consecință directă a funcționării regimului de control al exporturilor: îndeplinirea obligațiilor care revin Agenției (în calitate de autoritate națională) și în special președintelui Agenției, în ceea ce privește realizarea consensului între instituțiile românești contribuatoare la procesul de aprobare a cererilor de licențe: Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Afacerilor Externe, Autoritatea Națională a Vămirilor și serviciile

specializate de informații.

Nu întotdeauna consensul poate fi realizat la nivelul administrativ de participare a instituțiilor statului la reuniunile Consiliului Interministerial. Iată de ce, pe parcursul anului 2002, am practicat o uzanță nouă în situațiile extrem de rare în care instituțiile statului aveau poziții diferite pentru aceeași cerere de licență și s-ar fi blocat consensul. Nerealizarea consensului între instituțiile reprezentate la nivel de director m-a condus la convocarea Consiliului Interministerial la nivel de secretar de stat ceea ce a deblocat procesul domestic de aprobare a cererilor de licențe cu sensibilitate mai ridicată. În plus, Agenția a inițiat practica avizării unor licențe de export în pachet cu monitorizări și obligații suplimentare pentru titularul de licență; această ultimă uzanță a fost convenită între instituțiile componente ale Consiliului Interministerial și a fost denumită „procedura de monitorizare“.

În cadrul mai general al întăririi și creșterii vigilenței post-licențieri, procedura de monitorizare poate cuprinde, între altele: notificarea obligatorie a transportatorului la momentul aprobării licenței, informare prealabilă transferului propriu-zis, notificarea rutei în special în cazul transportului multimodal, confirmarea intrării în teritoriul vamal al statului de destinație finală etc. În administrarea procedurii de monitorizare o importanță vitală o au comunicarea rapidă și efectivitatea cooperării inter-agenții.

Continuarea tipăririi unui raport anual privind controlul exporturilor de arme reprezintă contribuția specifică României la procesul de întărire a cooperării internaționale și de creștere a transparenței promovată de statele participante la regimurile internaționale de neproliferare și control al exporturilor.

Mai mult decât atât, ca urmare a unor reacții și comentarii la primul Raport, pe care le-am apreciat ca valoroase, am considerat necesară și utilă creșterea

transparenței în ceea ce privește unele dintre raportările capitolului 4. În acest context, țin să menționez în special observațiile și sugestiile formulate de către una dintre cele mai active organizații neguvernamentale, Saferworld, care ne-au fost de un real folos în selecția pentru evocarea anumitor date sau aspecte statistice care să marcheze niveluri suplimentare de transparență superioare primului raport.

Un cuvânt călduros de mulțumire doresc să-l transmit echipei Direcției Arme Convenționale din cadrul Agenției care a contribuit la redactarea textelor și valorificarea bazelor de date. În plus, trebuie menționat faptul că luna septembrie 2002 a marcat nu numai aniversarea a 10 ani de la instituirea regimului românesc de control al exporturilor ci și o schimbare în managementul structurii responsabile cu controlul exporturilor de arme convenționale, ale cărei fructe se pot vedea și în substanța acestui Raport.

Progresele din Raportul privind controlul exporturilor de arme în anul 2002 semnifică probitatea și responsabilitatea profesională pe care echipa Agenției și, mai larg, responsabilii din toate instituțiile sistemului național de apărare, le demonstrează în activitatea zilnică de administrare a unui domeniu extrem de sensibil.

Ca și în cazul Primului Raport, sugestiile și recomandările cititorilor avizați vor menține un ritm european al transparenței în cursul pregătirii Raportului controlului exporturilor de arme pentru 2003.

Nineta BĂRBULESCU

Președinte ANCEX

București, 29 martie 2004

Capitolul 1

Cadrul legislativ și instituțional național

1.1. Sistemul național de control al exporturilor

O etapă importantă în evoluția sistemului național de control al exporturilor de produse strategice, stabilit în anul 1992, a fost reprezentată de adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice. Prin intrarea în vigoare a Legii nr.387 la 5 noiembrie 2003, OUG nr.158/1999 a fost parțial abrogată și la data elaborării și publicării prezentului raport, acest act normativ reglementează exclusiv controlul exporturilor și importurilor de armamente, muniții și alte produse militare.

OUG nr.158/1999 cuprinde reglementări privind autorizarea și licențierea operațiunilor de transfer, stabilește conținutul și dimensiunile domeniilor de responsabilitate ale autorității naționale în domeniu și perfecționează mecanismele și procedurile de control, în concordanță cu evoluțiile pe plan internațional și cu practica altor state cu sisteme dezvoltate de control, în primul rând cu cele membre ale Uniunii Europene.

Armele convenționale supuse regimului de control al exporturilor sunt prevăzute în lista anexă la Hotărârea Guvernului nr.844/2001.

Urmare a experienței acumulate în aplicarea regimului de control cât și a necesității armonizării politicii naționale de control cu liniile directe adoptate în cadrul regimurilor internaționale de neproliferare și control al exporturilor, în anul 2002 au fost aduse îmbunătățiri la legislația secundară care au vizat în principal eficientizarea procedurilor și întărirea garanțiilor sistemului de control al exporturilor în ansamblul său. Elementele de noutate sunt prezentate detaliat în capitolul 4.

ANCEX - în calitate de autoritate națională în domeniul controlului exporturilor și importurilor de produse strategice, are următoarele atribuții:

- inițiază proiecte de acte normative, elaborează reglementări proprii și comune cu alte autorități abilitate în domeniu, potrivit legii, și colaborează cu acestea pentru aplicarea prevederilor legale în domeniile sale de activitate;
- aplică liniile directe și listele de produse strategice supuse controlului destinației finale ale regimurilor internaționale de neproliferare și de control al exporturilor;
- autorizează persoanele care efectuează, conform legii, operațiuni de comerț exterior cu produse strategice;
- verifică, scriptic sau faptic, atunci când este necesar, aspectele relevante privind încheierea, derularea sau finalizarea operațiunilor de comerț exterior cu produse strategice, precum și respectarea destinației și utilizării finale ale acestora;
- verifică conformitatea și exactitatea declarațiilor persoanelor care desfășoară operațiuni de comerț exterior cu produse strategice;
- evaluează și acceptă, după caz, certificatul internațional de import sau documente echivalente emise sau certificate de autoritățile competente din țările partenerilor importatori, în vederea eliberării licențelor de export de produse strategice;
- eliberează certificatul internațional de import sau alt document echivalent și certificatul de control al livrării pentru importurile de produse strategice;
- examinează și aprobă, cu avizul Consiliului Interministerial, constituit potrivit legii, cererile de licență de export și de import de produse strategice;
- eliberează licențele de export sau de import de produse strategice;
- examinează și aprobă cererile de permis pentru operațiuni necomerciale, de tranzit internațional și de transbordare pe teritoriul României;
- eliberează permise pentru operațiuni necomerciale, permise de tranzit internațional, permise de transbordare pe teritoriul României, precum și documentele solicitate de partenerii externi pentru operațiuni necomerciale de transfer pe teritoriul României;

- dispune, în cazul încălcării regimului de control al exporturilor și importurilor de produse strategice, oprirea sau interzicerea derulării operațiunilor de export, import, tranzit internațional, transbordare sau alte transferuri de produse strategice, precum și sancționarea, potrivit legii, a persoanelor care se fac vinovate de aceste încălcări;
- elaborează raportul anual privind exporturile de produse strategice;
- organizează, cu sprijinul ministerelor și instituțiilor implicate, programe de informare a agenților economici în legătură cu principiile, obiectivele, normele și procedurile privind regimul de control al exporturilor și importurilor de produse strategice;
- controlează modul de îndeplinire a obligațiilor și angajamentelor asumate de România prin acordurile, convențiile, tratatele și angajamentele internaționale în domeniu;
- controlează respectarea embargourilor și regimurilor restrictive impuse comerțului cu produse strategice prin rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, deciziile OSCE, acțiunile și pozițiile comune adoptate de Consiliul Uniunii Europene sau impuse de state cu care România are acorduri de parteneriat în acest domeniu;
- împreună cu ministerele și instituțiile implicate, reprezintă România în cadrul activităților desfășurate de regimurile internaționale de neproliferare și de control al exporturilor, în organizațiile și organismele internaționale cu responsabilități în domeniu;
- cooperează cu autoritățile similare din alte state, în scopul:
 - informării reciproce și consultării în cazul cererilor de licență sau de permise, dacă există indicii temeinice privind posibilitatea utilizării acestora în alte scopuri decât cele declarate;
 - actualizării și aplicării uniforme a reglementărilor în materie, inclusiv a listelor de produse strategice;
 - sesizării încălcărilor regimului de control în vederea sancționării acestora de către organele competente din fiecare țară;
- inițiază actualizarea listelor de produse strategice supuse regimului de control la export și import, în conformitate cu obligațiile și angajamentele internaționale asumate de România;
- răspunde de preluarea *acquis*-ului comunitar în domeniu;
- inițiază, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe și cu alte instituții interesate, acțiuni de promovare a intereselor specifice României în relațiile cu organizațiile și regimurile internaționale de neproliferare și de control al exporturilor.

Enumerarea atribuțiilor Agenției în calitate de autoritate națională a fost consolidată și cu cele mai recente dezvoltări și practici preluate în ultimii ani.

Întărirea sistemului de control al exporturilor reprezintă și rezultanta eforturilor depuse de câteva instituții cheie ale statului, reprezentate în Consiliul Interministerial pentru controlul exporturilor și importurilor de produse strategice.

Consiliul Interministerial este o componentă importantă a sistemului național de control și potrivit legii este alcătuit din reprezentanți, cel puțin la nivel de director, din Agenția Națională de Control al Exporturilor, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Integrării Europene, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe și Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare.

Principiile, reglementările, procedurile și mecanismele elaborate de ANCEX în concordanță cu liniile directoare și criteriile utilizate de regimurile internaționale de neproliferare și de control al exporturilor se constituie de asemenea în elemente importante ale sistemului de control al exporturilor de arme.

1.2. Principiile care stau la baza controlului exporturilor de arme convenționale

Principiile aplicate în examinarea cererilor de licență în cazul exporturilor de arme convenționale sunt cele prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/1999. Licențele de export de arme convenționale sunt eliberate numai după o evaluare completă a tuturor circumstanțelor în care se realizează exporturile și având în vedere stricta respectare a:

- orientărilor fundamentale ale politicii externe a României;

- intereselor economice și de securitate națională;
- obiectivelor neproliferării armelor de distrugere în masă, a mijloacelor purtătoare de asemenea arme și a altor produse strategice utilizate în scopuri militare destabilizatoare;
- tratatelor și acordurilor internaționale la care România este parte;
- angajamentelor internaționale asumate de România;
- principiului cooperării cu statele care promovează o politică asemănătoare de neproliferare în domeniu.

Evaluarea fiecărei cereri de licență se bazează pe utilizarea principiilor și criteriilor stipulate în Codul de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme. Astfel, cererile de licență de export nu pot fi aprobate, spre exemplu, în cazul în care destinațiile finale sunt reprezentate de state care sunt supuse unor regimuri de embargo sau sancțiuni, sunt implicate în conflicte armate cu alte state, sunt scena unor conflicte interne armate, sprijină terorismul și crima organizată sau aduc grave încălcări drepturilor omului.

1.3. Mecanisme și proceduri de licențiere și control

Operațiunile comerciale de transfer de arme convenționale pot fi efectuate, potrivit legii, numai de persoanele rezidente în România care sunt autorizate de către ANCEX sau de către Ministerul Apărării Naționale, după caz. Autorizația se eliberează numai persoanelor juridice care îndeplinesc condițiile cerute de lege și reprezintă un acord de principiu, dar nu suficient, din partea autorităților statului în baza căruia se pot derula operațiuni concrete de transfer de arme convenționale. Persoana juridică titulară a unei autorizații poate derula o operațiune de transfer de arme convenționale numai în condițiile obținerii unei licențe de export sau import, eliberată de ANCEX, în condițiile legii.

În anul 2002 ANCEX a eliberat autorizații unui număr de 38 de companii pentru derularea de operațiuni de transfer de arme convenționale, iar Ministerul Apărării Naționale a eliberat 6 astfel de autorizații pentru instituțiile din domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale.

Licența reprezintă principalul document de control, cererea de licență fiind supusă unei examinări complexe în cadrul ANCEX.

În examinarea pluridisciplinară și multicriterială a cererilor de licență se au în vedere, în principal:

- o rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU privind instituirea regimurilor de embargo la transferurile de arme, muniții, materiale și servicii aferente;
- o deciziile politice ale OSCE, prevederile cuprinse în reglementările și pozițiile comune ale UE privind embargourile impuse asupra unei zone sau regiuni și măsurile necesare pentru întărirea controlului exporturilor de arme convenționale în scopul prevenirii acumulărilor destabilizatoare de asemenea arme;
- o principiile și criteriile Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme;
- o angajamentele rezultate din parteneriatele strategice și speciale încheiate de România cu alte state;
- o interesele politice, economice și de securitate ale țării noastre;
- o prevederile acordurilor, tratatelor și convențiilor internaționale în domeniul neproliferării și al controlului armelor convenționale;
- o hotărârile adoptate în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar și a altor regimuri internaționale de control al exporturilor de produse strategice;
- o datele și informațiile rezultate din cooperarea bilaterală și multilaterală în domeniu;
- o bonitatea și comportamentul partenerilor angajați în relația comercială de transfer;
- o credibilitatea utilizatorului final și utilizarea finală a produselor care fac obiectul transferului.

Cererile de licență, susținute de documente originale și autentice privind utilizatorul și utilizarea finală sunt examinate caz cu caz, iar transferurile de arme convenționale sunt derulate numai pe baza unei licențe individuale de export sau import, eliberate de ANCEX. Criteriile menționate sunt valabile și în cazul eliberării permiselor pentru operațiuni necomerciale în regim temporar sau definitiv, tranzit internațional sau transbordare, cu deosebirea procedurală că solicitantii de permise pentru operațiunile menționate nu trebuie să fie anterior autorizați pentru a desfășura astfel de operațiuni.

Documentul de verificare a livrării, pe care titularul unei licențe de export trebuie să îl prezinte în original în interval de 4 luni de la data livrării, reprezintă un mecanism important în finalizarea unei operațiuni de export de arme convenționale, acesta confirmând că produsele au ajuns la destinația declarată și dând garanția că operațiunea s-a derulat în conformitate cu prevederile legale.

Utilizarea acestui mecanism legal asigură astfel evitarea de către România a unor consecințe nefaste la nivel internațional rezultate din deturnarea unor transferuri de arme către zone de conflict sau organizații care sprijină terorismul .

Capitolul 2

Cadrul internațional privind exporturile de arme

2.1. Regimuri și aranjamente internaționale pentru controlul multilateral al exporturilor

2.1.1. Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și de produse și tehnologii cu dublă utilizare

Aranjamentul de la Wassenaar (AW) pentru controlul exporturilor de arme convenționale și produse și tehnologii cu dublă utilizare, creat în 1996 ca succesor al COCOM (desființat în 1994), își propune să contribuie la întărirea securității și stabilității la nivel regional și internațional prin promovarea transparenței și responsabilității, a schimbului de date și a coordonării multilaterale în transferurile de arme. Prin aceasta, statele membre sprijină eforturile comunității internaționale de prevenire a acumulărilor destabilizatoare de asemenea arme.

România este membru fondator al AW fiind admisă la reuniunea inaugurală din 1996. Pentru România, calitatea de stat participant al AW are o importanță deosebită în plan politic și economic.

Participarea României la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și de produse și tehnologii cu dublă utilizare –Elemente inițiale–, adoptat la 11-12 iulie 1996 și amendat la 6-7 decembrie 2001 a fost aprobată prin Legea nr. 499 din 11 iulie 2002, care reglementează și contribuția anuală a României la funcționarea Secretariatului AW.

Prin participarea la un grup de elită al producătorilor și exportatorilor de produse și tehnologii avansate, România își aduce contribuția la pacea și securitatea regională și internațională, ceea ce favorizează procesul integrării în structurile economice și de securitate europene și euro-atlantice. În mod evident, această calitate facilitează modernizarea și re tehnologizarea structurilor naționale de apărare și securitate cu produse militare la standarde UE și NATO.

La Plenara AW din decembrie 2002 au fost adoptate „Linii directoare și criteriile care trebuie respectate în aprobarea exporturilor de arme de calibrul mic și armament ușor” și „Declarația de înțelegere privind activitatea de brokeraj cu arme”.

Linii directoare și criteriile care trebuie respectate în exporturile de SALW (arme de calibrul mic și armament ușor) cuprind modalitățile de evaluare a exporturilor de SALW, în conformitate cu documentele AW: „Elemente Inițiale”, „Îndrumar pentru analiza obiectivă a posibilităților acumulării destabilizatoare de arme convenționale”, cu amendamentele lor ulterioare, precum și metodele de prevenire a transferurilor ilicite de SALW.

Statele participante au fost de acord ca exporturile de SALW să fie evaluate luând în considerare următoarele:

- criteriile de evaluare a statului importator de SALW;
- criteriile de evaluare a riscurilor exporturilor de SALW;
- garanții privind drepturile statelor participante la AW de a re-exporta SALW, în acord cu aranjamentele bilaterale, cu condiția notificării la AW înainte de efectuarea reexporturilor;
- evitarea fabricației nelicențiate de SALW de origine străină;
- evaluarea cu mare atenție a importatorului de SALW atunci când acesta nu este guvernul aceluși stat sau agentul său autorizat.

Recunoscând că transferurile ilicite de SALW sunt o serioasă amenințare la adresa păcii și securității, în special în zonele asediate de conflicte și tensiuni, și având în vedere faptul că furtul, corupția sau neglijența sunt pericole care planează asupra depozitelor de SALW administrate defectuos, statele participante au fost de acord asupra următoarelor elemente:

- evaluarea managementului de depozitare și a procedurilor de securitate ale importatorului, inclusiv abilitatea și vigilența acestuia de a se proteja contra re-transferurilor neautorizate, pierderilor, furturilor sau deturnărilor;
- marcarea și înregistrarea SALW;
- elaborarea unei legislații naționale corespunzătoare.

Plenara a adoptat Declarația de înțelegere privind activitatea de brokeraj cu arme, document care reflectă interesul statelor AW pentru a stabili elementele strict esențiale pentru o legislație națională eficientă în domeniu.

În scopul dezvoltării unui prag minim pentru statele AW privind brokerajul internațional cu arme convenționale, statele participante vor elabora măsuri specifice atât în legislație cât și pentru proceduri. Acestea trebuie să se refere la:

- procedura de înregistrare a brokerilor de arme;
- procedura de licențiere sau autorizare a brokerajului, sau

- o declararea numelor și adreselor brokerilor, a documentelor tranzacției, a licențelor de import și export sau autorizațiile aferente. Statele participante AW au convenit de asemenea să analizeze și să revizuiască liniile directoare privind exporturile de sisteme portabile antiaeriene (MANPADS) pentru a preveni utilizarea acestor sisteme în acțiuni teroriste.

A fost adoptat de către Plenara AW din 2002 și un program de acțiune pentru perfecționarea sistemului informatic (WAIS) al Aranjamentului de la Wassenaar. România este conectată la WAIS prin trei terminale, două la sediul ANCEX (Direcția Arme Convenționale și Direcția Produse și Tehnologii cu Dublă Utilizare) și unul la Ministerul Afacerilor Externe (Oficiul Neoproliferare și Controlul Armamentelor).

S-a convenit totodată ca în anul 2003 statele participante să desfășoare un proces cuprinzător de evaluare a procedurilor și obiectivelor Aranjamentului de la Wassenaar. Pentru anul 2003 s-au stabilit grupuri de lucru pe probleme specifice (*task force*) în vederea evaluării procedurilor și obiectivelor Aranjamentului de la Wassenaar. România a fost desemnată în calitate de coordonator al task force-ului privind documentația de control al exporturilor.

Documentele Plenarei Aranjamentului de la Wassenaar pot fi găsite într-un volum reprezentativ și consistent pe internet la adresa: www.wassenaar.org.

2.1.2. Grupul Furnizorilor Nucleari

Grupul Furnizorilor Nucleari (NSG), creat în anul 1978, la Londra, cunoscut și sub denumirea de Grupul de la Londra, a fost creat ca urmare a unui test nuclear realizat de India, cu scopul de a asigura cadrul necesar pentru controlul exporturilor de produse care servesc în mod exclusiv scopurilor nucleare precum și a produselor cu dublă utilizare ce pot fi utilizate pentru realizarea armelor nucleare.

NSG impune condiții transferurilor de produse nucleare, în scopuri pașnice, care urmăresc ca acestea să nu fie deturnate către cicluri negarantate de combustibil nuclear sau utilizate în activități explozive. De asemenea, are ca obiectiv prevenirea achiziționării ilicite de articole și tehnologii nucleare, precum și prevenirea dezvoltării și producerii de arme nucleare de distrugere în masă.

NSG facilitează dezvoltarea comerțului, furnizând mijloace prin care obligația de a contribui la dezvoltarea cooperării în domeniul nuclear în scopuri pașnice poate fi implementată într-o manieră concordantă cu normele internaționale de neoproliferare nucleară.

Membrii NSG își asumă obligația de a îmbunătăți transparența în domeniul controlului exporturilor de materiale nucleare și de a coopera mai strâns cu statele membre NSG.

NSG este un grup de țări producătoare de tehnologie nucleară care urmărește atingerea obiectivului de neoproliferare prin implementarea a două seturi de Liniile directoare (publicate în 1978 și 1992 ca documente AIEA, INFCIRC/254/Part.1 și INFCIRC/254/Part.2) referitoare la controlul exporturilor de produse nucleare și cu dublă utilizare. Cele 40 de state membre urmăresc scopul acestui organism prin două mecanisme: aplică Liniile directoare adoptate prin consens și realizează un schimb specific de informații referitor la cele mai importante activități, exporturi de materiale și echipamente nucleare și cu dublă utilizare, cu statele nemembre NSG. Directivele și listele de control sunt publicate în INFCIRC 254 de către Agenția Internațională pentru Energie Atomică de la Viena.

NSG dispune de un cadru organizatoric adecvat schimbului de informații, format din Plenară, grupurile de lucru și Punctul de Contact, reprezentat de Misiunea Permanentă a Japoniei la Viena. NSG mai dispune și de un sistem electronic de informare reciprocă (NISS). Grupurile de lucru sunt:

» Grupul Consultativ - desfășoară activități pe probleme tehnice pentru actualizarea listelor instituționale, în domeniul produselor cu dublă utilizare, pentru activități de "outreach" – atragerea de noi state în grup;

» Grupul pentru schimbul de informații orientat pe schimbul de informații privind dezvoltarea de programe nucleare de către state care nu prezintă garanții pe linia neoproliferării nucleare, tehnica proliferării secundare.

Plenara NSG dezbate și adoptă, prin consens, măsurile propuse de grupurile de lucru. Ulterior acestea sunt implementate în sistemul național de control. Listele cu produse nucleare supuse controlului completează listele altor regimuri de control (WA, ZC, AG, MTCR) și sunt implementate în cadrul listelor naționale de control de către statele membre.

România este membru NSG din 1991. Pentru România, calitatea de participant la NSG are o importanță deosebită în plan politic și economic, atât prin participarea directă la prevenirea fenomenului de proliferare a armelor nucleare de distrugere în masă, cât și prin asigurarea accesului la produse și tehnologii cu dublă utilizare necesare procesului de dezvoltare economică.

În anul 2002, preocupările statelor membre NSG au fost focalizate pe continuarea dezbaterilor privind:

- o intensificarea dialogului cu statele nemembre NSG, care dețin tehnologie nucleară, pentru atragerea lor în grup;
- o încurajarea statelor pentru semnarea și implementarea Protocolului Adițional la Acordul de garanții AIEA;
- o studiul posibilității amendării Linilor directoare ca o consecință a creșterii pericolului terorismului nuclear și introducerea termenului de „terorism nuclear”;
- o riscurile de transbordare, traficul ilicit cu materiale nucleare și metode de evitare a licențierii;
- o instituirea unui control al exporturilor mai eficient din partea statelor membre NSG.

În anul 2002 NSG a amendat liniile directoare prin includerea de prevederi care iau în considerare riscul utilizării produselor în acte de terorism, întărirea schimbului de informații și îmbunătățirea transparenței în practica statelor membre.

România și-a îndeplinit consecvent angajamentele ce-i revin în calitate de membru NSG și a sprijinit inițiativele menite să eficientizeze controlul exporturilor în vederea prevenirii proliferării nucleare.

2.1.3. **Comitetul Zangger**

Cunoscut și sub denumirea de Comitetul Exportatorilor NPT, Comitetul Zangger s-a constituit în 1971, sub președinția prof. Claude Zangger (Elveția). Principalele state nucleare furnizoare angajate în comerțul nuclear au considerat utilă implementarea Art. III.2 al Tratatului de Neproliferare a Armelor Nucleare "NPT", care a intrat în vigoare în martie 1970, ca o condiție de bază a exporturilor de articole nucleare.

Obiectivul acestui comitet este neproliferarea armelor nucleare de distrugere în masă prin aplicarea sistemului de garanții al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică de la Viena exporturilor de articole nucleare. Lista acestor articole, denumită și Listă de declanșare, publicată în 1974 ca document AIEA, este supusă în mod constant la clarificări și completări succesive. Această listă de articole vine să completeze lista Wassenaar, și a altor regimuri de control, și este implementată în cadrul listelor de control naționale ale statelor membre ZC.

ZC implementează politica de neproliferare a armelor nucleare prin aplicarea liniilor directoare, stabilite prin consens, care fac obiectul a două memorandumuri separate: primul memorandum definește materialele sursă, materialele fisionabile speciale, împreună cu condițiile de export a acestora; al doilea memorandum definește exporturile de echipament și materiale nenucleare.

În cadrul comitetului sunt 35 de state, care sunt părți la Tratatul de Neproliferare a Armelor Nucleare "NPT" și reunește cea mai mare parte a furnizorilor de materiale și tehnologii nucleare. România este membră a ZC din 1991.

ZC funcționează prin intermediul misiunii Permanente a Marii Britanii pe lângă organizațiile internaționale de la Viena, care asigură secretariatul și reprezintă Punctul de Contact. Activitatea ZC se desfășoară în cadrul reuniunilor bianuale și a grupului "Prietenii Președintelui".

În anul 2002, preocupările statelor membre ZC s-au focalizat pe continuarea dezbaterilor privind:

- urmărirea obiectivelor privind creșterea transparenței ZC prin explicarea rolului său, a scopului și funcțiilor, în particular, rolul său de interpret tehnic al Art. III.2 al NPT privind neproliferarea armelor nucleare în activitățile de "outreach";
- crearea de oportunități pentru un dialog deschis asupra problemelor de interes comun legate de neproliferarea și controlul exporturilor nucleare;
- amendarea Listei de declanșare prin introducerea instalațiilor de separare a izotopilor de plutoniu în listele de control al exporturilor.

La reuniunile Comitetului Zangger din anul 2002 s-a decis rolul organizației în pregătirea viitoarei conferințe de revizuire a NPT din 2005 și continuarea eforturilor pentru promovarea transparenței între statele membre.

România participă activ la luarea deciziilor în cadrul ZC și sprijină inițiativele menite să eficientizeze controlul exporturilor în vederea prevenirii proliferării nucleare precum și să conducă la creșterea cooperării în scopuri pașnice între statele membre.

2.1.4. **Grupul Australia**

La Plenara Grupului Australia (AG) din 3-6 iunie 2002 de la Paris au fost adoptate noi linii directoare în scopul întăririi controlului exporturilor și intensificării eforturilor pentru prevenirea proliferării armelor chimice și biologice. După cum se cunoaște, la AG au participat, în 2002, 34 de state printre care și România.

Noile linii directoare conțin prevederi „catch-all” prin care pot fi cerute licențe la exportul unor produse care nu sunt cuprinse în lista de control dacă există suspiciunea că ele pot fi utilizate pentru producerea armelor chimice și biologice.

S-a convenit asupra supunerii controlului a transferurilor intangibile de tehnologii utilizate pentru producerea armelor chimice și biologice, măsuri care reflectă dorința statelor participante de a utiliza toate mijloacele puse la dispoziție pentru a limita proliferarea acestor tipuri de arme.

De asemenea, la Plenara Grupului Australia au fost discutate și aprobate măsuri privind revizuirea listelor de control prin adăugarea unor toxine și a unor echipamente biologice.

2.1.5. **Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete**

Începând cu anul 1980 dezvoltarea rachetelor capabile să transporte arme nucleare a devenit o preocupare activă pentru state ca Libia, Irak și alte țări în curs de dezvoltare, care au depus eforturi importante pentru procurarea din țări dezvoltate de echipamente și tehnologii relevante pentru dezvoltarea tehnicii de rachete.

În aceste circumstanțe, Canada, Franța, RF a Germaniei, Italia, Japonia, Marea Britanie și SUA au convenit la 16 aprilie 1987 asupra liniilor directoare privind exportul tehnologiilor pentru rachete, aranjamentul devenind cunoscut sub denumirea de Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete (MTCR). La MTCR participă în prezent 34 de state, iar România a solicitat admiterea în regim încă din 1992.

MTCR este o asociație informală și voluntară a țărilor care împărtășesc obiectivele neproliferării sistemelor fără pilot de transport al armelor de distrugere în masă (WMD) și care urmăresc să coordoneze licențierea exportului național astfel încât să prevină proliferarea necontrolată a WMD.

MTCR a fost inițial creat ca o reacție la creșterea proliferării WMD, cum ar fi: nucleare, chimice și biologice. Riscul proliferării WMD a fost recunoscut ca o amenințare distinctă la adresa păcii și securității internaționale.

Amenințarea proliferării sistemelor fără pilot de transport al WMD a determinat multe state, inclusiv parteneri MTCR, să introducă, în mod voluntar, măsuri de licențiere a exporturilor de rachete balistice și alte vehicule aeriene nepilotate de transport, sau echipamente aferente, materiale și tehnologii.

Activitatea Regimului de Control al Tehnologiilor pentru Rachete (MTCR) a fost concentrată în anul 2002 pe îmbunătățirea liniilor directe și a listelor de control, precum și pe intensificarea acțiunilor de convingere a statelor nemembre să aplice liniile directe și listele de control în domeniu.

Ultima Plenară a MTCR (a XVII-a) s-a desfășurat în septembrie 2002, în Polonia, având ca scop revederea activităților proprii desfășurate pentru întărirea eforturilor de prevenire a proliferării rachetelor purtătoare de arme de distrugere în masă. Plenara a pus accentul pe necesitatea depunerii eforturilor în vederea limitării riscului ca produsele controlate și tehnologiile aferente să ajungă în posesia grupărilor teroriste. La Plenară s-a recunoscut că accentuarea acțiunilor împotriva proliferării rachetelor a fost esențială la nivel național, regional și internațional. În acest context, s-a reiterat rolul important al controlului exporturilor, necesitatea impunerii și implementării lui stricte, cât și nevoia de întărire și adaptare a formelor de control în corespondență cu dezvoltarea tehnologică, dar și cu evoluția mediului de securitate.

Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete a lansat un website www.mtcr.info, care conține listele de produse supuse controlului acestui regim și alte documente de interes public.

2.1.6. Codul Internațional de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice

Negocierile începute la Helsinki în anul 2000, privind elaborarea unui cod de conduită la nivel internațional privind proliferarea rachetelor balistice, au continuat în două runde, la Paris și Madrid, în anul 2002.

Acestea au fost materializate în noiembrie la Haga prin semnarea de către 104 state, printre care și România, a Codului de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice, cunoscut și sub denumirea de Codul de Conduită de la Haga (HCOC), care cuprinde principii, angajamente și măsuri de creștere a încrederii având ca scop reducerea proliferării rachetelor balistice.

Principiile cuprinse în Codul de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice sunt, în principal următoarele:

- recunoașterea necesității prevenirii și frânării proliferării sistemelor de rachete balistice capabile de a duce la țintă arme de distrugere în masă;
- recunoașterea importanței întăririi mecanismelor de dezarmare multilaterală și de neproliferare;
- recunoașterea că aderarea la, și în conformitate cu, controlul internațional al armamentelor, normele de dezarmare și de neproliferare ajută la creșterea încrederii în intenția de pace a statelor;
- recunoașterea că participarea la acest cod este voluntară și deschisă pentru toate statele;
- confirmarea angajamentului lor la Declarația Națiunilor Unite privind cooperarea internațională în exploatarea și utilizarea Spațiului Exterior (Cosmosului) pentru beneficiul și în interesul tuturor statelor ținând cont în particular de nevoile de dezvoltare ale statelor adoptată de Adunarea Generală a ONU (Rezoluția nr. 51/122 din 13.12.1996);
- recunoașterea faptului că statele nu ar trebui excluse de la utilizarea beneficiilor spațiului exterior, pentru scopuri de pace, dar că, în culegerea acestor beneficii și în conduita legată de cooperare, ele trebuie să nu contribuie la proliferarea rachetelor balistice capabile de a duce la țintă arme de distrugere în masă;
- recunoașterea faptului că programele destinate vehiculelor pentru lansare în spațiu nu trebuie să fie utilizate pentru ascunderea programelor pentru rachete balistice și a tehnologiilor pentru acestea;
- recunoașterea necesității transparenței privind programele pentru rachete balistice și a celor pentru vehicule de lansare în spațiu în scopul creșterii încrederii și susținerii neproliferării rachetelor balistice și a tehnologiilor pentru acestea.

Din punct de vedere politic acest document reprezintă un pas în eforturile comunității internaționale de a codifica domeniul dezvoltării, producerii, transferului și utilizării rachetelor balistice și contribuie la completarea și întărirea regimurilor juridice multilaterale, regionale și bilaterale în domeniul dezarmării, neproliferării și controlului armamentelor.

Ca stat cu o politică responsabilă în domeniul neproliferării armelor de distrugere în masă și controlului exporturilor de produse strategice, România a sprijinit inițiativa MTCR încă de la lansarea sa în 2000 și a participat activ la cele două reuniuni la care a fost elaborat proiectul codului de conduită. De asemenea, în cadrul dialogului politic delegația română a subliniat importanța adoptării unui set minimal de măsuri privind creșterea transparenței și încrederii în domeniu, în scopul reducerii riscurilor și amenințărilor generate de proliferarea rachetelor balistice asupra păcii și stabilității globale.

2.2. Cooperarea internațională și transparența în exporturile de arme

2.2.1. Registrul ONU privind transferul de arme convenționale

Prin Rezoluția Adunării Generale a ONU 46/36 L din 9 decembrie 1991 a fost înființat Registrul ONU pentru arme convenționale, prin care sunt raportate exporturile și importurile de arme convenționale majore clasificate în șapte categorii: tancuri de luptă, vehicule de luptă blindate, sisteme de artilerie de calibru mare, avioane de luptă, elicoptere de atac, nave de război și rachete / lansatoare de rachete.

În baza datelor primite de la Ministerul Apărării Naționale și ANCEX, Ministerul Afacerilor Externe transmite în fiecare an la Secretariatul ONU, pe formulare standardizate, transferurile de arme convenționale clasificate în cele șapte categorii nominalizate.

În anul 2002 România nu a exportat arme convenționale care să facă parte din cele șapte categorii nominalizate și a transmis la Secretariatul ONU formularul simplificat, prevăzut de documentul ONU.

Notificările naționale, inclusiv ale României, sunt publice și se regăsesc pe site-ul ONU, la www.un.org.

2.2.2. Schimbul de informații în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar

Statele participante la Aranjamentul de la Wassenaar au convenit să schimbe informații generale privind riscurile asociate transferurilor de arme convenționale și de produse și tehnologii cu dublă utilizare și să acționeze pentru coordonarea politicilor de control în vederea eliminării acestor riscuri.

Statele participante notifică de două ori pe an exporturile efective efectuate către statele neparticipante, pentru categorii de arme similare celor cuprinse în Registrul ONU de arme convenționale. În cazul articolelor din lista de armamente și muniții relevante pentru scopurile Aranjamentului statele participante pot notifica voluntar refuzurile de acordare a licențelor de export.

De asemenea, statele participante la Aranjamentul de la Wassenaar au convenit asupra schimbului de informații specifice, prin care orice informație specifică unui transfer de arme poate fi solicitată, *inter alia*, pe canale diplomatice obișnuite.

România și-a respectat obligațiile prevăzute în Elementele Inițiale ale AW de a notifica prin WAIS, semestrial, transferurile de arme convenționale efectuate către statele nemembre AW.

Plenara Aranjamentului de la Wassenaar din decembrie 2002 a adoptat modificări la lista de armamente și muniții, noi linii directe pentru exporturile de arme mici și armament ușor, o nouă declarație de înțelegere privind brokerajul pe arme și un program de dezvoltare și întărire a sistemului informatic.

2.2.3. Codul de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme

Codul de Conduită privind exporturile de arme, adoptat în 1998, are la bază criteriile comune minimale pentru exporturile de echipamente militare care sunt utilizate de statele membre ale UE în procesul de evaluare a cererilor de licențe de export. Principiile și criteriile convenite în cadrul Uniunii Europene și opozabile României din iulie 1998 sunt enumerate în anexa nr.1.

Criteriile Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme sunt următoarele:

- o respectul față de angajamentele internaționale ale statelor membre ale UE, în special față de sancțiunile decretate de Consiliul de Securitate ONU și cele decretate de Comunitate, acordurile asupra neproliferării și alte probleme, ca și față de obligațiile internaționale;
- o respectarea drepturilor omului în statul de destinație finală;
- o situația internă din statul destinatar, ca problemă a existenței unor tensiuni ori conflicte armate;
- o menținerea păcii, securității și stabilității regionale;
- o securitatea națională a statelor membre și a teritoriilor ale căror relații externe intră în responsabilitatea statului membru, ca și a statelor prietene și aliate;
- o comportamentul statului care cumpără referitor la comunitatea internațională, în legătură mai ales cu poziția sa față de terorism, natura alianțelor sale și respectării legislației internaționale;
- o existența riscului ca unui echipament să-i fie deturnat scopul în statul cumpărător sau reexportat în condiții care nu se doresc;
- o compatibilitatea exporturilor de armamente cu capacitatea tehnică și economică a statului destinatar, ținând cont de dorința statelor de a-și asigura nevoile legitime de securitate și apărare fără schimburi mari de armament, resurse umane și economice.

În conformitate cu prevederile Codului de Conduită, fiecare stat membru al Uniunii Europene trebuie să prezinte un raport anual privind exporturile de produse militare către state din afara UE și să informeze asupra tranzacțiilor de export pentru care s-a refuzat eliberarea licențelor.

Potrivit Codului de Conduită, statele membre UE au datoria să încurajeze și să sprijine și alte state exportatoare de armament să subscrie la criteriile și principiile prevăzute în acest document.

Până în prezent au aderat la criteriile și principiile prevăzute în Codul de Conduită al Uniunii Europene statele în curs de integrare, statele candidate la aderare, printre care și România, țările Asociației Europene a Liberului Schimb (EFTA) membre ale zonei economice europene (EEA) și Canada.

2.3. Embargouri internaționale și alte măsuri restrictive privind exporturile de arme

Embargourile instituite prin rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU, decizii ale OSCE sau prin acțiuni și poziții comune ale Consiliului UE influențează în mod determinant transferurile de arme și echipamente militare.

În perioada 1998-2002 au fost instituite 35 embargouri internaționale totale sau parțiale aplicate asupra transferurilor de arme și echipamente militare pentru 21 țări, un teritoriu și 4 grupări de rebeli.

Având în vedere relațiile de parteneriat strategic dintre România și unele state membre ale NATO, cererile de export de arme către destinații supuse regimului de embargo unilateral impus de statele aliate au fost examinate și aprobate, după caz, după consultarea prealabilă cu autoritățile competente din aceste state.

După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 asupra SUA, România și-a întărit regimul de control prin punerea în aplicare a noi mecanisme și proceduri de licențiere în cadrul cărora prevenirea și combaterea acțiunilor teroriste reprezintă un criteriu important avut în vedere în procesul de examinare și autorizare a transferurilor de arme.

Situația embargourilor internaționale pe arme în vigoare la sfârșitul anului 2002 se prezintă în anexa nr. 2 la prezentul raport.

2.4. Controlul exporturilor de arme de calibrul mic și armament ușor

2.4.1. Conferința ONU privind armele de calibrul mic și armament ușor

Urmare Rezoluției Adunării Generale a ONU nr.55/415 în perioada 9-20 iulie 2001 s-a desfășurat la New York conferința privind traficul ilicit cu arme de calibrul mic și armament ușor, sub toate aspectele sale.

Conferința a adoptat Programul de Acțiune pentru prevenirea, combaterea și eradicarea traficului ilicit cu arme de calibrul mic și armament ușor, care cuprinde linii directoare de bază comune statelor membre ONU privind controlul producției, marcării și transferurilor acestui tip de arme precum și adoptarea de legi adecvate în domeniu în scopul eliminării acumulărilor excesive, necontrolate și destabilizatoare de arme de calibrul mic și armament ușor.

Implementarea prevederilor Programului de Acțiune, măsurile concrete întreprinse de statele membre la nivel național, regional și internațional și progresele realizate în această direcție vor fi analizate cu ocazia primei reuniuni bienale, ce se va desfășura în luna iulie 2003 la New York.

Trebuie menționat faptul că România a elaborat în anul 2002 un program național de distrugere a surplusului de arme de calibrul mic și armament ușor din cadrul Ministerului Apărării Naționale.

În cadrul acestui program au fost distruse peste 195.000 de arme de calibrul mic și armament ușor și peste 36 milioane bucăți muniție de diferite calibre, utilizând sprijinul financiar al SUA, Marii Britanii și Norvegiei. Activitățile de distrugere s-au derulat în cadrul unităților subordonate CN ROMARM SA.

Implementarea Programului de Acțiune a arătat că voința politică a guvernului în stabilirea unui cadru instituțional și legislativ corespunzător privind producția, utilizarea și transferul de SALW, cooperarea inter-instituții la nivelul aplicării și respectării legii („*enforcement-ului*”), utilizarea „celor mai bune practici” ale altor state care au un sistem avansat de control al exporturilor, resursele umane și financiare corespunzătoare sunt condiții esențiale pentru obținerea rezultatelor concrete în prevenirea, combaterea și eradicarea traficului ilicit cu arme de calibrul mic și armament ușor.

Procesul de integrare a României în structurile europene și euro-atlantice a avut un impact pozitiv asupra dezvoltării și îmbunătățirii în continuare a sistemului de control al exporturilor, în particular în componenta de *enforcement* a legii.

Funcționarea ANCEX în cadrul Ministerului Afacerilor Externe din ianuarie 2001 a adăugat valoare activităților de control al exporturilor, datorită unei mai bune coordonări între autoritățile din România.

Politica de control al exporturilor a generat standarde și criterii stricte, dar eficiente, utilizate în fazele pre/post licențiere care au facilitat procesul de evaluare și luare a deciziilor privind cererile de licențe, evitând transferuri de arme cu grad ridicat de risc de deturare.

Implementarea Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme a depășit faza declarativă, întregul proces de licențiere fiind structurat în acord cu conținutul și criteriile de export ale acestui document politic.

Ministerul Economiei și Comerțului în cooperare cu Asociația de Standardizare din România a emis Standardul Național SR 13475 privind marcarea SALW pentru a asigura că toți producătorii români pun în practică un sistem de marcare corespunzător și demn de încredere. Acest document a fost elaborat pe baza recomandărilor conținute în documentul OSCE privind SALW.

În vederea identificării celor mai potrivite mecanisme și proceduri pentru implementarea Programului de Acțiune, în cursul anului 2002 s-a extins cooperarea atât la nivel bilateral și regional cât și între statele membre AW.

În acest sens, ANCEX a inițiat și dezvoltat un schimb reciproc de opinii și consultări privind experiența acumulată în controlul exporturilor cu autoritățile similare din SUA, Marea Britanie, Germania, Franța, Norvegia, Olanda, Japonia, Polonia, Ungaria, Bulgaria și Israel.

La nivel regional, România a organizat în iunie 2002, în cooperare cu SUA un Atelier de lucru privind neproliferarea regională și *enforcement* al legii în domeniul exporturilor de produse militare.

2.4.2. Documentul OSCE privind armele de calibru mic și armament ușor

Documentul OSCE privind armele de calibru mic și armamentul ușor, adoptat de Forumul pentru Cooperare în domeniul Securității (FSC) în anul 2000, conține obiective, norme, principii și măsuri de creștere a transparenței în domeniu, precum și criteriile comune de export și de control al exporturilor de arme de calibru mic și armament ușor. În scopul combaterii traficului ilicit și a acumulărilor destabilizatoare de asemenea arme, documentul OSCE include, de asemenea, măsuri referitoare la înregistrarea și distrugerea surplusurilor. Ca o măsură de creștere a transparenței, documentul prevede efectuarea unui schimb de informații, prin notificare făcută până la 30 iunie în fiecare an, privind legislația și practicile naționale în domeniul controlului fabricației, marcării, stocării, importurilor și exporturilor de arme de calibru mic și armament ușor între statele membre ale OSCE. Documentul poate fi considerat ca o parte integrantă a eforturilor mai largi ale OSCE îndreptate spre prevenirea conflictelor, managementul crizelor și reabilitarea post-conflictuală.

2.4.3. Uniunea Europeană și controlul armelor de calibru mic și armamentului ușor

Măsurile întreprinse de Uniunea Europeană în acest domeniu se bazează pe Acțiunea comună adoptată de Consiliul UE în decembrie 1998 privind combaterea acumulărilor destabilizatoare și a diseminării necontrolate a armelor de calibru mic și armamentului ușor, actualizată la 12 iulie 2002 prin decizie a Consiliului. Această Acțiune comună s-a materializat în anul 2002 în furnizarea de asistență financiară statelor în curs de dezvoltare pentru stăvilirea circulației necontrolate a armelor, atât pe teritoriul propriu, cât și în afara granițelor acestora (proiecte în Cambodgia, Balcani și America Latină).

2.4.4. NATO și controlul armelor de calibru mic și armamentului ușor

Controlul, managementul și securitatea stocurilor, colectarea și distrugerea armelor de calibru mic și armamentului ușor reprezintă o preocupare și pentru NATO și Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic, forum multilateral care servește drept cadru pentru consultații între cei 46 de membri asupra unei game largi de probleme politice și de securitate, împreună cu Consiliul Atlanticului de Nord au convenit crearea unui grup de lucru și a unui capitol în cadrul programului de cooperare al Parteneriatului pentru Pace (PfP). Cooperarea în acest domeniu este benefică pentru statele care au nevoie de sprijin în aducerea la un nivel corespunzător a nevoilor de apărare și securitate internă, pentru a gestiona și asigura securitatea stocurilor și a împiedica transferurile ilegale de arme de calibru mic și armament ușor.

S-a constituit în cadrul programului de cooperare al PfP un fond special destinat distrugerii stocurilor excedentare de mine antipersonal, muniții și arme de calibru mic și armament ușor ale țărilor partener.

Capitolul 3

Acțiuni privind întărirea regimului de control al exporturilor de arme convenționale în anul 2002

3.1. *Perfecționarea cadrului legislativ*

În cursul anului 2002, ca urmare a necesității armonizării politicii naționale în domeniul controlului exporturilor de produse strategice cu liniile directoare adoptate în cadrul regimurilor internaționale de neproliferare și de control al exporturilor și a imperativului eficientizării regimului de control în ansamblul său, au fost introduse noi prevederi ale legislației secundare.

Astfel, ANCEX a inițiat și promovat o serie de acte normative, care au intrat în vigoare în cursul anului 2002, după cum urmează:

a) legislație primară:

Legea nr.499/2002, privind aprobarea plății cotizației care îi revine României, în calitate de participant la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și produse și tehnologii cu dublă utilizare, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.551/29.07.2002;

b) legislație secundară:

- Ordinul nr.71/2002 al președintelui ANCESIAC privind aplicarea regimului de control unor produse care nu figurează în Lista de armamente, muniții și alte produse militare (aplicarea procedurii „catch-all” pentru produse militare);
- Ordinul nr.81/2002 al președintelui ANCESIAC privind termenul de acordare a consultanței de specialitate referitoare la încadrarea unor produse în Listele cuprinzând produsele strategice supuse regimului de control la export și import;
- Ordinul nr.159/2002 al președintelui ANCESIAC pentru aprobarea Normelor metodologice privind autorizarea persoanelor juridice pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu produse strategice;
- Ordinul nr.275/2002 al președintelui ANCESIAC privind raportarea derulării operațiunilor de export definitiv de produse strategice supuse regimului de control prevăzut de OUG nr.158/1999.
- Directorul general al Direcției Generale a Vămilelor a emis Decizia nr.1497/2002 privind abilitatea birourilor vamale de control și vămuire la interior și la frontieră de a efectua operațiuni vamale pentru produse strategice.

Prin măsurile întreprinse de Agenție, sistemul de control al exporturilor de arme convenționale a căpătat mai multă eficiență, consistență și claritate în ceea ce privește:

- armonizarea cu liniile directoare ale UE și regimurilor internaționale de neproliferare și control al exporturilor;
- respectarea embargourilor și a măsurilor restrictive impuse în domeniu;
- promovarea transparenței sistemului de control și creșterea performanțelor autorității naționale, a mecanismelor și procedurilor de control;
- dezvoltarea și întărirea mijloacelor de control în prevenirea încălcării regimului de control al exporturilor de produse strategice.

3.2. *Perfecționarea cadrului organizatoric*

Procesul de restructurare început în 2001 a continuat și în anul 2002, urmărind responsabilizarea personalului în îndeplinirea atribuțiilor funcționale, îmbunătățirea cooperării la nivelul structurilor agenției și dezvoltarea relațiilor de cooperare interinstituțională, precum și perfecționarea relației Guvern – Industrie și a transparenței față de societatea civilă.

În 2002, având în vedere sensibilitatea ridicată și ponderea operațiunilor cu produse militare în ansamblul operațiunilor cu produse strategice, controlul exporturilor de astfel de produse a constituit obiectivul prioritar al activității desfășurate de ANCEX.

Prin Ordinul ministrului afacerilor externe nr.1151/2002, s-a modificat structura organizatorică a agenției în scopul unei utilizări mai eficiente a resurselor umane și materiale aflate la dispoziție.

Pornind de la experiența unor sisteme avansate de control al exporturilor, în cadrul direcțiilor de profil, au fost create compartimente distincte cu responsabilități pentru supravegherea modului de derulare a transferurilor de arme convenționale efectuate în baza licențelor acordate de agenție, pentru monitorizarea dinamicii embargourilor și sancțiunilor internaționale și pentru inițierea, dezvoltarea și gestionarea unor proiecte IT în domeniul controlului exporturilor.

3.3. Eficientizarea cooperării interinstituționale

Procesul de eficientizare a cooperării interinstituționale a constituit un obiectiv prioritar al agenției și a vizat, în principal, creșterea responsabilității reprezentanților ministerelor și instituțiilor în cadrul sistemului și mecanismelor de control și dezvoltarea relațiilor de cooperare bilaterală.

Activitatea Consiliului Interministerial (CI) pentru controlul exporturilor și importurilor de produse strategice, creat din 1992, este întemeiată pe prevederile art.23 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice, Regulamentul de Organizare și Funcționare (ROF), precum și uzanțele adoptate de membrii consiliului. CI reprezintă componenta interinstituțională a sistemului național de control al exporturilor de produse strategice și este rodul colaborării inter-agenții. Competențele CI pentru îndeplinirea obiectivului de aplicare a regimului de control al exporturilor de produse strategice sunt:

- examinarea și avizarea cererilor de licențe de:
 - » export pentru toate produsele strategice;
 - » import de armamente, muniții și alte produse militare;
 - » import de produse cu dublă utilizare sensibile și foarte sensibile;
 - » operațiuni efectuate cu parteneri străini, care se referă la cumpărări sau vânzări de produse strategice fără atingerea fizică a teritoriului României;
- analiza și evaluarea oricăror aspecte referitoare la operațiunile de comerț exterior cu produse strategice.

Organizarea și funcționarea CI, reglementate prin ROF la 21 martie 2001 sunt:

- consiliul emite hotărâri;
- este alcătuit din reprezentanți, cel puțin la nivel de director, ai instituțiilor cu competențe în domeniul controlului transferurilor de produse strategice;
- președinția CI este asigurată de ANCEX, prin președintele acesteia;
- secretariatul CI este asigurat de Direcția Control și Reglementări din ANCEX, directorul acestei direcții îndeplinește funcția de secretar executiv al CI.

Din activitatea concretă a CI se pot menționa:

- ❖ practica prezidării reuniunilor CI de președintele acestuia;
- ❖ creșterea responsabilității membrilor CI față de motivarea pozițiilor în cadrul reuniunilor;
- ❖ dezvoltarea activităților intersesionale;
- ❖ generalizarea procedurii de lucru în două etape: a) examinare și b) examinare și avizare;
- ❖ introducerea obligativității motivării în scris a cererilor de prelungire de licențe și a solicitărilor de aprobare în regim de urgență;
- ❖ antrenarea membrilor CI în activitățile ANCEX dedicate relației Guvern – Industrie;
- ❖ elaborarea primului raport de activitate al Președintelui CI.

Din 2002 s-a introdus practica Consiliului Interministerial cu componentă variabilă în funcție de agenda reuniunilor, și anume, pentru produsele și tehnologiile cu dublă utilizare, sau pentru produsele militare, după modelul altor state europene cu sisteme avansate de control al exporturilor, membre NATO și UE.

Agenția coordonează activitatea sistemului național de control al exporturilor, alcătuit din reprezentanți ai următoarelor instituții, membri ai CI:

- ✓ Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Integrării Europene, Autoritatea Națională a Vămirilor și Ministerul Economiei și Comerțului, prin structurile specializate;

- ✓ Serviciul Roman de Informații și Serviciul de Informații Externe;
- ✓ Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare.

În anul 2002, Consiliul Interministerial s-a întrunit în 30 de reuniuni ordinare și 12 reuniuni extraordinare. Activitatea CI se poate caracteriza și prin:

- ❖ introducerea unei proceduri suplimentare în situația nerealizării consensului în cadrul reuniunilor ordinare;
- ❖ îmbunătățirea cooperării interinstituționale între membrii CI, cu focalizare pe relațiile bilaterale dintre autoritatea națională și instituțiile cu competențe în domeniul controlului transferurilor de produse strategice;
- ❖ intensificarea informării membrilor CI în legătură cu tendințele manifestate de regimurile internaționale de control al produselor strategice la care România este parte;
- ❖ valorificarea reuniunilor externe bilaterale realizate între ANCEX și autorități similare din alte state cu sisteme avansate de control al exporturilor.

Informarea promptă a membrilor Consiliului Interministerial privind modul de îndeplinire a hotărârilor luate anterior, precum și asupra tuturor aspectelor relevante privind cererile de licență de export și import a constituit o practică consecventă a agenției.

În vederea unei evaluări corecte a cererilor de licență de export sau import de arme convenționale și în scopul prevenirii riscurilor asociate unor astfel de transferuri, agenția a solicitat sprijinul instituțiilor abilitate, beneficiind de date și informații despre firme românești și străine implicate în operațiuni comerciale cu astfel de produse.

Ațiunile de control privind legalitatea transferurilor de produse strategice efectuate de companiile românești care au sediul social în provincie au fost desfășurate de către agenție beneficiind de sprijinul unor instituții membre ale Consiliului Interministerial pentru controlul exporturilor și importurilor de produse strategice.

Colaborarea interinstituțională a vizat de asemenea schimbul de informații, armonizarea legislației în domeniu, pregătirea personalului și realizarea unor proceduri specifice de monitorizare a operațiunilor de export de arme convenționale.

3.4. Activitatea de control – enforcement

În activitatea desfășurată în domeniul controlului exporturilor, ANCEX a dezvoltat față de companii dimensiunea preventivă considerând-o la fel de importantă ca și dimensiunea punitivă. În acest sens, agenția a promovat o cultură a respectării legii având la bază cunoașterea prevederilor legale și buna credință și a diseminat în rândul companiilor cele mai bune practici utilizate în aplicarea regimului de control.

Activitatea de control desfășurată la sediul companiilor titulare de autorizații pentru transferurile de produse militare s-a axat în principal pe prevenirea încălcărilor legale în domeniu, sancționarea faptelor de încălcare a legislației specifice în vigoare, verificarea aspectelor sesizate de structurile specializate și controlul operativ efectuat din inițiativa Agenției.

Activitățile de control organizate și desfășurate de corpul de control al Agenției au fost de tipul: controale țintă, controale de conformitate, controale în vederea autorizării, controale tematice și controale operative.

Corpul de control a efectuat acțiuni de control la sediile unor societăți comerciale ca urmare a procedurii de autorizare, a unor informații primite pe canale diplomatice cât și prin autosesizarea inițiată de unele articole de presă.

De asemenea, la inițiativa Agenției, s-au efectuat controale care au avut ca obiectiv evaluarea caracterului strategic al tehnologiilor de fabricație a unor componente de tehnică militară, importate și/sau exportate de companii autorizate să efectueze transferuri de produse militare.

O importanță deosebită a fost acordată colaborării interinstituționale în cadrul activităților de control preventiv, reactiv și de conformitate.

În anul 2002 corpul de control al ANCEX a efectuat controale la sediul companiilor având ca scop verificarea modului în care s-au derulat operațiunile comerciale cu produse militare. Printre companiile controlate în anul 2002 se pot enumera: SC Aerofina SA, SC Aerostar SA, SC BOSS EXIM Trading Group SRL, CN Romtehnica SA, CN Romarm SA, SC IAR SA, SC Turbomecanica SA și SC ICCO Medical SRL.

A fost dezvoltată o nouă cultură a respectării legii de către companii prin inițierea de către Agenție a unor programe de avertizare, diseminare și informare privind noutățile legislative din domeniul controlului exportului de produse strategice. În acest sens, au fost organizate diferite reuniuni, seminarii, întâlniri „open doors / close doors”, cu toți agenții economici autorizați sau în curs de autorizare unde au avut loc discuții interesante pentru toate părțile implicate în această activitate.

3.5. Dezvoltarea relației Guvern-Industrie

Activitatea desfășurată de ANCEX în domeniul controlului exporturilor de arme convenționale a fost completată prin promovarea unei politici de transparență și comunicare cu mediul economic. În acest sens, a fost promovat programul „Transparență și comunicare cu

partenerii din economie”, lansat în aprilie 2001 și având motto-ul: „*Mecanisme comune pentru provocări comune*” și care a cuprins o serie de activități cu relevanță inclusiv în domeniul controlului operațiunilor comerciale și necomerciale cu arme convenționale.

Pagina de Internet a ANCEX, lansată în 2001, a fost îmbogățită și actualizată permanent, oferind celor interesați cele mai noi date și informații privind reglementările în domeniu, mecanisme și proceduri de control, consultanță de specialitate și link-uri relevante privind regimurile internaționale de neproliferare și control al exporturilor.

Organizarea Conferinței naționale „10 ani de control al exporturilor în România”, în 25-28 septembrie 2002, a marcat totodată și prezentarea către societatea civilă a primului Raport privind controlul exporturilor de arme în perioada 2000-2001, lucrare care pune la dispoziția opiniei publice date și statistici interne în domeniu. Acest raport, apreciat de oficiali din statele membre NATO, UE și candidate, se distinge și prin faptul că este primul de acest gen publicat într-o țară din Europa Centrală și de Sud-Est.

De altfel, progresele României în ceea ce privește, spre pildă, creșterea transparenței, au fost menționate pe larg în studiul Small Arms Survey 2004, care înserează comentariile experților din „Graduate Institute of International Studies” de la Geneva referitor la conținutul primului Raport (pentru detalii vezi textul integral la www.smallarmssurvey.org).

Pe baza experienței acumulate, agenția a inițiat și organizat o serie de conferințe și seminarii (martie 2002, aprilie 2002, mai 2002, septembrie 2002, noiembrie 2002) care au adus un plus de valoare în procesul de comunicare și care au creat un mediu propice cooperării și încrederii reciproce între autoritatea națională de control al exporturilor, alte instituții ale statului cu competențe în domeniu și agenții economici.

Aceste activități au completat dezbaterile publice organizate de agenție în anul 2001, împreună cu Camera de Comerț și Industrie a României și a Municipiului București (iunie – proceduri și practici în controlul exporturilor; septembrie – embargouri și politici restrictive în comerțul cu arme).

La aceste manifestări se adaugă activitatea permanentă desfășurată de ANCEX referitoare la consultanța de specialitate acordată tuturor agenților economici sau persoanelor fizice interesate în operațiuni de export sau import de arme convenționale.

3.6. Dezvoltarea cooperării internaționale

Activitățile externe desfășurate de ANCEX în cursul anului 2002 au urmărit să întărească rolul de autoritate națională în gestionarea problematicii controlului de arme convenționale și au ținut seama de dezvoltările din cadrul regimurilor internaționale de neproliferare și control al exporturilor, precum și de inițiativele în domeniu la nivel internațional, regional sau subregional.

ANCEX, prin reprezentanții săi, a participat în mod activ și constant la dezbaterile din cadrul reuniunilor grupurilor de lucru (grupul general de lucru, grupul de experți, grupul oficialilor din domeniul licențierii și enforcementului, grupul pentru administrarea sistemului informatic) și plenarei Aranjamentului de la Wassenaar și ale celorlalte regimuri de neproliferare și control al exporturilor.

Armonizându-și interesul național cu scopul și obiectivele Aranjamentului de la Wassenaar, țara noastră s-a raliat pozițiilor care vizau perfecționarea liniilor directoare, a mecanismelor și procedurilor de control și actualizarea listelor de produse și tehnologii supuse controlului destinației finale.

Prin prezentarea politicii, practicii și experienței în domeniul controlului exporturilor de arme convenționale, România și-a adus contribuția la perfecționarea mecanismelor de cooperare multilaterală și la dezvoltarea schimbului de informații general și specific în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar.

Organizarea la București, în perioada 12-14 iunie 2002, de către ANCEX împreună cu Departamentul de Stat al SUA a seminarului regional privind întărirea controlului exporturilor și neproliferării, la care au participat reprezentanți din 10 state din zonă, a reprezentat una din ocaziile de manifestare a României ca un lider regional în domeniu.

În planul relațiilor de cooperare bilaterală, care joacă un rol important în perfecționarea regimului de control al exporturilor, în cursul anului 2002 au avut loc consultări ale ANCEX cu autorități similare din SUA, Olanda, Norvegia, Germania, Franța și Marea Britanie.

Consultările bilaterale cu oficialii din SUA au avut loc la Washington și au fost ocazionate de participarea delegației ANCEX la simpozionul cu oficialii străini în domeniul controlului exporturilor.

Consultările bilaterale au urmărit cunoașterea reciprocă a sistemelor naționale de control și evidențierea celor mai bune practici în domeniu, valorificarea reciprocă a experienței în vederea perfecționării fiecărui sistem național în parte și au permis un dialog deschis și un larg schimb de informații generale și specifice cu responsabili în domeniu.

Capitolul 4

Date statistice privind transferurile de produse militare efectuate de România

4.1. *Autorizarea activităților de comerț exterior*

În anul 2002, un număr de 44 de agenți economici au deținut autorizații pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu arme, muniții și alte echipamente militare în conformitate cu prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice*. Dintre aceștia, 38 agenți economici au fost autorizați de către ANCEX, iar 6 au fost autorizați de către Ministerul Apărării Naționale.

Este de menționat faptul că numărul de autorizații eliberate în anul 2002 pentru operațiuni de comerț exterior cu produse militare se menține relativ constant față de anul precedent.

Agenții economici titulari de autorizații au fost atât cu capital de stat, cât și cu capital privat.

O clasificare a companiilor românești titulare de autorizații în funcție de forma capitalului social este prezentată în figura nr.1. Se observă că din totalul de 44 companii, 10 sunt cu capital integral de stat, iar la 10 companii participă statul în capitalul social.

Practic 55% dintre companii (24) funcționează cu capital integral privat, dintre care 18 cu capital românesc, 2 cu capital străin și 4 cu capital privat mixt (românesc și străin).

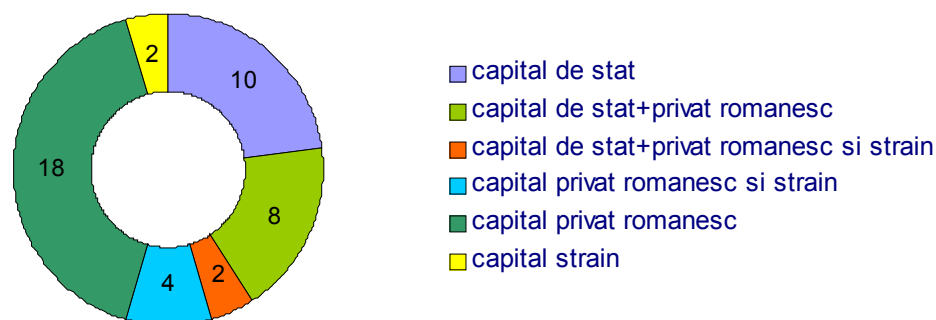

Figura nr.1. Numărul companiilor autorizate de ANCEX funcție de structura capitalului social

Autorizațiile acordate au acoperit toate clasele de operațiuni de comerț exterior prevăzute de *Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999* art.1.lit.a) și c) respectiv import, export, reexport, în regim temporar sau definitiv și operațiuni comerciale fără atingerea fizică a teritoriului României.

Urmare a avansării procesului de maturizare a regimului de control al exporturilor de produse militare, s-a considerat necesară codificarea criteriilor de reautorizare a companiilor prin *Ordinul nr.159/2002 al președintelui ANCEX privind aprobarea normelor metodologice privind autorizarea persoanelor juridice pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu produse strategice în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice.*

De remarcat faptul că un criteriu esențial pentru reautorizarea unei companii și pentru demarcarea domeniului de operațiuni și categoriile de produse militare îl constituie transferurile de produse militare efectiv realizate. Criteriul efectivității s-a dovedit a fi extrem de util în stoparea tendinței unor companii de a solicita autorizații în materie numai pentru a-și completa „panoplia“. În plus, acest criteriu a încurajat și stimulat companiile nou autorizate să deruleze operațiuni cu produse militare.

Privind comparativ ponderile operațiunilor de import și de export în autorizațiile eliberate, se observă că operațiunea de import (91% din total) este prezentă în sfera de activitate a mai multor companii decât cea de export (73% din total). O explicație poate fi dată prin nevoile de achiziție din import a unor produse și echipamente militare necesare înzestrării sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională, precum și pentru industria românească de apărare.

Totodată se poate menționa prezența altor categorii de operațiuni de comerț exterior care au fost solicitate de către companii (reexport, operațiuni fără atingerea fizică a teritoriului), ceea ce evidențiază preocuparea acestora de a intermedia operațiuni cu arme folosind ca surse de export furnizorii externi.

În acest sens, se remarcă CN ROMTEHNICA SA, SC IAR SA Brașov și SC EMP Trade SRL, titulare de autorizații pentru toate categoriile de operațiuni comerciale cu produse

militare (import, export, reexport, operațiuni comerciale efectuate cu parteneri străini fără atingerea fizică a teritoriului României).

Repartiția autorizațiilor eliberate pe clase de operațiuni este prezentată în figura nr.2.

Trebuie remarcat că, dacă 50% dintre agenții economici care au fost autorizați în anul 2001 nu au solicitat licențe pentru operațiuni de comerț exterior cu produse militare, în anul 2002 numai 20% din numărul acestora nu au utilizat autorizațiile eliberate, fapt care dovedește rolul criteriului efectivității dar și seriozitatea și responsabilitatea cu care autoritatea națională tratează această procedură preliminară licențierii exporturilor și importurilor de produse militare.

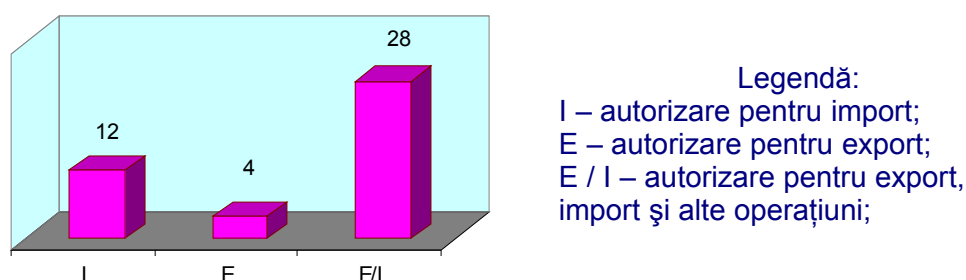
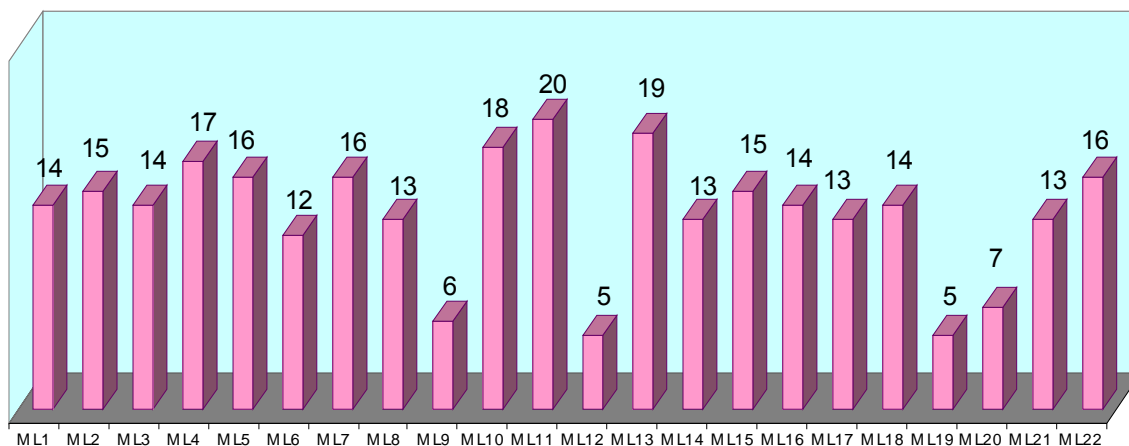

Figura nr.2 Numărul de companii autorizate exprimat în funcție de operațiunile cu produse militare

Figura nr.2 scoate în evidență interesul companiilor în obținerea autorizațiilor pentru derularea atât a operațiunilor de import cât și a operațiunilor de export, în acest sens fiind autorizate 28 de companii. În anul 2002, pentru derularea numai a operațiunilor de export au fost autorizate 4 companii și 12 companii numai pentru import cu produse militare.

Codificarea și legiferarea în detaliu a procedurii de autorizare, precum și simplificarea procedurii de extindere a domeniului autorizației pentru alte operațiuni sau categorii de produse militare s-au realizat prin *Ordinul nr.159/2002* citat anterior. Conform acestuia depunerea unei cereri de licență cu privire la o operațiune sau categorie neinclusă în autorizație declanșează automat și procedura de extindere a domeniului. Practic, la finalul procesului de licențiere compania devine și titulara unei autorizații extinse. Menționăm că Agenția a consemnat caracterul gratuit al tuturor procedurilor de autorizare și licențiere.

Categoria de produse militare

Figura nr.3 Numărul companiilor autorizate pentru fiecare dintre categoriile de produse militare

Prezența categoriilor de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare aprobată de HG nr.844/2001 (anexa nr.3), în domeniul de autorizare al companiilor românești este prezentată în figura nr.3 unde pentru fiecare categorie (ML) este arătat numărul de companii care au deținut autorizare pentru respectiva categorie de produse militare. Se evidențiază categoriile de produse militare ML11, ML13 și ML10 pentru care au primit autorizare peste 18 dintre companii.

Trebuie menționate companiile românești care au devenit pentru prima dată în anul 2002 titulare de autorizații pentru desfășurarea de operațiuni de comerț exterior cu produse militare: SC Aeroteh SA (București), SC EMP Trade SRL (București), SC Eurocopter România SA (Brașov), SC MFA Mizil SA (Mizil) și SC Stimpex SA (București). De asemenea, o mențiune specială trebuie făcută pentru SC Mirsand SRL din Brașov care a fost autorizată la finele anului 2001, dar a derulat operațiuni de comerț exterior cu produse militare în cursul anului 2002.

4.2. Operațiuni de export

4.2.1. Procesarea, examinarea și avizarea cererilor de licență

Ponderea principală în ansamblul procesului de analiză, examinare, avizare și aprobare a cererilor de licență pentru operațiuni de export de produse militare depuse la ANCEX de către agenții economici autorizați, a fost reprezentată de procesarea de fond – analiza documentară și la fața locului (în unele situații) – efectuată de experții agenției.

Numărul cererilor de licență pentru operațiuni de export (definitiv sau temporar) de produse militare depuse în anul 2002 la ANCEX, care au fost prezentate și avizate favorabil de Consiliul Interministerial, a fost de 525.

2002 a reprezentat anul în care s-a cristalizat interesul companiilor românești pentru consultarea prealabilă a Agenției în ceea ce privește derularea exporturilor pe destinații noi (cu parteneri externi noi). În acest context, Agenția

declanșează automat o procedură de consultare cu Ministerul Afacerilor Externe, la finalul căreia solicitantul primește un aviz de principiu cu privire la oportunitatea derulării unui export din punct de vedere al politicii externe a României. Menționăm că de cele mai multe ori acest aviz este preliminar încheierii contractelor de vânzare și este un aviz motivat. Acest mecanism de consultare prealabilă demonstrează maturitatea managerilor companiilor românești exportatoare de produse militare, care au înțeles necesitatea derulării unor activități în deplină conformitate cu necesitățile politicii externe a României și cu principiul respectării embargourilor asupra exporturilor de arme. Cum era de așteptat, această politică restrictivă a avut și are efecte negative în plan diplomatic reprezentând așa numitele *costuri secundare* ale aderării la NATO și integrării în UE. Această colaborare dintre companii și agenție a fost numită „strategia fără refuzuri” care evocă evoluția unei noi abordări a companiilor românești.

Cu o singură excepție, președintele ANCEX a aprobat prin ordin toate cererile de licențe de export avizate favorabil de Consiliul Interministerial.

Tabelul nr. 1					
Repartizarea trimestrială a cererilor de licență de export de produse militare					
Numărul licențelor de export	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	TOTAL
	124	113	128	160	525

După cum rezultă din tabelul nr.1 numărul cererilor de licență a crescut ușor în cursul anului 2002, impunând un efort permanent și susținut din partea experților ANCEX în procedura de licențiere care este complexă și multidimensională.

În susținerea cererilor de licență individuală de export cu produse militare, agenții economici au prezentat certificatul internațional de import sau documente echivalente în original, așa cum se prevede în art.17 al OUG nr.158/1999.

Deși procesul de licențiere are componente multiple (tehnică, politică, de evaluare, de legalitate) durata medie de procesare a cererilor de licență de export de către Direcția Arme Convenționale din cadrul ANCEX a fost de circa 10 zile lucrătoare pentru 98% dintre acestea. Potrivit unei proceduri de lucru convenite de membrii Consiliului Interministerial în anul 2002, cererile de licențe cu un grad de sensibilitate pot fi avizate printr-un mecanism „în doi pași” în cadrul consiliului, ceea ce permite clarificări suplimentare, date și informații conexe potențialului export și chiar un dialog cu directorul general al companiei în cadrul reuniunilor ordinare ale consiliului. Procedura „în doi pași” trebuie să se încadreze ferm în termenul legal de procesare de 45 zile și de regulă ea se finalizează cu o avizare condiționată a exportului și este urmată de o procedură de „monitorizare”. Prin această procedură, derularea exportului este condiționată de informarea prealabilă a agenției în legătură cu transferul propriu-zis, dar și de o consistentă cooperare a acesteia cu alți membri ai consiliului care să garanteze suplimentar efectivitatea exportului în condițiile aprobate.

Dintre exporturile monitorizate menționăm operațiunea de export de arme mici și armament ușor și muniție către SUA în valoare de 15,6 milioane USD pentru avizarea căreia a fost convocată o reuniune extraordinară a Consiliului Interministerial la nivel de secretar de stat.

4.2.2. Licențe individuale de export eliberate

Și în cursul anului 2002 agenția a eliberat numai licențe individuale de export, care au permis un scrutin multicriterial, de la caz la caz. Precizăm faptul că, potrivit legii române, durata de valabilitate a unei licențe este de 6 luni. Implicit, de aici rezultă că din totalul de 525 licențe de export eliberate, unele sunt licențe de prelungire a aceleiași operațiuni. O situație similară se întâlnește și în cazul licențelor de export pentru operațiuni de perfecționare activă (lohn sau activitate de producție de componente, consecința unor importuri de materiale) sau de perfecționare pasivă (returnarea pentru reparații a produselor sau componentelor importate anterior). Din numărul total de licențe eliberate de ANCEX în cursul anului 2002 numai 145 reprezintă licențe de export definitiv.

Valorile licențelor de export definitiv eliberate au fost încadrate în grupe valorice ale căror limite sunt indicate în tabelul nr.2. Precizăm că selecția limitelor valorice ale grupelor a fost făcută luând în considerare ponderea masivă pe care o au exporturile românești cu valori de până la 50.000 USD.

Numărul de licențe eliberate în 2002, pentru fiecare grupă valorică este prezentat în figura nr.4.

Tabelul nr. 2

Grupe valorice	
Grupa valorică	Limitele valorice ale grupei
1	până la 10 mii USD
2	10 - 50 mii USD
3	50 - 100 mii USD
4	100 - 500 mii USD
5	500 - 1000 mii USD
6	peste 1 milion USD

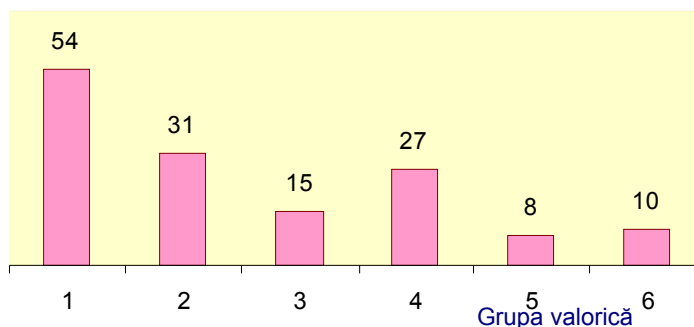

Figura nr.4 Numărul licențelor de export definitiv eliberate în cadrul fiecărei grupe valorice

Din analiza figurii nr.4 se observă că aproximativ 60% din totalul licențelor de export definitiv eliberate au avut valori mai mici de 50000 USD, deci pentru operațiuni de valori mici. În contrast trebuie menționat că deși în grupa valorică 6 (peste 1 milion de USD) s-au înscris doar 10 licențe de export definitiv, aportul valoric al acestora în valoarea totală a exporturilor românești de arme este preponderent.

Valoarea totală a licențelor individuale de export eliberate de ANCEX în anul 2002 pentru operațiuni de export definitiv și a licențelor pentru operațiuni temporare cu încasări valutare din operațiuni de perfecționare activă a fost 140,2 milioane USD.

Având în vedere activitatea relevantă de comerț exterior a unora dintre companiile românești, considerăm util un clasament (tabelul nr.3) în funcție de numărul de licențe pe care acestea le-au primit în cursul anului 2002.

Se observă că în acest clasament CN Romtehnica SA ocupă locul întâi cu 223 de licențe de export, urmată de CN Romarm SA cu 81 de licențe de export - aceste companii menținându-și pozițiile de principali exportatori români de produse militare.

Menționăm că toate companiile românești autorizate pentru prima dată în cursul anului 2002 au derulat activități de comerț exterior, în special SC EMP Trade SRL, SC MFA Mizil Repartiția valorică a licențelor de export SRL.

În anexa nr.4 sunt prezentate principalele companii românești care derulează operațiuni de comerț exterior cu produse militare.

În conformitate cu prevederile legii române, licențele au fost eliberate în baza avizului Consiliului Interministerial, prin ordin al președintelui Agenției. Având în vedere nivelul de dezvoltare și maturitate al controlului exporturilor în România, Agenția a promovat proceduri destinate administrării cu eficacitate a domeniului controlului exporturilor de produse militare așa încât destinațiile exporturilor românești de arme au fost structuri guvernamentale sau companii străine autorizate să deruleze operațiuni de comerț exterior cu arme de către autoritățile competente ale statelor destinate.

Tabelul nr. 3

Clasamentul primelor 10 companii românești titulare de licențe de export
în 2002, în funcție de numărul de licențe

Nr. crt.	Denumirea companiei	Numărul licențelor de export
1	CN Romtehnica SA	223
2	CN Romarm SA	81
3	SC A-E Electronics SA	72
4	SC Aerostar SA	31
5	SC IAR Brasov SA	27
6	SC Tehnoimportexport SA	20
7	SC EMP Trade SRL	13
8	SC Turbomecanica SA	13
9	SC Condor SA	11
10	SC Elprof SA	10

Din punct de vedere al valorii licențelor de export de arme eliberate pentru o operațiune în anul 2002, pe locul întâi se situează CN ROMARM SA cu o licență de export de produse militare (din categoriile ML1, ML2, ML3, ML4 și ML6)

către SUA în valoare de 15,6 milioane USD urmată de o licență individuală de export eliberată pentru SC IAR SA din Brașov pentru produse militare din categoria ML10 către EAU în valoare de 11,4 milioane USD.

4.2.3. Exporturi realizate

Valoarea totală a exporturilor definitive de produse militare, realizate în anul 2002, a fost de 43,8 milioane USD, ceea ce reprezintă 0,3% din totalul exporturilor realizate de România. Exporturile de produse militare realizate în anul 2002 au fost mai mari cu 19,3 milioane USD față de anul 2001, ceea ce reprezintă o creștere cu 78% față de anul anterior. Precizăm că, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice, operațiunea de export include și operațiunea de perfecționare pasivă, așa cum este definită prin Legea nr.141/ 1997 privind Codul vamal al României.

Creșterea exporturilor de produse militare pentru anul 2002 se datorează în special exporturilor de arme mici, armament ușor și muniție efectuate de CN ROMARM SA către SUA.

În anul 2002 balanța export – import în domeniul produselor militare s-a menținut dezechilibrată ca și în anii anteriori, importurile au reprezentat 64%, în timp ce exporturile au reprezentat 36% din totalul operațiunilor de comerț exterior cu produse militare.

În figura nr.5 este prezentată dinamica exporturilor românești de produse militare pentru perioada 1994 – 2002, care evocă trendul accentuat descrescător al ultimului deceniu.

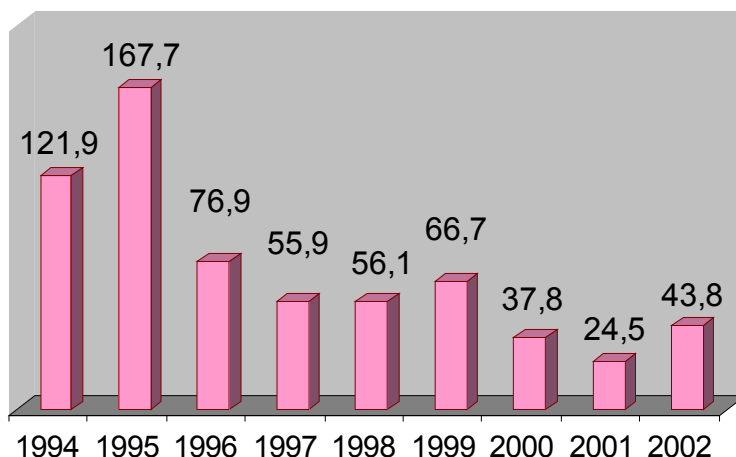

Figura nr. 5 Dinamica exporturilor de produse militare ale României în perioada 1994 – 2002 [milioane USD]

Exporturile definitive de produse militare au fost susținute și în cursul anului 2002 în principal de companiile naționale CN ROMARM SA și CN ROMTEHNICA SA, iar la exporturile de produse rezultate din perfecționare activă de către SC Aerostar SA din Brașov și SC Turbomecanica SA din București. Aceste 4 companii românești se încadrează în categoria companiilor cu exporturi de peste 1 milion de USD.

Cele mai active companii, care au realizat exporturi cu valori de peste 300000 USD, sunt (în ordine descrescătoare a valorii exporturilor): SC Tehnoimportexport SA, SC EMP Trade SRL, SC Elprof SA, SC A-E Electronics SA și SC IAR SA. În categoria companiilor românești care au avut exporturi de peste 100000 USD se află SC Condor SA, SC Electromagnetica SA, SC MIRSAND SRL, SC MFA Mizil SA și SC ALDIMPEX'98 SRL.

În figura nr.6 este prezentată repartitia valorică a participării companiilor românești la totalul valorii exporturilor de produse militare.

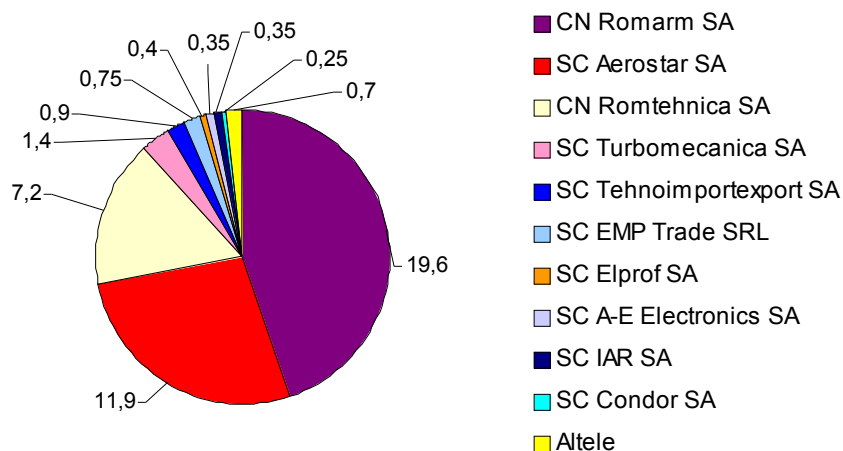

Figura nr.6 Repartitia valorică a participării companiilor la totalul valorii exporturilor de produse militare [milioane USD]

Volumul total al încasărilor din exporturi de armamente, muniții și alte produse militare a fost compus din trei componente principale, și anume: valoarea echipamentelor militare, valoarea pieselor și componentelor destinate produselor și echipamentelor militare și valoarea manoperei pentru producție în sistem de perfecționare activă sau lohn pentru produse militare. Repartitia acestor trei componente în totalul valorii exporturilor este prezentată în figura nr.7. Este de remarcat valoarea manoperei, a cărei contribuție de 21% scoate în evidență una dintre modalitățile de supraviețuire a industriei românești de apărare prin valorificarea potențialului uman calificat. Celelalte două componente ale valorii totale a exporturilor sunt constituite de valoarea exporturilor de produse militare (echipamente/ansambluri) și cea a componentelor pentru acestea, contribuția procentuală fiind de 45% pentru echipamente/ ansambluri de produse militare și respectiv 34% pentru componente/piese destinate produselor militare.

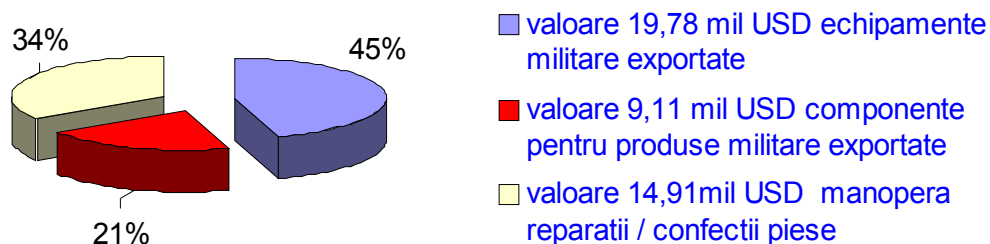

Figura nr. 7 Componentele valorii totale a exporturilor de armamente, muniții și alte produse militare ale României, în anul 2002

Toate licențele pentru exporturile de armamente, muniții și alte produse militare au fost avizate de Consiliul Interministerial și aprobate de președintele Agenției cu respectarea strictă a embargourilor instituite prin rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU, decizii ale OSCE sau prin acțiuni și poziții comune ale Consiliului UE.

Destinațiile care au fost obiect al unor embargouri unilaterale impuse de statele membre NATO cu care România este în relații de parteneriat strategic au fost examinate și aprobate, după caz, după consultarea prealabilă cu autoritățile competente din aceste state. De asemenea, în analiza destinațiilor transferurilor de arme s-a avut în vedere respectarea criteriului prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste.

Figura nr.8 prezintă repartitia exporturilor de produse militare pe state de destinație, din care rezultă că SUA deține în continuare ponderea cea mai însemnată ca stat recipient de produse militare fabricate în România.

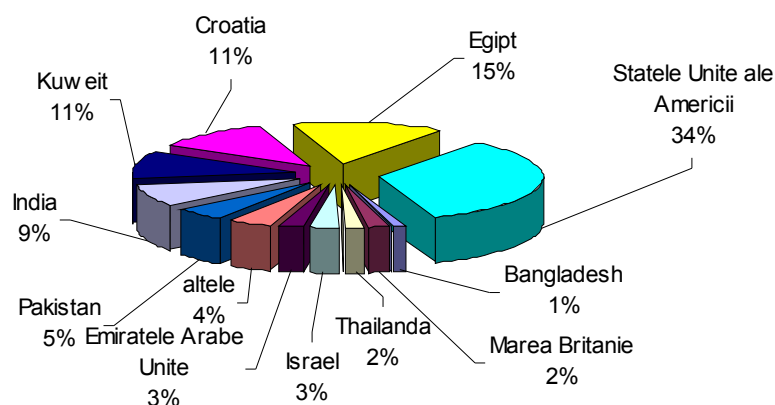

Figura nr. 8 Principalele destinații ale exporturilor românești de produse militare în anul 2002 [% din totalul valorii exporturilor]

Alături de SUA, alte destinații cu pondere însemnată au fost reprezentate de Egipt, Croația, Kuweit, India și Pakistan și care au fost beneficiare de produse rezultate în urma operațiunilor de perfecționare activă (reparații și lohn) desfășurate de SC AEROSTAR SA, SC TURBOMECANICA SA, SC A-E ELECTRONICS SA și SC CONDOR SA pentru categoria ML10 (aviație). La rubrica „altele” sunt incluse toate celelalte destinații către care au avut loc transferuri cu valori de până la 0,05% din totalul valorii exporturilor românești de produse militare.

Repartiția geografică pe continente a valorilor exporturilor de armamente, muniții și alte produse militare realizate de România este prezentată în tabelul nr.4, iar repartitia procentuală, în figura nr.9.

Tabelul nr.4

Repartiția valorică pe continente a exporturilor de produse militare [mil. USD]

Continent	Valoarea exporturilor realizate în anul 2002
AFRICA	6,62
ASIA	14,86
AMERICA DE NORD	15,12
EUROPA	7,20
TOTAL	43,80

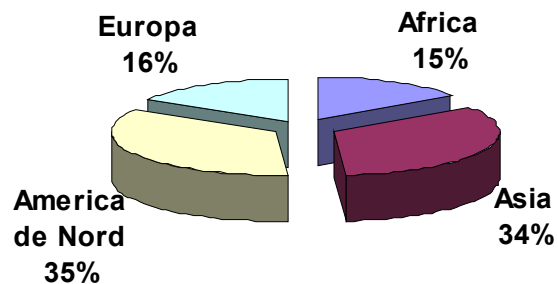

Figura nr.9 Ponderea valorică geografică (pe continente) a exporturilor de produse militare

O imagine sintetică a repartiției pe continente a valorilor exporturilor de arme realizate de România în anii 2000, 2001 și 2002 este prezentată în figura nr. 10, unde se observă clar creșterea exporturilor de produse militare către state europene și SUA, corespunzător cu scăderea exporturilor către Africa și Asia.

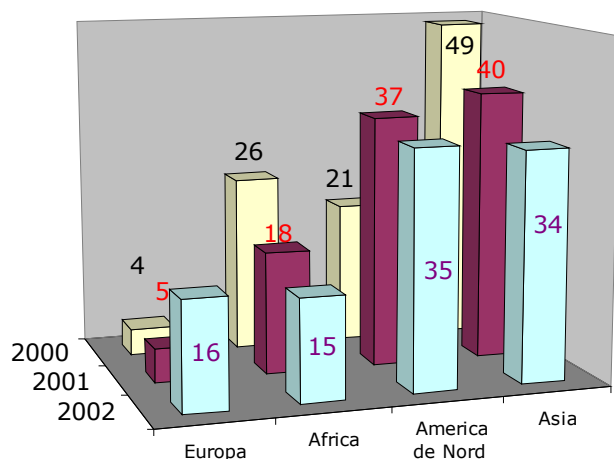

Figura nr. 10 Repartiția pe continente a valorii exporturilor românești de produse militare în anii 2000, 2001 și 2002 [mil.USD]

Distribuția exporturilor în funcție de categoriile de produse (figura nr.11) este dominată de categoria ML10 („Aeronave”, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare) cu 37%, urmată de ML 3 (Muniții și componente special concepute pentru acestea) cu 34% și ML 1 (Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7mm, precum și componente special concepute pentru acestea) cu 21%.

O pondere însemnată în structura exporturilor românești de produse militare a reprezentat-o armamentul de calibru mic, armamentul ușor (SALW) și muniția aferentă acestora (ML1, ML2 și ML3), ceea ce dovedește că în condițiile unei concurențe crescute pe piața mondială a armelor, industria românească este în continuare prezentă ca furnizor de produse militare.

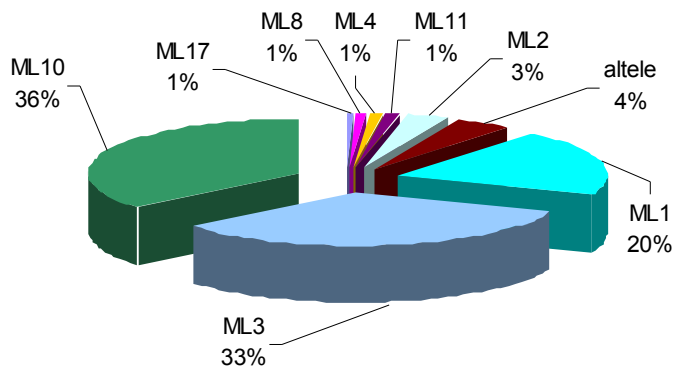

Figura nr.11 Ponderea categoriilor de produse militare în totalul exporturilor realizate

Exporturile românești de arme de calibru mic și armament ușor și de muniții pentru aceste tipuri de arme (ML1, ML2 și ML3) au reprezentat aproximativ 25,3 milioane USD, adică 57,7% din totalul exporturilor de produse militare.

Dacă privim comparativ procentul de SALW în cifra totală a exporturilor de produse militare, se poate observa (figura nr.12) că față de anul 2001, considerat anul de minim critic, valoarea totală a exporturilor de produse militare a crescut cu 78,7% (de la 24,5 mil.USD la 43,8 mil.USD) în timp ce valoarea corespunzătoare pentru SALW (ML1, ML2, ML3) din cadrul acestor valori totale nu a crescut decât cu 63,7% , ceea ce demonstrează că a crescut ponderea altor categorii de produse militare în totalul exporturilor de astfel de produse.

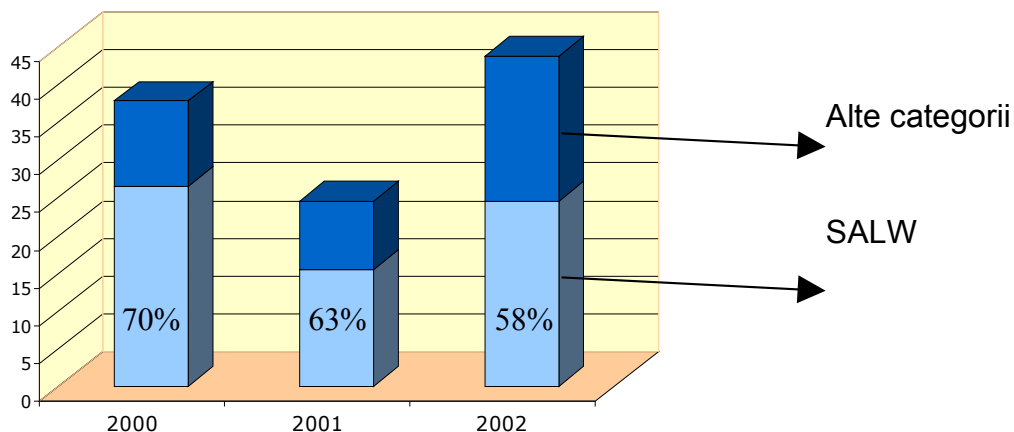

Figura nr. 12 Evoluția ponderii SALW în totalul exporturilor de produse militare

Tabel nr. 5

Valoarea exporturilor de armamente, muniții și alte produse militare realizate în anul 2002 de către unele state europene (rata de schimb 1 EURO = 1,2 USD)

Exporturi 2002 produse și tehnologii militare	milioane EURO	Procent din totalul UE
UE	6978,3	100%
Franta	3117,3	44,60%
Germania	367,3	5,26%
Finlanda	40,3	0,57%
Italia	554,1	7,94%
Portugalia	10,6	0,15%
Spania	231,1	3,31%
Marea Britanie	1916,1	27,45%
Romania	36,5	0,52%

În ceea ce privește comparația cu raportările efectuate la Uniunea Europeană și publicate în sinteză de raportorul european Karl von Wogau în Raportul anual referitor la implementarea prevederilor paragrafului operativ 8 al Codului de Conduită al UE privind exporturile de arme, este evident faptul că realizările României din anul 2002, în acest domeniu, sunt foarte mici. În tabelul nr. 5 se pot vedea ponderile pe care le au principalii exportatori din cadrul Uniunii Europene în comparație cu cele ale României, Portugaliei și Finlandei.

4.3. Operațiuni de import

Numărul cererilor de licență pentru operațiuni de import (definitiv sau temporar) de produse militare depuse în anul 2002 la ANCEX, avizate de Consiliul Interministerial și aprobate de președintele Agenției a fost de 825.

Tabelul nr.6

Repartizarea trimestrială a cererilor de licență de import de produse militare

Numărul licențelor import	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	TOTAL
	145	174	225	281	825

După cum rezultă din tabelul nr.6, numărul cererilor de licență a crescut ușor în cursul anului 2002, evoluția fiind similară cu cea a numărului licențelor de export.

Ca și pentru licențele de export, precizăm faptul că, potrivit legii române, durata de valabilitate a unei licențe este de 6 luni. Implicit, de aici rezultă că din totalul de 825 licențe de import eliberate, unele sunt licențe de continuare a aceleiași operațiuni. O situație similară se întâlnește și în cazul licențelor de import temporar pentru operațiuni de perfecționare activă (activitate de producție de componente) sau de perfecționare pasivă (importul unor produse reparate de către furnizorul extern).

Clasamentul primelor 10 companii importatoare din România este prezentat în tabelul nr.7.

Clasamentul primelor 10 companii titulare de licențe de import

anul 2002

Nr. crt.	Denumirea companiei	Număr de licențe de import
1	CN Romtehnica SA	256
2	CN Romarm SA	159
3	SC IAR Brasov SA	98
4	SC Aerostar SA	77
5	SC A-E Electronics SA	73
6	SC Turbomecanica SA	38
7	SC Eurocopter SA	19
8	SC Elprof SA	15
9	SC RAMI Dacia SA	11
10	SC Pro Optica SA	11

În anul 2002, ANCEX a eliberat, în baza avizului favorabil al Consiliului Interministerial, 825 licențe individuale de import de produse militare, atât pentru operațiuni definitive cât și pentru operațiuni temporare, în valoare totală de 136,4 milioane USD.

Cum era și firesc, în fruntea clasamentului se situează companiile naționale Romtehnica SA și ROMARM SA, urmate de SC IAR SA, SC AEROSTAR SA și SC A-E Electronics SA. Se remarcă de asemenea, că 7 dintre companiile din topul importatorilor se regăsesc și în topul exportatorilor.

Din punct de vedere valoric (figura nr.13), importurile de produse militare realizate de Compania Națională Romtehnica SA și de Regia autonomă RAMI Dacia SA se evidențiază ca fiind cele mai consistente importuri care s-au efectuat având ca destinație înzestrarea Ministerului Apărării Naționale și cea a Ministerului Administrației și Internelor.

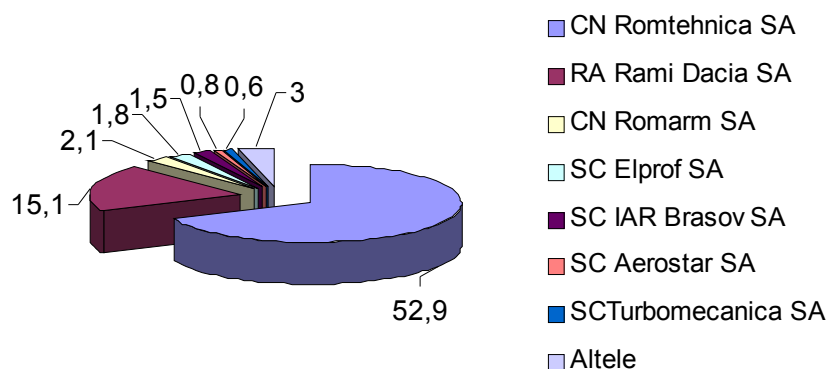

Figura nr.13 Ponderea participării companiilor la totalul valorii importurilor realizate

Ponderea principalelor categorii de produse importate în totalul importurilor efectuate de companiile românești în anul 2002 este prezentată în figura nr. 14.

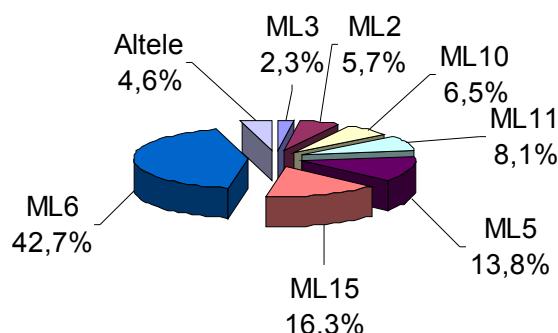

Figura nr. 14 Ponderea categoriilor de produse militare în totalul produselor importate

Principalele state partenere de la care s-au realizat importuri de produse militare în anul 2002 sunt: Israel, cu aproximativ 43% din totalul importurilor, Franța 21% și Marea Britanie 18,5%.

Se poate menționa că 41,6 % din produsele importate în anul 2002 au fost originare din Israel, 23,6 din Franța, 13,1 % din Germania, 7% din SUA, 6,22% din Elveția și 4% din Marea Britanie, multe firme românești fiind titulare de contracte în cadrul unor programe de modernizare a tehnicii din dotarea Forțelor Armate ale țării noastre.

4.4. Operațiuni necomerciale, de tranzit și transbordare

În anul 2002 ANCEX a eliberat 129 permise pentru operațiuni necomerciale. Dintre acestea 81 de permise au fost eliberate pentru introducerea în teritoriul național de produse militare ocazionate de desfășurarea în România a unor:

- activități militare de pregătire în comun și exerciții militare (JCET 20W, SMÂRDAN 2002, CARPATHIAN EXPRESS 2002, GREEN CARPATHIAN 2002, COOPERATIVE PARTNER 2002, BLACKSEAFOR 2002), la care au participat forțe militare din SUA, Italia, Marea Britanie, Franța, Grecia, Spania, Turcia, Germania, Bulgaria, Rusia, Georgia, Ucraina;
- rotirea contingentului militar american KFOR;
- alte activități (vizite oficiale și neoficiale, demonstrații, activități de repatriere).

Permisele au fost eliberate pentru produse militare din categoriile: ML1, ML2, ML3, ML4, ML5, ML6, ML7, ML8, ML10, ML11, ML13, ML15, ML17, ML21.

Au fost eliberate de asemenea și 48 permise pentru scoaterea din teritoriul național a produselor militare destinate participării forțelor armate române la:

- misiuni de menținere a păcii (KFOR, UNMIK, ISAF);
- exerciții militare cu formațiuni din compunerea unor forțe armate străine (CORNER STONE 2002, DZNAMIC RESPONSE 202, COOPERATIVE KEY 2002, STRONG RESOLVE, COMBINED ENDEAVOUR);
- alte activități cu caracter militar.

S-au eliberat permise pentru operațiuni necomerciale de scoatere temporară din teritoriul României pentru produse din categoriile ML1-ML8, ML10, ML11, ML13, ML15, ML17, ML21 și ML22.

Toate transferurile de produse militare în cadrul operațiunilor menționate au fost efectuate sub supravegherea Ministerului Apărării Naționale (Statul Major General și statele majore ale categoriilor de forțe) și Ministerului Administrației și Internelor, produsele transferate intrând în componența unor eșaloane militare.

În anul 2002 au fost eliberate 135 permise de tranzit internațional pentru produse militare. Operațiunile de tranzit desfășurate pe teritoriul României au fost supravegheate de Ministerul Apărării Naționale care a asigurat paza și securitatea pentru 109 dintre acestea și de Ministerul Administrației și Internelor pentru celelalte 26 de operațiuni.

Tranzitul internațional de produse militare pe teritoriul național s-a referit la deplasarea eșaloanelor militare străine în misiuni de menținere a păcii (100 operațiuni) și pentru participarea la exerciții militare comune (9 operațiuni).

De asemenea, au fost eliberate 26 permise pentru operațiuni referitoare la tranzitul de produse militare altele decât cele cuprinzând eșaloane militare.

Principalele categorii de produse pentru care s-au eliberat permise de tranzit internațional au fost ML1, ML2, ML3, ML4, ML6, ML8, ML11 și ML13.

Circa 50% din operațiunile de tranzit s-au efectuat pe ruta Giurgiu – Curtici, iar transportul s-a realizat în proporție de 66 % pe calea ferată și de 34% pe cale rutieră.

În anul 2002 au fost eliberate 12 permise de transbordare, din care 2 permise pentru Ministerul Apărării Naționale (referitor la rotirea contingentului american KFOR) și 10 permise pentru CN ROMTEHNICA SA (referitor la transbordări în portul Constanța de tehnică militară donată Guvernului Republicii Georgia de către Ungaria, Polonia, Cehia, Lituania și Bulgaria).

4.5. Respectarea embargourilor și altor regimuri restrictive

România a respectat și respectă angajamentele internaționale, în special embargourile impuse anumitor țări, organizații sau facțiuni de către Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite, măsurile restrictive stabilite prin decizii ale OSCE, acțiuni și poziții comune ale UE. Un tablou general al embargourilor în vigoare în anul 2002 este prezentat în anexa nr.2.

Cererile de licențe de export de produse militare și în special cele de arme de calibrul mic și armament ușor către destinații supuse regimurilor de embargo unilateral de către SUA au fost examinate și aprobate după consultări cu Departamentul de Stat al SUA.

ANCEX a acordat consultanță de specialitate companiilor românești exportatoare privind oportunitatea efectuării unor transferuri de produse militare către destinații mai sensibile sau monitorizate de comunitatea internațională.

4.6. Controale și măsuri pentru respectarea legalității

Acordarea de consultanță în beneficiul companiilor exportatoare și importatoare de produse militare a constituit una dintre direcțiile principale de acțiune ale ANCEX în scopul prevenirii efectuării de transferuri ilegale de astfel de produse.

Figura nr.15 Principalele tipuri de consultanță acordată de ANCEX agenților economici

Este de menționat faptul că în cursul anului 2002 experții ANCEX au acordat consultanță tehnică privind încadrarea produselor în listele de control la peste 80 agenți economici la sediul agenției, prin mijloace de comunicare și la sediul companiilor (figura nr.15). Cele peste 2300 de consultanțe de specialitate acordate în domeniul produselor militare au constituit un volum important de muncă în activitatea ANCEX.

Creșterea importanței activităților de consultanță este o rezultată a promovării *Programului de transparență, cooperare și comunicare cu partenerii din economie*, lansat de ANCEX încă din anul 2001, apreciat de oficiali din domeniul controlului exporturilor din statele aliate ca fiind o consistentă valoare adăugată la sistemul românesc de control al exporturilor.

În activitatea desfășurată în domeniul controlului exporturilor, ANCEX a dezvoltat față de companii dimensiunea preventivă considerând-o mai importantă decât dimensiunea punitivă. În acest sens, a promovat o cultură a respectării legii având la bază cunoașterea prevederilor legale și buna credință și a diseminat în rândul companiilor cele mai bune practici utilizate în aplicarea regimului de control.

Activitatea de control desfășurată la sediul companiilor titulare de autorizații pentru transferurile de produse militare s-a axat în principal pe prevenirea încălcărilor legale în domeniu, sancționarea faptelor de încălcare a legislației specifice în vigoare, verificarea aspectelor sesizate de structurile specializate și controlul operativ efectuat din inițiativa Agenției.

Activitățile de control organizate și desfășurate de corpul de control al Agenției au fost de tipul controale țintă, controale de conformitate, controale în vederea autorizării, controale tematice și controale operative.

Corpul de control a efectuat acțiuni de control la sediile unor societăți comerciale ca urmare a procedurii de autorizare, a unor informații primite pe canale diplomatice cât și prin autosesizarea inițiată de unele articole de presă.

De asemenea, la inițiativa Agenției, s-au efectuat controale care au avut ca obiectiv evaluarea caracterului strategic al tehnologiilor de fabricație a unor componente de tehnică militară, importate și/sau exportate de companii autorizate să efectueze transferuri de produse militare.

O importanță deosebită a fost acordată colaborării interinstituționale în cadrul activităților de control preventiv, reactiv și de conformitate.

În anul 2002, corpul de control al ANCEX a efectuat controale la sediul companiilor având ca scop verificarea modului în care s-au derulat operațiunile comerciale cu produse militare. Printre companiile controlate în anul 2002 se pot enumera: SC Aerofina SA, SC Aerostar SA, SC BOSS EXIM Trading Group SRL, CN Romtehnica SA, CN Romarm SA, SC IAR SA, SC Turbomecanica SA și SC ICCO Medical SRL.

A fost dezvoltată o nouă cultură a respectării legii de către companii prin inițierea de către Agenție a unor programe de avertizare, diseminare și informare privind noutățile legislative în domeniul controlului exportului de produse militare.

În acest sens, au fost organizate diferite reuniuni, seminarii, întâlniri „open doors / close doors”, cu toți agenții economici autorizați sau în curs de autorizare unde au avut loc discuții interesante pentru toate părțile implicate în această activitate.

Capitolul 5.

Direcții de acțiune și dezvoltări ale regimului de control al exporturilor

Activitățile desfășurate în ultimii doi ani, având drept scop întărirea regimului de control al exporturilor, au creat premise favorabile pentru perfecționarea și întărirea într-un ritm susținut a procesului de maturizare a sistemului național de control, astfel încât în perspectiva anului 2004 acesta să se ridice la nivelul de eficiență al sistemelor similare din țările occidentale cu experiență și tradiție îndelungată în domeniu.

În domeniul politicilor de control al exporturilor și importurilor de produse militare, ANCEX își propune ca obiectiv concret creșterea graduală a transparenței în ceea ce privește procesul de aprobare a cererilor de licență, în acord cu recomandările cuprinse în al patrulea raport al Uniunii Europene, precum și publicarea unui extras din prezentul raport, în limba română și limba engleză, în conformitate cu prevederile criteriului operativ 8 din Codul de Conduită al UE privind exporturile de arme.

ANCEX va continua politica de abținere de la transferuri conjuncturale și atractive economic, către zone sau destinații supuse embargourilor sau altor sancțiuni internaționale relevante.

În îndeplinirea acestui ambițios obiectiv se au în vedere următoarele direcții de acțiune și obiective:

a) în domeniul legislativ, de reglementare:

1. elaborarea unui proiect de lege organică referitor la regimul de control al exporturilor de produse militare, în conformitate cu:

- armonizarea politicii naționale cu principiile, normele și liniile directoare adoptate în cadrul regimurilor internaționale de neproliferare și control al exporturilor, la care România este parte sau și-a depus candidatura de stat membru;
- preluarea *expressis verbis* a standardelor europene în materie;
- valorificarea experienței acumulate până în prezent în domeniu precum și adaptarea la specificul țării noastre a elementelor valoroase din legislațiile altor țări, în special ale țărilor membre NATO și UE;

2. dezvoltarea și perfecționarea legislației secundare în domeniu :

- actualizarea periodică a listei de produse militare supuse controlului destinației finale, în conformitate cu deciziile Plenarelor Aranjamentului de la Wassenaar;
- elaborarea unor noi norme metodologice, mecanisme și proceduri specifice simplificate referitoare controlului transferurilor de produse militare care însoțesc eșaloanele militare.

b) în domeniul cooperării interinstituționale:

- creșterea responsabilității ministerelor de linie în examinarea, avizarea și adoptarea deciziilor privind transferurile de produse militare;

- creșterea rolului serviciilor de informații în procesul decizional referitor la aprobarea cererilor de licență de export și ulterior, în procedura de monitorizare post-licențiere;
 - perfecționarea activităților din cadrul Consiliului Interministerial privind controlul exporturilor și importurilor de produse strategice prin creșterea ponderii activităților intersesionale;
 - eficientizarea schimbului de informații între ANCEX - în calitate de autoritate națională - și celelalte instituții contribuatoare la sistemul național de control al exporturilor;
- c) *în domeniul implementării și supravegherii respectării regimului de control (enforcement)*
- capacitatea companiilor românești furnizoare/exportatoare de produse militare în toate etapele aplicării regimului de control al exporturilor prin:
 - o examinarea atentă a propunerilor de „*lege ferenda*”;
 - o facilitarea accesului rapid la informațiile publice referitoare la embargouri;
 - o activități de consultanță în special în ceea ce privește oportunitatea de politică externă a unor transferuri de produse militare (în cooperare cu MAE și cu oficiile diplomatice ale României în străinătate);
 - o menținerea gratuității procedurii de autorizare și licențiere;
 - o implicarea activă a asociațiilor patronale în aplicarea regimului de control al exporturilor și importurilor de produse militare;
 - o asigurarea unui grad de transparență potrivit prevederilor legale în vigoare;
 - o informarea completă și la zi prin intermediul site-urilor administrate de ANCEX cu privire la procedurile din regimul de control al exporturilor;
 - coordonarea unitară a activităților de enforcement derulate în domeniul de control al exporturilor de produse militare, după caz, cu lucrătorii vamali din birourile vamale abilitate și lucrătorii din M.A.I;
 - întărirea rolului activităților preventive, în special în relația cu personalul cu responsabilități pe linia exportului al companiile relevante;
 - fluidizarea activității de consultanță prin crearea unui punct național focal de consultanță;
 - crearea premizelor unei noi culturi a enforcementului în cadrul companiilor prin creșterea rolului și dimensiunii controlului în fazele de prelicențiere precum și în cele de postautorizare și postlicențiere, îndeosebi a controlului postlivrare;
 - perfecționarea mecanismelor și procedurilor de analiză și decizie în procesul de avizare, autorizare, licențiere și control și eliminarea unor elemente birocratice în scopul creșterii eficienței și operativității în operațiunile de comerț exterior cu arme;
 - valorificarea celor mai bune practici ale companiilor românești în activitatea de comerț exterior cu produse militare prin codificarea acestora;
 - informatizarea activității de autorizare, licențiere și control a operațiunilor de comerț exterior cu produse militare și crearea premiselor pentru realizarea sistemului informatic integrat;
 - continuarea procesului de perfecționare a pregătirii personalului și încadrarea de noi specialiști în măsură să desfășoare analize pluridisciplinare și multicriteriale;
- d) *în domeniul relației Guvern - Industrie:*

- elaborarea unui ghid și a unor linii directoare pentru managerii companiilor care desfășoară operațiuni de comerț exterior cu produse militare;
 - promovarea unei politici de transparență și comunicare în relațiile cu partenerii din economie precum și cu societatea civilă (mass media, organizații neguvernamentale etc);
 - dezvoltarea unor relații bazate pe transparență și predictibilitate între autoritatea națională și companiile românești care desfășoară transferuri de produse militare și proliferarea celor mai bune practici în domeniu;
 - diseminarea informațiilor relevante din domeniul controlului exporturilor pentru autoritățile statului și pentru exportatorii și importatorii de produse militare prin organizarea și desfășurarea de manifestări cu caracter general sau tematic (conferințe, simpozioane, seminarii, mese rotunde, ateliere de lucru, audieri și dezbateri publice etc.);
 - continuarea implementării proiectului pilot „Programul Intern de Control” (PIC) în cadrul companiilor care desfășoară activități semnificative de comerț exterior cu produse militare;
 - actualizarea permanentă a website-urilor ANCEX (www.ancex.ro și www.export-control.ro) cu date și informații privind regimul de control al exporturilor de produse strategice sau alte informații relevante din domeniu necesare companiilor românești care desfășoară operațiuni de comerț exterior cu produse militare;
 - acordarea de sprijin și consultanță companiilor românești, organizațiilor neguvernamentale sau altor persoane interesate prin elaborarea unor materiale documentare privind politicile și practicile naționale în controlul exporturilor de arme;
- e) *În domeniul reprezentării și cooperării internaționale:*
- extinderea cooperării bilaterale cu autoritățile similare din țările cu sisteme mature de control, prioritar cu țările membre NATO și UE;
 - promovarea unor inițiative regionale în domeniul controlului exporturilor;
 - acordarea de asistență și „export” de experiență românească pentru crearea și dezvoltarea de sisteme de control al exporturilor de produse strategice în țările din regiune (primordial în Republica Moldova, Serbia și Muntenegru, ulterior în alte țări din Sud-Estul Europei);
 - participarea mai activă și mai eficientă a României la dezvoltarea mecanismelor de control multilateral al transferurilor de arme;
 - susținerea în plan internațional și regional a inițiativelor în domeniul combaterii traficului ilicit cu arme și a altor activități conexe acestuia.

ANEXA nr. 1

Codul de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme

Consiliul Uniunii Europene,

Pornind de la Criteriile comune convenite la Consiliile europene de la Luxemburg și Lisabona din 1991 și 1992,

Recunoscând responsabilitatea specială a statelor exportatoare de armament,

Decis să stabilească standarde comune ridicate care să fie considerate ca minime pentru managementul și restricțiile transferurilor de arme convenționale de către statele membre ale UE și pentru a întări schimbul de informații relevante în vederea atingerii unei mai mari transparențe,

Decis să prevină exportul de echipamente care ar putea fi folosite pentru acțiuni interne de reprimare sau agresiuni internaționale ori care să contribuie la instabilitate regională,

Dorind, în cadrul oferit de CFSP să-și întărească cooperarea și să promoveze o convergență în domeniul exportului de armament convențional,

Luând notă de măsurile complementare luate de UE împotriva transferurilor ilicite, sub forma programului UE de prevenire și combatere a traficului ilicit de arme convenționale,

Recunoscând dorința statelor membre ale UE de a menține o industrie de apărare în concordanță cu dreptul la auto-apărare recunoscut de Carta ONU,

a adoptat următorul Cod de Conduită și măsuri operative:

CRITERIUL UNU

Respectul față de angajamentele internaționale ale statelor membre ale UE, în special față de sancțiunile decretate de Consiliul de Securitate ONU și cele decretate de Comunitate, acordurile asupra neproliferării și alte probleme, ca și față de obligațiile internaționale.

O licență de export trebuie refuzată dacă aprobarea ar veni în contradicție, printre altele, cu:

- a) obligațiile internaționale ale statelor membre și a angajamentelor lor de respectare a embargourilor asupra armamentelor ale ONU, OSCE și UE;
- b) obligațiile internaționale ale statelor membre ce decurg din Tratatul de neproliferare a armelor

nucleare, Convenția privind armele biologice și toxice și Convenția asupra armelor chimice;

- c) angajamentelor ce decurg din cadrul oferit de Grupul Australia, Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete, Grupul Furnizorilor Nucleari și Aranjamentul de la Wassenaar;
- d) angajamentelor acestora de a nu exporta nici o formă de mină anti-personal.

CRITERIUL DOI

Respectarea drepturilor omului în țara de destinație finală.

După evaluarea poziției țării destinate față de principiile de bază stabilite de instrumentele internaționale ale drepturilor omului, statele membre:

- a. nu vor elibera licență de export dacă există clar riscul ca exportul propus să fie folosit pentru represiuni interne;
- b. vor manifesta o atenție și o vigilență speciale la eliberarea licențelor, de la caz la caz, și ținând cont de natura echipamentului, pentru țările unde organismele competente ale ONU, Consiliului Europei ori UE, au constatat grave încălcări ale dreptului omului.

Din aceste motive, echipamentele care ar putea fi folosite de beneficiarul final propus la represiuni interne vor fi considerate, printre altele, echipamentele pentru care există dovada folosirii lor ori a unui echipament similar la represiuni interne sau atunci când există motive să se creadă că echipamentul va fi deturnat de la destinația sa inițială sau nu va ajunge la beneficiarul final pentru a se folosi la represiuni interne. În spiritul paragrafului operativ 1 al prezentului Cod, se va acorda atenție naturii echipamentului, în special dacă este destinat unor scopuri de securitate internă. Represiunea internă include, printre altele, tortura și alt tratament crud, inuman și degradant ori pedepse, detenții și alte încălcări majore ale drepturilor și libertăților fundamentale ale omului așa cum au fost stabilite în instrumentele internaționale ale drepturilor omului, inclusiv în Declarația Universală asupra Drepturilor Omului și Convenția Internațională asupra Drepturilor Civile și Politice.

CRITERIUL TREI

Situația internă din țara destinată, ca problemă a existenței unor tensiuni ori conflicte armate.

Statele membre nu vor permite exporturi care ar provoca ori prelungi conflictele armate ori ar agrava tensiunile sau conflictele din țara destinată.

CRITERIUL PATRU

Mentținerea păcii, securității și stabilității regionale.

Statele membre nu vor elibera licență de export dacă există clar riscul ca destinatarul respectiv să folosească exportul propus, în mod agresiv împotriva altei țări ori ar impune cu forța o revendicare teritorială.

Când se au în vedere aceste riscuri, statele membre ale UE vor mai ține cont, printre altele, și de:

- a. existența ori probabilitatea existenței unui conflict armat între țara de destinație și altă țară;
- b. o revendicare pentru teritoriul unei țări vecine pe care țara destinatară a încercat sau a amenințat-o în trecut că o va urmări cu forța;
- c. dacă există posibilitatea ca echipamentul să fie utilizat în alte scopuri decât cele care vizează securitatea și apărarea națională legitimă a destinatarului;
- d. necesitatea de a nu afecta negativ, în nici un fel semnificativ, stabilitatea regională.

CRITERIUL CINCI

Securitatea națională a statelor membre și a teritoriilor ale căror relații externe intră în responsabilitatea statului membru, ca și a țărilor prietene și aliate.

Statele membre vor ține cont de:

- a. efectul potențial al exportului propus asupra intereselor lor de apărare și de securitate ale statelor prietene, aliate ori alte state membre, recunoscând totodată faptul că acest factor nu poate afecta respectarea criteriului privind drepturile omului și cel vizând pacea, securitatea și stabilitatea regională;
- b. riscul folosirii produselor respective împotriva forțelor acestora sau ale armatelor prietene, aliate sau ale altor state membre;
- c. existența riscului fabricării pentru alte scopuri, contrare celui inițial sau existența riscului unui transfer neintenționat de tehnologie.

CRITERIUL ȘASE

Comportamentul țării care cumpără referitor la comunitatea internațională, în legătură mai ales cu poziția sa față de terorism, natura alianțelor sale și respectării legislației internaționale.

Statele membre vor ține cont, printre altele, de poziția țării cumpărătoare față de:

- a. sprijinul sau încurajarea terorismului și a crimei internaționale organizate;

- b. respectarea angajamentelor sale internaționale, în particular de nefolosire a forței inclusiv a respectării dreptului umanitar internațional aplicabil la conflictele internaționale și ne-internaționale;
- c. angajamentul său față de neproliferarea armelor și alte domenii de control a armamentului și dezarmării, în special semnarea, ratificarea și implementarea convențiilor importante privind controlul armamentelor și dezarmarea, la care se face referire în sub-paragraful b) al criteriului unu.

CRITERIUL ȘAPTE

Existența riscului ca unui echipament să-i fie deturnat scopul în țara cumpărătoare sau reexportat în condiții care nu se doresc.

În evaluarea impactului exportului propus asupra țării importatoare și a riscului ca produsele exportate să poată fi dirijate spre un beneficiar final nedorit, trebuie să se țină cont de următoarele:

- a. apărarea legitimă și interesele de securitate ale țării destinate, incluzând orice aplicare în acțiuni ONU sau în altă activitate de menținere a păcii;
- b. capacitatea tehnică a țării destinate de a folosi echipamentul;
- c. capacitatea țării destinate de a exercita un control eficient al exportului;
- d. riscul ca armele să fie re-exportate ori dirijate către organizații teroriste (echipamentele anti-teroriste necesită o atenție cu totul specială în acest sens).

CRITERIUL OPT

Compatibilitatea exporturilor de armamente cu capacitatea tehnică și economică a țării destinate, ținând cont de dorința statelor de a-și asigura nevoile legitime de securitate și apărare fără schimburi mari de armament, resurse umane și economice.

Statele membre vor ține cont, în contextul informațiilor primite de la surse competente, cum ar fi rapoartele UNDP, Banca Mondială, IMF și OECD, de cazul în care exportul propus ar reduce dezvoltarea susținută a țării destinate. Ele vor ține cont, în acest context, de nivelul relativ al cheltuielilor alocate de țara destinatară armatei și problemelor sociale, luând în considerație și orice ajutor al UE sau bilateral.

ANEXA nr. 2

Embargourile internaționale asupra exporturilor de arme 2002

Țară/Entitate /Grup	Embargouri O.N.U.	Embargouri UE	Embargouri SUA-ITAR
Afganistan(talibani) Al-Qaida, Usama Bin Laden	UNSCR 1333/2000 UNSCR 1390/2002	2002/402/PESC	67 FR 44352/02.07.2002
Angola	UNSCR 864/2002		
Armenia	UNSCR 853/1993 neobligatoriu		
Azerbaidjan	UNSCR 853/1993 neobligatoriu		
Belarus			58 FR 39280/22.07.1993
Bosnia și Herțegovina		2001/719/PESC	
China		Declarația Consiliului European 1989	58 FR 39280/22.07.1993
Cipru			57 FR 60265/18.12.1992
Republica Democratică Congo		2002/829/PESC	58 FR 39280/22.07.1993
Coreea (RPD)			49 FR 47682/06.12.1984
Cuba			49 FR 47682/06.12.1984
Haiti			59 FR 15624/04.04.1994
Indonezia			66 FR 65235/18.12.2001
Iran			56 FR 55630/29.10.1991
Irak	UNSCR 661/1990	Declarația nr. 56/1990	56 FR 55630/29.10.1991
Libia		1999/261/PESC	56 FR 55630/29.09.1991
Liberia	UNSCR 1343/2001		66 FR 46491/05.09.2001
Myanmar (fosta Birmania)		Declarația Consiliului General 29.07.1991	58 FR 39280/22.07.1993
Pakistan			63 FR 33122/17.06.1998
Rwanda (forțe neguvernamentale) ^a	UNSCR 1011/1995 ^a		59 FR 42158/17.08.1994
Sierra Leone (forțe neguvernamentale) ^b	UNSCR 1171/1998 ^b	1998/409/PESC	
Siria			56 FR 55630/29.10.1991
Somalia	UNSCR 1425/2002	2002/960/PESC	58 FR 39280/22.07.1993
Sudan		1994/165/PESC	59 FR 15624/04.04.1994
Vietnam			49 FR 47682/06.12.1984
Yemen			57 FR 59852/16.12.1992
Zimbabwe		2002/145/PESC	67 FR 48242/23.07.2002
Embargo OSCE			
Nagorno-Karabakh (Armenia, Azerbaidjan)	28.02.1992		Declarația Comitetului Oficialilor CSCE

^a Excepție UNAMIR; precauție transfer către statele vecine ;

^b Excepții UNAMSIL și ECOWAS;

ANEXA nr.3

Lista de armamente, muniții și alte produse militare

Nota 1: Termenii în „ghilimele” sunt termeni definiți. Vezi definițiile termenilor utilizați în anexă.

Nota 2: Numerele CAS sunt prezentate pentru exemplificare. Acestea nu acoperă toate substanțele chimice și amestecurile de substanțe chimice controlate de Lista de armamente, muniții și alte produse militare.

Nota 3: Produsele specificate în anexă includ atât produse noi cât și produse folosite.

NOTĂ GENERALĂ PRIVIND TEHNOLOGIA (NGT)

Exportul „tehnologiei” „necesare” pentru „dezvoltarea”, „producția” sau „utilizarea” articolelor supuse controlului în Lista de armamente, muniții și alte produse militare este supus controlului în conformitate cu prevederile cuprinse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare. Această „tehnologie” este supusă controlului chiar și atunci când se folosește pentru un produs nesupus controlului.

Controlul nu se aplică acelei „tehnologii” minim necesară pentru instalarea, exploatarea, întreținerea (verificarea) și repararea acelor produse care nu sunt controlate sau al căror export a fost autorizat.

Controlul nu se aplică „tehnologiei” „din domeniul public”, al „cercetării științifice fundamentale” sau informațiilor minim necesare pentru folosirea brevetelor.

ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:

- a. puști, carabine, revolvere, pistoale, pistoale mitralieră și mitraliere:

Notă: ML1.a. nu supune controlului următoarele:

1. *muschete, puști, carabine fabricate până în anul 1938;*
2. *reproduceri de muschete, puști și carabine ale căror modele originale au fost fabricate înainte de anul 1890;*
3. *revolvere, pistoale și mitraliere fabricate înainte de 1890 și reproducerile acestora.*

- b. arme cu țeavă lisă special concepute pentru utilizări militare;

- c. arme care folosesc muniție fără tub cartuș;

- d. amortizoare de zgomot, monturi speciale, cleme, dispozitive de ochire și ascunzătoare de flăcări pentru armele supuse controlului conform ML1.a., ML1.b. sau ML1.c.

Notă tehnică:

Armele cu țeavă lisă special concepute pentru utilizări militare, așa cum sunt specificate la ML1.b., sunt acelea care:

- a. *sunt încercate la presiuni de peste 1.300 bar;*
- b. *acționează normal și sigur la presiuni de peste 1.000 bar; și*
- c. *permit folosirea muniției al cărei tub cartuș este mai lung de 76,2 mm (de exemplu tuburi cartuș comerciale magnum de calibru 12).*

Parametrii la care se fac referiri în această notă tehnică, trebuie măsurați conform standardelor Comisiei Internaționale Permanente.

Nota 1: ML1 nu supune controlului armele cu țeavă lisă folosite pentru vânatoare sau pentru sport. Aceste arme nu trebuie să fie special concepute pentru utilizări militare sau de tip complet automat.

Nota 2: ML1 nu supune controlului armele de foc special concepute pentru muniția inertă de instrucție și care nu pot folosi nici un fel de muniție supusă controlului.

Nota 3: ML1 nu supune controlului armele care folosesc muniție încasată cu percutare excentrică și care nu sunt de tip complet automat.

ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare și accesorii, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:

- a tunuri, obuziere, mortiere, piese de artilerie, arme antitanc, lansatoare de proiectile, aruncătoare militare de flăcări, tunuri fără recul și dispozitive de reducere a semnăturii (caracteristicilor specifice) concepute pentru acestea;

Notă: ML2.a. include injectoarele, dispozitivele de măsurare, rezervoarele de stocare, precum și alte componente special concepute pentru a fi utilizate cu încărcături de propulsie

lichide pentru oricare din echipamentele supuse controlului conform ML2.a.

- b. lansatoare sau generatoare fumigene, cu gaz și pirotehnice, de uz militar;

Notă: ML2.b. nu include pistoalele de semnalizare.

- c. dispozitive de ochire pentru arme.

ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12:

Nota 1: Componentele special concepute, sunt acelea care includ:

- a. componente metalice sau din masă plastică, cum ar fi: capse, tuburi cartuș, benzi pentru cartușe, tamburi rotativi și părți metalice de muniție;
- b. dispozitive de siguranță și armare, focoase, senzori și dispozitive de inițiere a exploziei;
- c. surse de putere capabile să furnizeze energie înaltă pentru o singură întrebuințare;
- d. tuburi combustibile pentru încărcături de azvârlire;
- e. submuniții incluzând grenade, mine și proiectile dirijate pe porțiunea finală a traiectoriei.

Nota 2: ML3 nu supune controlului muniția sertizată fără proiectil și muniția inertă de instrucție cu tubul cartuș perforat.

Nota 3: ML3 nu supune controlului cartușele special concepute pentru unul din următoarele scopuri:

- a. semnalizare;
- b. alungarea păsărilor; sau
- c. aprinderea gazelor la puțurile petrolifere.

ML4. Bombe, torpile, rachete nedarjate, rachete darjate, echipamente și accesorii special concepute pentru utilizări militare, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:

- a. bombe, torpile, grenade, încărcături fumigene, rachete nedarjate, mine, rachete darjate, încărcături explozive de adâncime, încărcături de distrugere, dispozitive și seturi pentru încărcături de distrugere, dispozitive „cu amestecuri pirotehnice militare”, cartușe și simulatoare (de exemplu: echipamente de simulare a caracteristicilor oricăruia dintre aceste produse);

Notă: ML4.a. include:

- 1. grenade fumigene, bombe exploziv-incendiare, bombe incendiare și dispozitive explozive;
 - 2. ajutaje pentru rachete darjate și vârful pentru mijloace de transport la țintă cu reintrare în atmosferă.
- b. echipamente special concepute pentru mânuirea, controlul, activarea, furnizarea energiei necesare pentru o singură

întrebuințare, lansarea, calibrarea, dragarea, descărcarea, simularea unor ținte, bruierea, detonarea sau detectarea produselor supuse controlului conform ML4.a.

Notă: ML4.b. include:

1. echipamente mobile de lichefiere a gazului capabile să producă o cantitate mai mare sau egală cu 1.000 kg de gaz lichefiat pe zi;
2. cabluri electrice conductoare flotante destinate dragării minelor magnetice.

Notă tehnică:

Dispozitive portabile (ținute în mână), limitate prin concepție numai la detectarea obiectelor metalice și care nu au capacitatea de a face diferențierea între mine și alte obiecte metalice, nu sunt considerate a fi special concepute pentru detecția produselor supuse controlului conform ML4.a.

ML5. Sisteme de conducere a focului și echipamente aferente de alertare și avertizare, sisteme aferente de testare și reglare și echipamente de contraacțiune, după cum urmează, special concepute pentru utilizări militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea:

- a. dispozitive de ochire, calculatoare de tragere, echipamente de calibrare pentru tunuri și sisteme de control al armamentului;
- b. sisteme de descoperire, marcare, telemetrare, supraveghere și urmărire a țintelor; echipamente de descoperire, prelucrare a datelor, recunoaștere sau identificare; și echipamente de integrare a senzorilor;

Notă: ML5.b. include sateliții de observare și detecție, special concepuți pentru utilizări militare, precum și stațiile lor de la sol, cu excepția componentelor lor care au dublă utilizare.

- c. echipamente de contraacțiune pentru produsele supuse controlului conform ML5.a. sau ML5.b.;
- d. echipamente de testare sau reglare pe câmpul de luptă, special concepute pentru produsele supuse controlului conform ML5a. sau ML5b.

ML6. Vehicule terestre și componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare.

Notă tehnică:

Pentru scopurile ML6 termenul vehicule terestre include remorcile.

Nota 1: ML6 include:

- a. tancuri și alte vehicule militare înarmate și vehicule militare amenajate pentru a fi dotate cu armament sau echipament pentru plantarea minelor sau lansarea muniției supuse controlului conform ML4;
- b. vehicule blindate;
- c. vehicule amfibii și vehicule ce pot traversa vaduri adânci;

- d. *vehicule de recuperare și vehicule pentru remorcare și transport muniție sau sisteme de arme și echipamente aferente manipulării încărcăturii.*

Nota 2: *Modificarea unui vehicul terestru pentru scopuri militare presupune o schimbare structurală, electrică sau mecanică, care cuprinde una sau mai multe componente special concepute pentru uz militar. Asemenea componente includ:*

- a. *anvelope pneumatice de un tip special concepute pentru a asigura protecția la penetrarea glonțului sau pentru a rula desumflate;*
- b. *sisteme de control a presiunii și de umflare a pneurilor cu acționare din interiorul vehiculului aflat în mișcare;*
- c. *protecția prin blindaj a părților vitale (exemplu: rezervoare de combustibil sau cabina șoferului);*
- d. *întărituri speciale pentru montarea armelor.*

Nota 3: *ML6 nu supune controlului automobilele civile sau mașinile de transport bani sau valori având protecție prin blindaj.*

ML7. Agenți toxici chimici sau biologici, „substanțe lacrimogene”, materiale radioactive, echipamente, componente, materiale și tehnologii aferente, după cum urmează:

- a. *agenți biologici și materiale radioactive „adaptate pentru utilizare în război” în vederea producerii de vătămări asupra oamenilor sau animalelor, degradării echipamentelor sau distrugerii recoltelor sau mediului, precum și agenți de război chimic (CW);*
- b. *precursori pentru arme chimice binare și precursori de bază, după cum urmează:*
 - 1. *difluoruri alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) fosfonice, cum ar fi: DF: difluorură metilfosonică (CAS 676-99-3);*
 - 2. *alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) fosfoniți de O-alchil (H sau $\leq C_{10}$, inclusiv cicloalchil)-O-[2-(dialchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) amino)etil] și sărurile alchilate sau protonate corespunzătoare, cum ar fi: QL: metilfosfonit de O-etil-O-[2-(diizopropilamino)etil] (CAS 57856-11-8);*
 - 3. *clorosarin: metilclorofosfonat de O-izopropil (CAS 1445-76-7);*
 - 4. *clorosoman: metilclorofosfonat de O-pinacolil (CAS 7040-57-5);*
- c. *„substanțe lacrimogene” și „agenți pentru combaterea dezordinilor publice”, incluzând:*
 - 1. *cianură de bromobenzil (CA) (CAS 5798-79-8);*
 - 2. *O-clorobenzilidenmalononitril (o-clorobenzalmalononitril) (CS) (CAS 2698-41-1);*
 - 3. *clorură de fenilacil (ω -cloroacetofenonă) (CN) (CAS 532-27-4);*
 - 4. *dibenz-(b,f)-1,4-oxazepină (CR) (CAS 257-07-8);*

- d. echipamente special concepute sau modificate pentru răspândirea oricăruia din următoarele, precum și componente special concepute pentru acestea:
1. materiale sau agenți supuși controlului conform ML7.a. sau ML7.c.; sau
 2. arme chimice obținute din precursori supuși controlului conform ML7.b.;
- e. echipamente special concepute pentru apărarea împotriva materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum și componente special concepute pentru acestea;
- Notă: ML7.e. include echipamentele de protecție.*
- f. echipamente special concepute pentru detecția sau identificarea materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum și componente special concepute pentru acestea;
- Notă: ML7.f. nu supune controlului dozimetrele individuale de radiație.*
- N.B.: Referitor la măștile contra gazelor și echipamentele de protecție pentru utilizare civilă, vezi 1A004 din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare.*
- g. „biopolimeri” special concepuți sau prelucrați pentru detecția sau identificarea agenților de război chimic (CW) supuși controlului conform ML7.a. și culturi de celule specifice folosite pentru producerea lor;
- h. „biocatalizatori” pentru decontaminarea sau degradarea agenților de război chimic (CW) și sisteme biologice pentru acestea, după cum urmează:
1. „biocatalizatori” special concepuți pentru decontaminarea sau degradarea agenților de război chimic (CW) supuși controlului conform ML7.a., care rezultă prin selecție dirijată în laborator sau prin manipulare genetică a sistemelor biologice;
 2. sisteme biologice, după cum urmează: „vectori de expresie”, viruși sau culturi de celule conținând informație genetică specifică producției de „biocatalizatori” supuși controlului conform ML7.h.1.;
- i. „tehnologie”, după cum urmează:
1. „tehnologie” pentru „dezvoltarea”, „producția” sau „utilizarea” agenților toxici, echipamentelor sau componentelor aferente supuse controlului conform ML7.a. la ML7.f.;
 2. „tehnologie” pentru „dezvoltarea”, „producția” sau „utilizarea” de „biopolimeri” sau culturi de celule specifice supuse controlului conform ML7.g.;
 3. „tehnologie” în exclusivitate pentru încorporarea de „biocatalizatori”, supuși controlului conform ML7.h.1., în substanțe purtătoare militare sau materiale militare.

Nota 1: ML7.a. include:

a. *substanțe toxice neuroparalitice:*

1. *alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) fluorofosfonați de O-alchil ($\leq C_{10}$, inclusiv cicloalchil), cum ar fi:*

sarin (GB): metilfluorofosfonat de O- izopropil (CAS 107-44-8); și

soman (GD): metilfluorofosfonat de O- pinacolil (CAS 96-64-0);

2. *dialchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) amidocianofosfați de O-alchil ($\leq C_{10}$, inclusiv cicloalchil), cum ar fi:*

tabun (GA): Dimetilamidocianofosfat de O-etil (CAS 77-81-6);

3. *alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) tiofosfonați de O-alchil ($H \leq C_{10}$, inclusiv cicloalchil)-S-[2-(dialchil (metil, etil, n-propil sau izopropil)amino)etil] și sărurile alchilate sau protonate corespunzătoare, cum ar fi:*

VX: metiltiofosfonat de O-etil-S-[2-(diizopropilamino)etil] (CAS 50782-69-9);

b. *substanțe toxice vezicante:*

1. *iperite cu sulf, cum ar fi:*

2-cloroetil-clorometil-sulfură (CAS 2625-76-5);

bis(2-cloroetil) - sulfură (CAS 505-60-2);

bis(2-cloroetiltio) - metan (CAS 63869-13-6);

1,2-bis(2-cloroetiltio) - etan (CAS 3563-36-8);

1,3-bis(2-cloroetiltio) - n-propan (CAS 63905-10-2);

1,4-bis(2-cloroetiltio) - n-butan (CAS 142868-93-7);

1,5-bis(2-cloroetiltio) - n-pentan (CAS 142868-94-8);

bis (2-cloroetiltiometil)-eter (CAS 63918-90-1);

bis (2-cloroetiltioetil) - eter (CAS 63918-89-8);

2. *lewisite, cum ar fi:*

2-clorovinildicloroarsina (CAS 541-25-3);

bis (2-clorovinil) cloroarsina (CAS 40334-69-8);

tris (2-clorovinil) arsina (CAS 40334-70-1);

3. *iperite cu azot, cum ar fi:*

HN1: bis (2-cloroetil) etilamina (CAS 538-07-8);

HN2: bis (2-cloroetil) metilamina (CAS 51-75-2);

HN3: tris(2-cloroetil) amina (CAS 555-77-1);

c. *substanțe toxice incapacitante, precum:*

1. *benzilat de 3-chinuclidinil (BZ) (CAS 6581-06-2);*

d. *substanțe toxice defoliante, cum ar fi:*

1. *2-cloro-4-fluoro-fenoxiacetat de butil (LNF);*

2. *acid 2,4,5-triclorofenoxiacetic în amestec cu*

acid 2,4-diclorofenoxiacetic (Agent Orange).

Nota 2: *ML7.e. include unități de aer condiționat special concepute sau modificate pentru filtrare nucleară, biologică sau chimică.*

Nota 3: *ML7.a. și ML7.c. nu supun controlului:*

- a. *clorocian (CAS 506-77-4);*
- b. *acid cianhidric (CAS 74-90-8);*
- c. *clor (CAS 7782-50-5);*
- d. *clorură de carbonil (fosgen) (CAS 75-44-5);*
- e. *difosgen (triclormetil-clorformiat sau clorocarbonat de triclorometil) (CAS 503-38-8);*
- f. *bromoacetat de etil (CAS 105-36-2);*
- g. *bromură de xilil, orto: (CAS 89-92-9), meta (CAS 620-13-3), para (CAS 104-81-4);*
- h. *bromură de benzil (CAS 100-39-0);*
- i. *iodură de benzil (CAS 620-05-3);*
- j. *bromoacetona (CAS 598-31-2);*
- k. *bromocian (CAS 506-68-3);*
- l. *bromometiletilcetona (CAS 816-40-0);*
- m. *cloroacetona (CAS 78-95-5);*
- n. *iodoacetat de etil (CAS 623-48-3);*
- o. *iodoacetona (CAS 3019-04-3);*
- p. *cloropicrină (CAS 76-06-2).*

Nota 4: *„Tehnologia”, culturile de celule și sistemele biologice de la ML7.g., ML7.h.2. și ML7.i.3. sunt exclusive, iar aceste articole nu supun controlului „tehnologia”, celulele sau sistemele biologice pentru scopuri civile cum ar fi: agricol, farmaceutic, medical, veterinar, protecția mediului, tratarea deșeurilor sau industria alimentară.*

Nota 5: *ML7.c. nu supune controlului substanțele lacrimogene sau agenții pentru combaterea dezordinilor publice în ambalaj individual destinate autoapărării personale.*

Nota 6: *ML7.d., ML7.e. și ML7.f. supun controlului echipamentele special concepute sau modificate pentru scopuri militare.*

N.B.: *Vezi, de asemenea, 1A004 din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare.*

ML8. „Explozivi militari” și combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire și propulsie, precum și substanțe aferente acestora, după cum urmează:

- a. *substanțe, după cum urmează, precum și amestecuri ale acestora:*
 1. *pulbere sferică de aluminiu (CAS 7429-90-5) cu mărimea particulelor de 60 μm sau mai mică, fabricată din materiale cu un conținut în aluminiu de 99% sau mai mare;*
 2. *combustibili metalici cu particule de formă sferică, atomizate, sferoidale, fulgi sau pulbere, fabricate din materiale care conțin 99% sau mai mult din oricare din următoarele componente:*
 - a. *metale și amestecuri ale acestora:*

1. beriliu (CAS 7440-41-7) cu granulație mai mică de 60 μm;
2. pulbere de fier (CAS 7439-89-6) cu mărimea particulelor de 3 μm sau mai mică, obținută prin reducerea cu hidrogen a oxidului de fier;
- b. amestecuri, care conțin oricare din următoarele:
 1. zirconiu (CAS 7440-67-7), magneziu (CAS 7439-95-4) și aliaje ale acestora, cu mărimea particulelor mai mică de 60 μm;
 2. bor (CAS 7440-42-8) sau carbură de bor (CAS 12069-32-8) având puritate 85% sau mai mare și mărimea particulelor mai mică de 60 μm;
3. amestecuri de perclorați, clorați și cromati cu pulberi metalice sau alți componenți combustibili cu energie înaltă;
4. nitroguanidină (NQ) (CAS 556-88-7);
5. compuși cu fluor și cu oricare dintre următoarele elemente: alți halogeni, oxigen, azot;
6. carborani, decaborani (CAS 17702-41-9), pentaborani și derivați ai acestora;
7. ciclotetrametilentrinitramina (CAS 2691-41-0) (HMX); octahidro-1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetrazină; 1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetrazociclooctan; (octogen, homociclonit);
8. hexanitrostilben (HNS) (CAS 20062-22-0);
9. diaminotrinitrobenzen (DATB) (CAS 1630-08-6);
10. triaminotrinitrobenzen (TATB) (CAS 3058-38-6);
11. triaminoguanidinnitrat (TAGN) (CAS 4000-16-2);
12. subhidrură de titan cu intervalul stoichiometric TiH de 0,65-1,68;
13. dinitroglicoluril (DNGU, DINGU) (CAS 55510-04-8); tetranitroglicoluril (TNGU, SORGUYL) (CAS 55510-03-7);
14. tetranitrobenzotriazolobenzotriazol (TACOT) (CAS 25243-36-1);
15. diaminohexanitrobifenil (DIPAM) (CAS 17215-44-0);
16. picrilaminodinitropiridină (PYX) (CAS 38082-89-2);
17. 3-nitro-1,2,4-triazol-5-onă (NTO sau ONTA) (CAS 932-64-9);
18. hidrazină (CAS 302-01-2) în concentrație de 70% sau mai mare; nitrat de hidrazină (CAS 37836-27-4); perclorat de hidrazină (CAS 27978-54-7); dimetilhidrazină asimetrică (CAS 57-14-7); monometilhidrazină (CAS 60-34-4); dimetilhidrazină simetrică (CAS 540-73-8);
19. perclorat de amoniu (CAS 7790-98-9);
20. ciclotrimetilentrinitramină (RDX) (CAS 121-82-4); ciclonit; T4; hexahidro-1,3,5-trinitro-1,3,5-triazină; 1,3,5-trinitro-1,3,5-triazociclohexan (hexogen);

21. nitrat de hidroxilamoniu (HAN) (CAS 13465-08-2); perclorat de hidroxilamoniu (HAP) (CAS 15588-62-2);
 22. perclorat de 2-(5-ciantetrazolat) penta amino-cobalt (III) (sau CP) (CAS 70247-32-4);
 23. perclorat de cis-bis (5-nitrotetrazolat) tetra amino-cobalt (III) (sau BNCP);
 24. 7-amino-4,6-dinitrobenzofurazan-1-oxid (ADNBF) (CAS 97096-78-1); amino dinitrobenzo furoxan;
 25. 5,7-diamino-4,6-dinitrobenzofurazan-1-oxid, (CAS 117907-74-1); (CL-14 sau diamino dinitrobenzofuroxan);
 26. 2,4,6-trinitro-2,4,6-triaza-ciclo hexanonă (K-6 sau Keto-RDX) (CAS 115029-35-1);
 27. 2,4,6,8-tetranitro-2,4,6,8-tetraaza-biciclo (3, 3, 0)-octanona-3 (CAS 130256-72-3) (tetranitrosemiglicouril, K-55 sau ketobiciclic HMX);
 28. 1,1,3-trinitroazetidină (TNAZ) (CAS 97645-24-4);
 29. 1,4,5,8-tetranitro-1,4,5,8-tetraazadecalină (TNAD) (CAS 135877-16-6);
 30. hexanitrohexaazaizowurtzitan (CAS 135285-90-4) (CL-20 sau HNIW) și clatrați ai CL-20);
 31. polinitrocubani cu mai mult de patru grupări nitro;
 32. dinitramidă de amoniu (ADN sau SR-12) (CAS 140456-78-6);
 33. trinitrofenilmetilnitramină (tetril) (CAS 479-45-8);
- b. explozivi și încărcături de azvârlire și propulsie care se încadrează următorilor parametri de performanță:
1. oricare exploziv cu o viteză de detonație mai mare de 8700 m/s sau o presiune de detonație mai mare de 34 GPa (340 kbar);
 2. alți explozivi organici care nu sunt cuprinși în ML8, având presiuni de detonație de 25 GPa (250 kbar) sau mai mari și care rămân stabili la temperatura de 523 K (250°C) sau mai mare, pentru perioade de 5 minute sau mai lungi;
 3. oricare altă încărcătură solidă de propulsie din clasa 1.1 a Națiunilor Unite (UN), care nu este cuprinsă în ML8, cu un impuls specific teoretic (în condiții standard) mai mare de 250 secunde pentru compoziții nemetalice sau mai mare de 270 secunde pentru compoziții conținând aluminiu;
 4. oricare încărcătură solidă de propulsie din clasa 1.3 a Națiunilor Unite (UN), cu un impuls specific teoretic mai mare de 230 secunde pentru compoziții nehalogenate, mai mare de 250 secunde pentru compoziții fără metale și mai mare de 266 secunde pentru compoziții cu metale;
 5. oricare altă substanță de azvârlire pentru artilerie care nu este cuprinsă în ML8, cu o forță mai mare de 1.200 kJ/kg;

6. oricare alt exploziv, încărcătură de propulsie sau amestecuri pirotehnice care nu sunt cuprinse în ML8 și care pot realiza o viteză de ardere în regim staționar mai mare de 38 mm/s în condițiile standard de presiune 6,89 MPa (68,9 bar) și 294 K (21°C); sau
 7. încărcătură de propulsie, cu bază dublă, reprezentată de elastomer modificat și turnat (EMCDB) cu o alungire mai mare de 5% la efortul maxim și la 233 K (-40°C);
- c. „amestecuri pirotehnice militare”;
- d. alte substanțe, după cum urmează:
1. combustibili de aviație, special realizați pentru scopuri militare;
 2. materiale militare conținând gelifianți pentru combustibili pe bază de hidrocarburi, special realizați pentru utilizare la munițiile incendiare sau aruncătoarele de flăcări, cum ar fi sărurile metalice ale acizilor palmitic sau stearic (material cunoscut sub numele de octal) (CAS 637-12-7) și gelifianții M1, M2, M3;
 3. oxidanți lichizi constând din sau conținând acid azotic fumans (IRFNA) (CAS 8007-58-7) sau oxigen difluorură;
- e. „aditivi” și „precursori” după cum urmează:
1. azidometilmetiloxetan (AMMO) și polimerii săi;
 2. salicilat bazic de cupru (CAS 62320-94-9); salicilat de plumb (CAS 15748-73-9);
 3. bis (2,2-dinitropropil) formal (CAS 5917-61-3) sau bis(2,2-dinitropropil) acetal (CAS 5108-69-0);
 4. bis-(2-fluoro-2,2-dinitroetil) formal (FEFO) (CAS 17003-79-1);
 5. bis-(2-hidroxietil) glicolamidă (BHEGA) (CAS 17409-41-5);
 6. bis-(2-metil aziridinil) metilamino fosfin oxid (metil BAPO) (CAS 85068-72-0);
 7. bisazidometiloxetan și polimerii săi (CAS 17607-20-4);
 8. bisclorometiloxetan (BCMO) (CAS 142173-26-0);
 9. butadiennitriloxid (BNO);
 10. butantrioltrinitrat (BTTN) (CAS 6659-60-5);
 11. catocen (CAS 37206-42-1) (2,2-bis-etilferocenil propan); acizi ferocen carboxilici; N-butil-ferocen (CAS 319904-29-7); butacen (CAS 125856-62-4) și alți aducți ai derivaților polimerici ai ferocenului;
 12. sare de t-butil-dinitroazetidină;
 13. monomeri energetici, plastifianți și polimeri care conțin grupări nitro, azido, nitrat, nitraza sau difluoramino;
 14. poli-2,2,3,3,4,4-hexafluoropentan-1,5-diol formal (FPF-1);
 15. poli-2,4,4,5,5,6,6-heptafluoro-2-tri-fluorometil-3-oxaheptan-1,7-diol formal (FPF-3);

16. polimeri glicidilazidă (GAP) (CAS 143178-24-9) și derivații lor;
17. hexabenzilhexaazaizowurtzitan (HBIW) (CAS 124782-15-6);
18. polibutadienă cu terminații hidroxil (HTPB) cu o funcționalitate hidroxil egală sau mai mare de 2,2 și mai mică sau egală cu 2,4, o valoare hidroxil mai mică de 0,77 meq/g și o viscozitate la 30°C mai mică de 47 poise (CAS 69102-90-5);
19. oxid de fier superfin (Fe_2O_3 hematit) cu o suprafață specifică mai mare de 250 m^2/g și cu o mărime medie a particulelor de 0,003 μm sau mai mică (CAS 1309-37-1);
20. beta rezorcilat de plumb (CAS 20936-32-7);
21. stanat de plumb (CAS 12036-31-6), maleat de plumb (CAS 19136-34-6), citrat de plumb (CAS 14450-60-3);
22. chelați de plumb - cupru de beta-rezorcilați sau salicilați (CAS 68411-07-4);
23. nitratometilmetiloxetan sau poli (3-nitratometil, 3-metiloxetan); (poli-NIMMO) (NMMO) (CAS 84051-81-0);
24. 3-nitraza-1,5-pentan diizocianat (CAS 7406-61-9);
25. N-metil-p-nitroanilină (CAS 100-15-2);
26. agenți de cuplare organo-metalici, specifici:
 - a. neopentil [dialil] oxi, tri [dioctil] fosfato titanat (CAS 103850-22-2); numit și titan IV, 2,2 [bis 2-propenolat-metil, butanolat, tris (dioctil) fosfat] (CAS 110438-25-0) sau LICA 12 (CAS 103850-22-2);
 - b. titan IV, [(2-propenolat-1) metil, n-metilpropanolat] butanolat-1, tris (dioctil) pirofosfat sau KR 3538;
 - c. titan IV, [(2-propenolat-1) metil, n-metilpropanolat] butanolat-1, tris (dioctil) fosfat;
27. policiandifluoraminoetilenoxid (PCDE);
28. amide de aziridină polifuncționale cu structuri izoftalice, trimesice (BITA sau butilen imină trimesamidă) izocianurice sau trimetiladipice și substituții de 2-metil sau 2-etil pe inelul aziridinic;
29. poliglicidilnitrat sau poli (nitratometil oxiran); (poli- GLYN) (PGN) (CAS 27814-48-8);
30. polinitroortocarbonați;
31. propilenimină, 2-metilaziridină (CAS 75-55 8);
32. tetraacetildibenzilhexaazaizowurtzitan (TAIW);
33. tetraetilenpentaminacrilonitril (TEPAN) (CAS 68412-45-3); poliamină cianoetilată și sărurile ei;
34. tetraetilenpentaminacrilonitrilglicidol (TEPANOL) (CAS 68412-46-4); poliamină cianoetilată cu aduct de glicidol și sărurile ei;

35. trifenil bismut (TPB) (CAS 603-33-8);
36. tris-1-(2-metil) aziridinil fosfin oxid (MAPO) (CAS 57-39-6); bis (2-metil aziridinil) 2-(2-hidroxiopropanoxi) propilamino fosfin oxid (BOBBA 8) și alți derivați ai MAPO;
37. 1,2,3-tris [1,2-bis (difluoroamino) etoxi]-propan (CAS 53159-39-0); tris vinoxipropan aduct (TVOPA);
38. 1,3,5-triclorbenzen (CAS 108-70-3);
39. 1,2,4 trihidroxibutan (1,2,4-butantriol);
40. 1,3,5,7 tetraacetil-1,3,5,7-tetraaza ciclooctan (TAT) (CAS 41378-98-7);
41. 1,4,5,8 tetraazadecalină (CAS 5409-42-7);
42. poli (epiclorohidrină) cu funcțiuni alcool și masă moleculară scăzută (sub 10000), poli(epiclorohidrindiol) și triol.

Nota 1: Explozivii și combustibilii militari ce conțin metale sau aliaje menționate la ML8.a.1. și ML8.a.2. sunt supuși controlului chiar dacă metalele sau aliajele sunt sau nu încapsulate în aluminiu, magneziu, zirconiu sau beriliu.

Vezi, de asemenea, 1C011 din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare.

Nota 2: ML8 nu controlează borul și carbura de bor îmbogățită cu bor-10 (20% sau mai mult din conținutul total în bor-10).

Nota 3: Combustibilii pentru aviație controlați prin ML8.d.1. reprezintă produsele finite, nu componentii acestora.

Nota 4: ML8 nu supune controlului perforatoarele special concepute pentru utilizarea în puțuri petrolifere.

Nota 5: ML8 nu supune controlului următoarele substanțe, atunci când nu sunt amestecate sau nu intră în compoziția explozivilor militari sau pulberilor metalice:

- a. picrat de amoniu;
- b. pulbere neagră;
- c. hexanitrodifenilamină;
- d. difluoroamină (HNF₂);
- e. nitroamidon;
- f. nitrat de potasiu;
- g. tetranitronaftalenă;
- h. trinitroanisol;
- i. trinitronaftalenă;
- j. trinitroxilen;
- k. acid azotic fumans neinhibat și neîmbogățit;
- l. acetilenă;
- m. propan;
- n. oxigen lichid;
- o. peroxid de hidrogen în concentrație mai mică de 85%;
- p. amestecuri de metale (mischmetale);
- q. N-pirolidinonă; 1-metil-2-pirolidinonă;
- r. dioctilmaleat;

- s. *etilhexilacrilat;*
- t. *trietilaluminiu (TEA), trimetilaluminiu (TMA) și alți alchili și arili piroforici metalici de litiu, sodiu, magneziu, zinc și bor;*
- u. *nitroceluloză;*
- v. *nitroglicerină (sau gliceroltrinitrat, trinitroglicerină) (NG);*
- w. *2,4,6-trinitrotoluen (TNT);*
- x. *etilendiamdinitrat (EDDN);*
- y. *pentaeritritoltetranitrat (PETN);*
- aa. *azidă de plumb, stîfnat de plumb normal și bazic și explozivi primari sau compoziții de inițiere conținând azide sau complecși de azide;*
- bb. *trietilenglicoldinitrat (TEGDN);*
- cc. *2,4,6 trinitroresorcinol (acid stîfnic);*
- dd. *dietildifenil uree; dimetildifenil uree; metiletildifenil uree (centralite);*
- ee. *N,N-difeniluree (difeniluree asimetrică);*
- ff. *metil-N,N-difeniluree (metil difeniluree asimetrică);*
- gg. *etil-N,N-difeniluree (etil difeniluree asimetrică);*
- hh. *2-nitrodifenilamină (2-NDPA);*
- ii. *4-nitrodifenilamină (4-NDPA);*
- jj. *2,2-dinitropropanol;*
- kk. *trifluorură de clor.*

ML9. Nave de război, echipamente și accesorii navale speciale, după cum urmează, precum și componente pentru acestea, special concepute pentru utilizări militare:

- a. nave de luptă și nave (de suprafață sau subacvatice), special concepute sau modificate pentru acțiuni ofensive sau defensive, fie că sunt sau nu transformate pentru utilizări nemilitare, indiferent de gradul lor actual de întreținere sau de serviciu și indiferent dacă au sau nu sisteme de lansare de arme sau blindaje, precum și corpuri de navă sau părți ale acestora.
 - b. motoare, după cum urmează:
 - 1. motoare diesel special concepute pentru submarine, având următoarele două caracteristici:
 - a. o putere de ieșire de 1,12MW (1.500 CP) sau mai mare; și
 - b. o viteză de rotație de 700 rot/min sau mai mare;
 - 2. motoare electrice special concepute pentru submarine, având toate caracteristicile următoare:
 - a. o putere de ieșire mai mare de 0,75 MW (1.000 CP);
 - b. schimbare rapidă a sensului de rotație;
 - c. răcire cu lichid; și
 - d. complet închise (ermetice);
 - 3. motoare diesel nemagnetice special concepute pentru utilizări militare cu o putere de ieșire egală sau mai mare de 37,3 MW (50 CP) și cu un conținut nemagnetic mai mare de 75% din întreaga masă;

4. sisteme de putere independente de alimentare cu aer, special concepute pentru submarine;
- c. dispozitive de detecție subacvatică special concepute pentru utilizări militare și sisteme de comandă ale acestora;
- d. plase antisubmarin și antitorpilă;
- e. echipamente pentru dirijare și navigație special concepute pentru utilizări militare;
- f. elemente de trecere prin corpul navei și conectoare special concepute pentru utilizări militare, care permit legătura cu echipamentele din exteriorul navei;

***Notă:** ML9.f. include conectoare pentru nave care sunt de tip mono sau multiconductor, coaxial sau cu ghid de undă și mijloace de trecere prin corpul navei, ambele având capacitatea de a nu fi afectate de infiltrațiile din exterior și de a păstra caracteristicile necesare la adâncimi de peste 100 m, precum și conectoare cu fibre optice și mijloace optice de trecere prin corpul navei a dispozitivelor optice special concepute pentru transmiterea fasciculului „laser”, indiferent de adâncime. ML9.f. nu include mijloacele obișnuite de trecere prin corpul navei a arborelui de propulsie și tije de control hidrodinamic.*

- g. Rulmenți silențioși, cu gaz sau sustentație magnetică, sisteme de control a suprimării semnăturii active sau vibrației, precum și echipamente care conțin astfel de rulmenți, special concepute pentru utilizări militare.

ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare, după cum urmează:

- a. „aeronave” de luptă și componente special concepute pentru acestea;
- b. alte „aeronave” special concepute sau modificate pentru utilizări militare, incluzând cercetare aeriană, asalt, antrenament, transport, desantare de trupe sau echipamente militare, sprijin logistic și componente special concepute pentru acestea;
- c. motoare de aviație special concepute sau modificate pentru utilizări militare și componente special concepute pentru acestea;
- d. vehicule aeriene nepilotate și echipamente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:
 1. vehicule aeriene nepilotate inclusiv vehicule aeriene comandate de la distanță și vehicule autonome programabile;
 2. lansatoare de astfel de vehicule și echipamente de sol aferente;
 3. echipamente aferente pentru comanda și controlul acestora;

- e. echipamente aeronautice, inclusiv echipamente de realimentare în zbor cu combustibil, special concepute pentru a fi utilizate de „aeronaive” supuse controlului conform ML10.a. sau ML10.b. sau motoare de aviație supuse controlului conform ML10.c. și componente special concepute pentru acestea;
- f. alimentatoare cu carburanți sub presiune, echipamente de alimentare cu carburanți sub presiune, echipamente special concepute pentru a facilita lucrul în zone limitate și echipamente terestre, special dezvoltate pentru „aeronaive” supuse controlului conform ML10.a. sau ML10.b. sau pentru motoarele de aviație supuse controlului conform ML10.c.;
- g. echipamente de oxigen etanșe și costume de compensare pentru altitudini mari destinate a fi utilizate la „aeronaive”, costume de suprasarcină, căști de protecție și măști de protecție militare, convertoare de oxigen lichid utilizate la „aeronaive” sau rachete dirijate, sisteme de catapultare și dispozitive de activare a cartușului de catapultare pentru salvarea din „aeronaive” a personalului în caz de urgență;

Notă: ML10.g. include căștile echipate cu sisteme de vedere sau cu mijloace de protecție împotriva orbirii produsă de laser sau de arme nucleare.

- h. parașute folosite de combatanți, pentru lansarea încărcăturilor sau pentru reducerea vitezei „aeronaivei”, după cum urmează:
 - 1. parașute pentru:
 - a. lansarea precisă a combatanților în misiuni speciale;
 - b. lansarea trupelor de desant;
 - 2. parașute pentru materiale;
 - 3. parașute planoare, parașute de frânare, parașute de frânare pentru stabilizarea și controlul poziției corpurilor aflate în cădere (de exemplu capsule de recuperare, scaune catapultabile, bombe);
 - 4. parașute extractoare utilizate la scaunele catapultabile pentru deschiderea și reglarea ciclului de umflare a parașutelor de avarie;
 - 5. parașute de recuperare pentru rachete dirijate, vehicule aeriene nepilotate sau vehicule spațiale;
 - 6. parașute pentru apropierea de zona aerodromului și parașute de frânare pentru aterizare;
 - 7. alte parașute militare;
- i. sisteme de pilotare automată pentru încărcături parașutate; echipamente special concepute sau modificate pentru utilizări militare pentru salturile cu deschidere controlată a parașutei la orice înălțime, inclusiv echipamente de oxigen.

Nota 1: ML10.b. nu supune controlului „aeronaive” sau variante ale acelor „aeronaive” special concepute pentru utilizări militare care:

- a. *nu sunt configurate pentru utilizări militare și nu sunt dotate cu echipamente sau accesorii special concepute sau modificate pentru utilizări militare; și*
- b. *au fost certificate pentru utilizări civile de către autoritatea aeronautică civilă a unui stat participant.*

Nota 2: *ML10.c. nu supune controlului:*

- a. *motoarele de aviație concepute sau modificate pentru utilizări militare care au fost certificate pentru utilizare la o „aeronavă civilă” de către autoritatea aeronautică civilă a unui stat participant sau componentele special concepute pentru acestea;*
- b. *motoarele reversibile sau componentele special concepute pentru acestea.*

Nota 3: *Controlul conform ML10.b. și ML10.c. asupra componentelor special concepute și al echipamentelor aferente pentru „aeronaive” nemilitare sau asupra motoarelor de aviație modificate pentru utilizări militare se aplică numai pentru acele componente și echipamente militare aferente necesare pentru schimbarea destinației către utilizări militare.*

ML11. Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții și alte produse militare și componente special concepute pentru acestea.

Notă: *ML11 include:*

- a. *echipamente electronice de contraacțiune și de contra-contraacțiune (adică echipamente concepute pentru introducerea semnalelor inutile sau semnalelor eronate în radar sau în receptoarele de radiocomunicații sau care împiedică sub orice formă recepția, funcționarea sau eficacitatea receptoarelor electronice ale adversarului, inclusiv echipamentele lor aferente de contraacțiune), inclusiv echipamente de bruiaj și de combatere a bruiajului;*
- b. *tuburi cu reacordare rapidă a frecvenței (agilitate de frecvență);*
- c. *sisteme sau echipamente electronice concepute fie pentru supravegherea și controlul spectrului electromagnetic folosite pentru culegerea informațiilor militare sau pentru scopuri de securitate, fie pentru combaterea unor astfel de operațiuni de supraveghere și control; sateliți de ascultare și sateliți de supraveghere a spectrului electromagnetic și stațiile lor de la sol, cu excepția componentelor lor care au dublă utilizare;*
- d. *echipamente subacvatice de contraacțiune, inclusiv echipamente acustice și magnetice de bruiaj și de inducere în eroare a adversarului, echipamente concepute să introducă semnale inutile sau eronate în receptoarele sonar;*

- e. echipamente pentru secretizarea prelucrării datelor, echipamente pentru secretizarea datelor și echipamente pentru secretizarea canalelor de transmisiuni și de semnalizare, utilizând procedee de cifrare;
- f. echipamente de identificare, autentificare și cifrare, precum și echipamente pentru gestionare, generare și distribuție cifru;
- g. sateliți de telecomunicații militare, precum și stațiile lor de la sol, cu excepția componentelor lor care au dublă utilizare.

ML12. Sisteme de arme cu energie cinetică de mare viteză și echipamente aferente, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:

- a. sisteme de arme cu energie cinetică special concepute pentru distrugerea sau abandonarea misiunii unei ținte;
- b. instalații de evaluare și testare special concepute și modele de testare, inclusiv ținte și aparatură de diagnosticare, pentru testarea dinamică a proiectilelor și sistemelor cu energie cinetică;

N.B.: Pentru sistemele de arme care folosesc muniție subcalibru sau care folosesc numai propulsie chimică, precum și pentru muniția aferentă, vezi ML1 la ML4.

Nota 1: ML12 include următoarele, atunci când sunt special concepute pentru sistemele de arme cu energie cinetică:

- a. sisteme de lansare-propulsie capabile să accelereze mase mai mari de 0,1 g la viteze de peste 1,6 km/s, în regim de tragere foc cu foc sau automat;
- b. echipamente pentru producerea puterii primare, blindajului electric, înmagazinarea energiei, controlul termic, dozarea, comutarea sau manipularea combustibilului; interfețe electrice dintre sursa de putere, tun și alte funcții de comandă electrică a turelei;
- c. sisteme pentru descoperirea, urmărirea țintelor, conducerea focului sau evaluarea gradului de distrugere a țintei;
- d. sisteme de autodirijare, dirijare sau de propulsie deviată (acelerație laterală) pentru proiectile.

Nota 2: ML12 supune controlului sistemele de arme care utilizează oricare din următoarele metode de propulsie:

- a. electromagnetică;
- b. electrotermică;
- c. cu plasmă;
- d. cu gaz ușor; sau
- e. chimică (în situația în care se utilizează în combinație cu oricare din cele de mai sus).

Nota 3: ML12 nu supune controlului „tehnologia” privind inducția magnetică pentru propulsia continuă a mijloacelor de transport civile.

ML13. Echipamente, construcții blindate sau de protecție și componente, după cum urmează:

- a plăci de blindaj după cum urmează:
 - 1. fabricate conform unui standard sau specificație militară; sau
 - 2. adecvate pentru utilizări militare;
- b. construcții din materiale metalice sau nemetalice sau combinații ale acestora, special concepute pentru a asigura protecția balistică a sistemelor militare și componente special concepute pentru acestea;
- c. căști militare;
- d. veste antiglonț și costume de protecție confecționate conform standardelor sau specificațiilor militare sau echivalente, precum și componente special concepute pentru acestea.

Nota 1: ML13.b. include materiale special concepute pentru a realiza blindaje reactive la explozie sau pentru a construi adăposturi militare.

Nota 2: ML13.c. nu supune controlului căștile convenționale din oțel, care nu sunt echipate cu, modificate sau concepute să accepte orice tip de dispozitiv complementar.

Nota 3: ML13.d. nu supune controlului costumele individuale blindate pentru protecția personalului și accesoriile pentru acestea, atunci când sunt purtate de cei care le folosesc.

N.B.: Vezi, de asemenea, 1A005 din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare.

ML14. Echipamente specializate pentru instruire militară sau pentru simularea unor scenarii militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea:

Notă tehnică:

Termenul «echipament specializat pentru instruire militară» include tipurile militare de echipamente de instruire pentru atac, zbor operațional, descoperire ținte radar, generare de ținte radar, executare a tragerilor, acțiuni de luptă antisubmarin, simulare de zbor (inclusiv centrifuge rotative pentru antrenamentul piloților sau astronautilor), simulatoare radar, zbor instrumental, navigație, lansare a rachetelor, utilizare echipamente țintă, „aeronave” teleghidate, simulatoare de armament, simulatoare de „aeronave” nepilotate și unități mobile de instrucție.

Notă: ML14 include generatoare de imagine și sisteme interactive cu mediul pentru simulatoare atunci când sunt special concepute sau modificate pentru utilizări militare.

ML15. Echipamente pentru formarea de imagini sau de contraacțiune, după cum urmează, special concepute pentru utilizări militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea:

- a. echipamente de înregistrare și prelucrare a imaginii;
- b. camere fotografice și de filmat, echipamente fotografice și echipamente de prelucrare a filmelor;
- c. echipamente intensificatoare de imagine;
- d. echipamente de obținere a imaginilor în infraroșu sau spectrul termal;
- e. echipamente senzor radar de formare a imaginii;
- f. echipamente de contraacțiune sau de contra-contraacțiune pentru echipamentele supuse controlului conform ML15.a. la ML15.e.

Notă: ML15.f. include echipamente concepute să perturbe funcționarea sau eficacitatea sistemelor militare de formare a imaginii sau să reducă la minim asemenea efecte de degradare.

Nota 1: Termenul «componente special concepute» include următoarele produse, atunci când sunt special concepute pentru utilizări militare:

- a. tuburi convertoare de imagine în infraroșu;
- b. tuburi intensificatoare de imagine (altele decât cele din prima generație);
- c. plăcuțe microcanal;
- d. tuburi camere TV pentru nivel de luminozitate scăzută;
- e. sisteme de detecție (incluzând sistemele electronice de interconectare sau citire);
- f. tuburi camere TV piroelectrice;
- g. sisteme de răcire pentru sistemele de formare a imaginii;
- h. obturatoarele cu declanșare electrică de tip fotocromic sau electrooptic având un timp de obturare mai mic de 100 μ s, cu excepția obturatoarelor care constituie o parte esențială a unei camere ultrarapide;
- i. invertoare de imagine cu fibre optice;
- j. fotocatozi din semiconductoare compuse.

Nota 2: ML15 nu supune controlului „tuburile intensificatoare de imagine din prima generație” sau echipamentele special concepute să funcționeze cu „tuburi intensificatoare de imagine din prima generație”.

N.B.: Pentru statutul dispozitivelor de ochire care încorporează „tuburi intensificatoare de imagine din prima generație” vezi ML1, ML2 și ML5.a.

N.B.: Vezi, de asemenea, 6.A.002.a.2. și 6.A.002.b. din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare.

ML16. Produse forjate, turnate și alte semifabricate a căror folosire într-un produs supus controlului este identificabilă prin compoziția materialului, geometrie sau funcționare și care sunt special concepute pentru oricare dintre produsele supuse controlului conform ML1 la ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 sau ML19.

ML17. Alte echipamente, materiale și biblioteci, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:

- a. aparate autonome de imersiune și de deplasare sub apă, după cum urmează:
 1. aparate (de reîmprospătare a aerului) cu circuit închis sau semi-închis special concepute pentru utilizări militare (adică special concepute să fie nemagnetice);
 2. componente special concepute pentru a fi folosite în transformarea pentru utilizări militare a aparatelor cu circuit deschis;
 3. articole concepute exclusiv pentru utilizări militare împreună cu aparate autonome de imersiune și de deplasare sub apă;
- b. echipamente pentru construcții, special concepute pentru utilizări militare;
- c. accesorii, acoperiri și tratamente pentru suprimarea semnăturii (caracteristicilor specifice), special concepute pentru utilizări militare;
- d. echipamente pentru unități de geniu, special concepute pentru a fi folosite în zona acțiunilor militare;
- e. „roboți”, controleri de „roboți” și „efectori-finali” pentru „roboți”, având oricare din următoarele caracteristici:
 1. sunt special concepuți pentru utilizări militare;
 2. sunt prevăzuți cu mijloace de protecție a conductelor hidraulice împotriva perforărilor din exterior datorate schijelor (de exemplu încorporând conducte cu autoetanșare) și concepuți pentru a folosi fluide hidraulice cu puncte de aprindere la o temperatură mai mare de 839 K (566°C); sau
 3. sunt special concepuți sau calificați pentru a funcționa în condiții de mediu supus acțiunii impulsurilor electromagnetice (EMP);
- f. biblioteci (baze de date conținând parametri tehnici) special concepute pentru utilizări militare, împreună cu echipamentele supuse controlului conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare;
- g. echipamente de generare a puterii nucleare sau echipamente de propulsie, incluzând „reactori nucleari”, special concepuți pentru

utilizări militare și componente ale acestora special concepute sau modificate pentru utilizări militare;

- h. echipamente și materiale, acoperite sau tratate pentru suprimarea semnăturii (caracteristicilor specifice), special concepute pentru utilizări militare, altele decât cele supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții și alte produse militare;
 - i. simulatoare special concepute pentru „reactori nucleari” militari;
 - j. ateliere mobile de reparații special concepute pentru întreținerea și repararea echipamentelor militare;
 - k. generatoare de energie pentru câmpul de luptă special concepute pentru utilizări militare;
- l. containere special concepute pentru utilizări militare;
 - m. poduri special concepute pentru utilizări militare;
 - n. modele de test special concepute pentru „dezvoltarea”, produselor supuse controlului conform ML4, ML6, ML9 sau ML10.

Notă tehnică:

Pentru scopurile din ML17, termenul de «bibliotecă» (baze de date conținând parametri tehnici) semnifică o colecție de informații tehnice de natură militară, a cărei consultare permite îmbunătățirea performanțelor echipamentelor sau sistemelor militare.

ML18. Echipamente și „tehnologie” pentru producția produselor cuprinse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare, după cum urmează:

- a. echipamente de producție special concepute sau modificate pentru realizarea de produse supuse controlului conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare, precum și componente special concepute pentru acestea;
- b. instalații special concepute pentru testarea mediului înconjurător și echipamente special concepute pentru acestea, pentru omologarea, calificarea sau încercarea produselor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare;
- c. „tehnologie” de producție specifică, chiar dacă echipamentele folosite de o asemenea „tehnologie” nu sunt supuse controlului;
- d. „tehnologie” specifică pentru proiectarea de instalații complete de producție, pentru asamblarea componentelor în acestea și pentru exploatarea, funcționarea, întreținerea și repararea acestor instalații, chiar dacă componentele lor nu sunt supuse controlului.

Nota 1: ML18.a. și ML18.b. includ următoarele echipamente:

- a. *instalații de nitrare de tip continuu;*
- b. *aparate de încercare utilizând forța centrifugă sau echipamente având oricare din următoarele caracteristici:*

1. acționate cu un motor sau cu motoare având puterea nominală mai mare de 298 kW (400 CP);
 2. capabile de a suporta o sarcină utilă de 113 kg sau mai mare; sau
 3. capabile de a imprima o accelerație centrifugă de 8 g sau mai mare, la o sarcină utilă de 91 kg sau mai mare;
- c. prese de deshidratare;
 - d. prese de extrudare cu șurub, special concepute sau modificate pentru extrudarea explozivilor militari;
 - e. mașini de tăiat pentru calibrarea substanțelor de propulsie extrudare;
 - f. tamburi rotativi (cuve rotative) având un diametru de 1,85 m sau mai mare și o capacitate de producție de peste 227 kg;
 - g. amestecătoare cu acțiune continuă pentru substanțe solide de propulsie;
 - h. mori folosind energia fluidelor pentru măcinarea grosieră sau fină a ingredientilor pentru explozivi militari;
 - i. echipamente pentru obținerea atât a sfericității cât și a uniformității dimensiunilor particulelor din pulberile metalice menționate la ML8.a.1.;
 - j. convertoare folosind curenți de convecție pentru transformarea materialelor menționate la ML8.a.6.

Notă tehnică:

Pentru scopurile din ML18 termenul «producție» include proiectarea, examinarea, fabricarea, testarea și verificarea.

Nota 2:

- a. Termenul «produse cuprinse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare» include:
 1. produse care nu sunt supuse controlului dacă concentrația lor este inferioară celei specificate, după cum urmează:
 - a. hidrazină (vezi ML8.a.18.);
 - b. „explozivi militari” (vezi ML8.);
 2. produse care nu sunt supuse controlului, dacă sunt inferioare din punct de vedere al caracteristicilor tehnice, (adică: materiale „superconductoare” care nu sunt supuse controlului conform 1C005 din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare; electromagneți „superconductori” care nu sunt supuși controlului conform 3A001.e.3. din Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare; echipamente electrice „superconductoare” excluse de la control conform ML20.b.);

3. *combustibili metalici și oxidanți trași în formă laminară din faza de vapori (vezi ML8.a.2.).*
- b. *Termenul «produse cuprinse în Lista de armamente și muniții» nu include:*
 1. *pistoale de semnalizare (vezi ML2.b.);*
 2. *substanțe excluse de la control conform Notei 3 de la ML7;*
 3. *dozimetre individuale pentru controlul radiațiilor (vezi ML7.f.) și măști de protecție împotriva noxelor industriale specifice (vezi, de asemenea, Lista produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare);*
 4. *acetilenă, propan, oxigen lichid, difluoramina (HNF₂), acid azotic fumans și pulbere de azotat de potasiu (vezi Nota 5 de la ML8);*
 5. *motoare de aviație excluse de la control conform ML10;*
 6. *căști convenționale din oțel care nu sunt echipate, modificate sau concepute să accepte orice tip de dispozitiv accesoriu (vezi Nota 2 de la ML13);*
 7. *echipamente adaptate pentru mașini industriale care nu sunt supuse controlului cum ar fi mașini pentru acoperiri ce nu sunt specificate în altă parte și echipamente pentru prelucrarea maselor plastice;*
 8. *muşchete, puști și carabine fabricate până în anul 1938, reproduceri de mușchete, puști și carabine fabricate până în anul 1890, revolvere, pistoale și mitraliere fabricate până în anul 1890 și reproducerea acestora.*

Nota 3: *Nota 2.b.8. de la ML18 nu exceptează de la control „tehnologia” sau echipamentele de producție pentru arme de calibru mic care nu sunt model vechi, chiar dacă se utilizează pentru fabricarea reproducerilor modelelor de arme vechi de calibru mic.*

Nota 4: *ML18.d. nu supune controlului „tehnologia” pentru scopuri civile cum ar fi cel agricol, farmaceutic, medical, veterinar, protecția mediului, tratarea deșeurilor sau industria alimentară.*

N.B.: *Vezi Nota 4 de la ML7.*

ML19. Sisteme de arme cu energie dirijată (DEW), echipamente aferente sau de contraacțiune și modele de testare, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:

- a. *sisteme „laser” special concepute pentru distrugerea țintei sau pentru a determina ținta să renunțe la misiune;*
- b. *sisteme cu fascicul de particule capabile să distrugă ținta sau să o determine să renunțe la misiune;*

- c. sisteme de radio frecvență (RF) de înaltă putere capabile să distrugă ținta sau să o determine să renunțe la misiune;
- d. echipamente concepute special pentru detectarea, identificarea sau apărarea contra sistemelor supuse controlului conform ML19.a. la ML19.c.;
- e. modele pentru teste fizice și rezultatele încercărilor aferente pentru sistemele, echipamentele și componentele aflate sub controlul acestui articol.
- f. sisteme laser cu emisie continuă sau în impulsuri special concepute pentru a provoca orbirea permanentă asupra privirii neprotejate, adică asupra ochilor descoperiți sau asupra celor care au dispozitive pentru corecția vederii.

Nota 1: *Sistemele de arme cu energie dirijată supuse controlului conform ML19 includ sistemele a căror performanță derivă din utilizarea controlată a:*

- a. „laserilor” cu emisie continuă sau în impulsuri de putere suficientă pentru a realiza distrugerii similare celor realizate de muniția convențională;
- b. acceleratoarelor de particule care proiectează un fascicul de particule încărcate sau neutre cu putere de distrugere;
- c. emițătoarelor de fascicule de radio frecvență în impulsuri de putere mare sau de putere medie ridicată care produc câmpuri suficient de intense pentru a scoate din uz circuitele electronice ale unei ținte aflate la distanță.

Nota 2: *ML19 include următoarele echipamente, atunci când sunt special concepute pentru sisteme de arme cu energie dirijată:*

- a. echipamente pentru producerea puterii primare, înmagazinarea sau comutarea energiei, condiționarea puterii sau manipularea combustibilului;
- b. sisteme pentru descoperirea sau urmărirea țintei;
- c. sisteme capabile să evalueze avarierea, distrugerea sau abandonarea misiunii de către țintă;
- d. echipamente de dirijare, propagare sau focalizare a fasciculului;
- e. echipamente cu posibilitatea de baleiere rapidă a fasciculului pentru operațiunile rapide asupra țintelor multiple;
- f. sisteme optice adaptive și dispozitive de conjugare a fazei;
- g. injectoare de curent pentru fascicule cu ioni negativi de hidrogen;
- h. componente de acceleratoare „calificate pentru utilizări spațiale”;
- i. echipamente pentru emiterea sub formă de con a fasciculelor de ioni negativi;
- j. echipamente pentru controlul și orientarea unui fascicul de ioni de înaltă energie;

- k. folii pentru „utilizări spațiale” destinate neutralizării fasciculelor de izotopi negativi de hidrogen.

ML20. Echipamente criogenice și „superconductoare”, după cum urmează, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea:

- a. echipamente special concepute sau configurate pentru a fi instalate pe un vehicul pentru misiuni militare terestre, navale, aeriene sau spațiale, capabile să funcționeze din mișcare și să producă sau să mențină temperaturi sub 103 K (-170°C);

Notă: ML20.a. include sisteme mobile încorporând sau folosind accesorii sau componente fabricate din materiale nemetalice sau neconducătoare de electricitate, cum ar fi materialele plastice sau materialele impregnate cu rășini epoxidice.

- b. echipamente electrice „superconductoare” (mașini rotative și transformatoare), special concepute sau configurate pentru a fi instalate pe un vehicul pentru misiuni militare terestre, navale, aeriene sau spațiale și capabile să funcționeze din mișcare.

Notă: ML20.b. nu supune controlului generatoarele homopolare hibride de curent continuu care au armături metalice obișnuite cu un singur pol și care se rotesc într-un câmp magnetic produs de înfășurările superconductoare, dacă aceste înfășurări reprezintă singura componentă superconductoare a generatorului.

ML21. „Software”, după cum urmează:

- a. „software” special conceput sau modificat pentru „dezvoltarea”, „producția” sau „utilizarea” echipamentelor sau materialelor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare;

- b. „software” specific, după cum urmează:

1. „software” special conceput pentru:

- a. modelarea, simularea sau evaluarea sistemelor de arme militare;
- b. „dezvoltarea”, controlul, întreținerea sau actualizarea "software"-ului integrat în sistemele de arme militare;
- c. modelarea sau simularea scenariilor de operațiuni militare care nu sunt supuse controlului conform ML14;
- d. aplicațiile de comandă, comunicații, control și informații (C³I) sau de comandă, comunicații, control, computer și informații (C⁴I);

2. „software” pentru determinarea efectelor armelor de război convenționale, nucleare, chimice sau biologice;

3. „software” care nu este supus controlului conform ML21.a., ML21.b.1. sau ML21.b.2., special conceput sau modificat să permită echipamentelor care nu sunt supuse controlului conform

Listei de armamente, muniții și alte produse militare, să îndeplinească funcțiile militare ale echipamentelor supuse controlului conform ML5, ML7.f., ML9.c., ML9.e., ML10.e., ML11, ML14, ML15, ML17.i. sau ML18.

ML22. „Tehnologie”, conform Notei generale privind tehnologia a prezentei liste, pentru „dezvoltarea”, „producția” sau „utilizarea” produselor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare, alta decât „tehnologia” supusă controlului conform ML7 și ML18.

DEFINIȚIILE TERMENILOR UTILIZAȚI ÎN ANEXĂ

Numerele din paranteză desemnează categoriile la care se referă definițiile respective.

„Adaptat pentru utilizare de război” (ML7): orice modificare sau selecție (cum ar fi puritatea, stabilitatea la depozitare, virulența, caracteristicile de diseminare sau rezistența la radiații ultraviolete) destinată să crească eficiența în producerea de vătămări asupra oamenilor sau animalelor, de degradări ale echipamentelor ori de distrugerii ale culturilor sau mediului înconjurător.

„Aditivi” (ML8): substanțe utilizate în prepararea explozivilor în scopul îmbunătățirii proprietăților lor.

„Aeronavă” (ML10): vehicul aerian cu aripi fixe, cu aripi cu geometrie variabilă, cu aripi rotative (elicopter), cu rotor pivotant sau cu aripi pivotante. (vezi, de asemenea, „aeronavă civilă”).

„Aeronavă civilă” (ML10): acea „aeronavă” care, potrivit destinației sale, este înregistrată în listele cu certificatele de navigabilitate aeriană, publicate de autoritățile aviației civile, și este utilizată în zboruri pe rute interne sau internaționale comerciale sau destinată unei utilizări civile legale, particulare sau de afaceri. (vezi, de asemenea, „aeronavă”).

„Agenți pentru combaterea dezordinilor publice” (ML7): substanțe care produc temporar efecte fizice iritante sau incapacitante, ce dispar la scurt timp după terminarea expunerii. Nu există riscuri semnificative de leziuni permanente și tratamentul medical este rareori necesar.

„Amestecuri pirotehnice militare” (ML4 și ML8): amestecuri de combustibili și oxidanți solizi sau lichizi care, atunci când sunt aprinse, dezvoltă o reacție chimică energetică cu o viteză controlată pentru a produce timp de întârziere specifici sau cantități determinate de căldură, zgomot, fum, radiații în spectrul vizibil sau infraroșu. Substanțele piroforice sunt o subclasă de materiale pirotehnice care nu conțin oxidanți, dar care se aprind spontan în contact cu aerul.

„Biocatalizatori” (ML7): «enzime» pentru reacții chimice sau biologice specifice sau alți compuși biologici care sunt legați de agenți de război chimic și care accelerează viteza de degradare a acestora.

N.B.: «Enzime» înseamnă „biocatalizatori” pentru reacții chimice specifice sau biochimice specifice.

„**Biopolimeri**” (ML7): macromolecule biologice, după cum urmează:

- a. «enzime» pentru reacții chimice sau biochimice specifice;
- b. «anticorpi monoclonali, policlonali sau antiidiotipici»;
- c. «receptori» special concepuți sau special prelucrați;

N.B.1: «Anticorpi antiidiotipici» înseamnă anticorpi care sunt legați în punctele de legătură ale antigenei specifice ale altor anticorpi.

N.B.2: «Anticorpi monoclonali» înseamnă proteine care sunt legate la o antigenă și sunt produse de o singură clonă de celule.

N.B.3: «Anticorpi policlonali» înseamnă un amestec de proteine care se leagă la o antigenă specifică și care sunt produse de mai mult de o clonă de celule.

N.B.4: «Receptori» înseamnă structuri macromoleculare biologice capabile să fixeze liganzi, legătura cărora afectează funcțiunile fiziologice.

„**Calificat pentru utilizare spațială**” (ML19): condiție îndeplinită de acele produse, care sunt concepute, fabricate și testate pentru a corespunde caracteristicilor electrice, mecanice sau de mediu necesare pentru lansarea și desfășurarea sateliților sau a sistemelor de zbor de mare altitudine ce operează la altitudini de 100 km sau mai mari.

„**Cercetare științifică fundamentală**” (NGT): activitate experimentală sau teoretică desfășurată în principal în vederea obținerii de noi cunoștințe despre principiile fundamentale ale fenomenelor sau faptelor observabile și care nu este orientată în primul rând spre un scop sau obiectiv practic specific.

„**Dezvoltare**” (NGT și toate categoriile): include toate fazele anterioare producției de serie, cum sunt: concepția, cercetarea, proiectarea, analiza proiectării, conceptele de proiectare, asamblarea și testarea de prototipuri, schemele pentru producția pilot, datele de proiectare, procesul de transformare a datelor de proiectare într-un produs, proiectul configurației, proiectele de integrare, planurile generale.

„**Din domeniul public**” (NGT): pentru scopurile acestei liste înseamnă „tehnologia” sau „software”-ul care a devenit accesibil fără restricții privind difuzarea viitoare.

N.B.: Restricțiile de copyright nu fac ca „tehnologia” sau „software”-ul să nu fie considerate „din domeniul public”.

„**Efactori finali**” (dispozitive de extremitate) (ML17): aceste dispozitive includ clești, «unități active de prelucrare» și orice alt mijloc de prelucrare fixat pe placa de bază terminală a brațului de manipulare al unui „robot”.

N.B.: «Unitate activă de prelucrare»: un dispozitiv destinat aplicării, relativ la piesa ce urmează a fi prelucrată, a forței de antrenare, a energiei de prelucrare sau a senzorilor.

„Explozivi militari” (ML8): substanțe sau amestecuri de substanțe lichide, solide sau gazoase care utilizate ca încărcături primare, auxiliare sau principale în capetele de luptă, la demolări sau la alte aplicații militare, sunt necesare pentru detonare.

„Laser” (ML5, ML9 și ML22): un ansamblu de componente în măsură să producă în timp și în spațiu lumină coerentă amplificată prin emisiune stimulată de radiație.

„Necesar” (NGT): atunci când se aplică „tehnologiei” sau „software”-ului, desemnează numai acea parte a „tehnologiei” sau „software”-ului care permite atingerea sau depășirea parametrilor, caracteristicilor sau funcțiilor relative la performanțele supuse controlului. Aceste „tehnologii” sau „software” „necesare” pot fi comune pentru diferite produse.

„Precursori” (ML8): substanțe chimice specifice utilizate la fabricarea explozivilor militari.

„Producție” (NGT, toate categoriile): înseamnă toate fazele de producție, cum ar fi: tehnologia de producție, fabricarea, integrarea, asamblarea (montarea), inspecția, testarea, asigurarea calității.

„Reactori nucleari” (ML17): materiale din interiorul vasului reactor sau atașate direct acestuia, echipamente care controlează nivelul puterii din zona activă și componente care în mod normal conțin, vin în contact direct sau controlează agentul primar de răcire a zonei active.

„Robot” (ML17): un mecanism de manipulare, de tipul cu traiectorie continuă sau punct cu punct, care poate utiliza senzori și care prezintă toate caracteristicile următoare:

- a. este multifuncțional;
- b. este capabil să poziționeze sau să orienteze materiale, piese, scule sau dispozitive speciale prin intermediul unor mișcări variabile în spațiu tridimensional;
- c. încorporează trei sau mai multe dispozitive de deservire cu buclă închisă sau deschisă (inclusiv motoarele pas cu pas); și
- d. este dotat cu «programabilitate accesibilă utilizatorului» prin metoda de învățare/redare (învăță și repetă) sau prin intermediul unui calculator electronic care poate fi un controler logic programabil, adică fără intervenție mecanică.

N.B.1: «Programabilitate accesibilă utilizatorului» înseamnă posibilitatea oferită utilizatorului de a introduce, modifica sau înlocui «programe» prin mijloace, altele decât:

1. *modificarea fizică a cablajelor sau interconexiunilor; sau*
2. *stabilirea comenzilor de funcționare, inclusiv introducerea de parametri.*

N.B.2: «Program» reprezintă o secvență de instrucțiuni pentru desfășurarea unui proces, exprimată într-o formă executabilă sau convertibilă într-o formă executabilă cu ajutorul unui calculator electronic.

N.B.3: Definiția „robotului” nu include următoarele dispozitive:

1. *mecanisme de manipulare cu comandă exclusiv manuală sau controlabile prin telecomandă;*

2. *mecanisme de manipulare cu secvență fixă, adică dispozitive mobile automatizate ale căror mișcări sunt programate și limitate prin mijloace mecanice. Mișcările programate sunt limitate mecanic prin folosirea opritoarelor fixate, cum ar fi camele sau tijele. Secvența de mișcări și alegerea traiectoriilor sau unghiurilor nu sunt variabile sau modificabile prin mijloace mecanice, electronice sau electrice;*
3. *mecanisme de manipulare cu secvență variabilă și cu comandă mecanică, adică dispozitive mobile automatizate, ale căror mișcări sunt programate și limitate prin mijloace mecanice. Mișcările programate sunt limitate mecanic prin opritoare fixate dar reglabile, cum ar fi camele sau tijele. Secvența mișcărilor și alegerea traiectoriilor sau unghiurilor sunt variabile în limitele configurației programate. Variațiile sau modificările configurației programate (de exemplu: schimbarea camelor sau tijelor) pe una sau mai multe axe de mișcare sunt realizate exclusiv prin operații mecanice;*
4. *mecanisme de manipulare cu secvență variabilă ce nu sunt servoasistate, adică dispozitive mobile automatizate, ale căror mișcări sunt programate și limitate prin mijloace mecanice. Programul este variabil, dar secvența este inițiată numai de semnalul binar provenind de la dispozitivele electrice binare sau de la opritoarele reglabile cu limitare mecanică;*
5. *cărucioare macara cu platformă, definite ca sisteme de manipulare funcționând în coordonate carteziane, construite ca parte integrantă a unui ansamblu vertical de compartimente de înmagazinare și concepute pentru accesul la conținutul acestor compartimente în vederea stocării sau prelevării.*

„Superconductor” (ML18 și ML20): materiale (adică metale, aliaje sau compuși), care-și pot pierde în totalitate rezistența electrică (adică pot căpăta o conductivitate electrică infinită și pot transporta curenți electrici foarte mari fără a produce căldură prin efectul Joule).

N.B.1: *Starea „superconductoare” a unui material este caracterizată individual de o «temperatură critică», un câmp magnetic critic, care este funcție de temperatură și de densitatea critică a curentului, care este în același timp funcție de câmpul magnetic și de temperatură.*

N.B.2 *«Temperatură critică» reprezintă temperatura (uneori denumită temperatura de tranziție) la care un material „superconductor” își pierde în totalitate rezistența electrică la trecerea curentului electric continuu.*

„Substanțe lacrimogene” (ML7): substanțe care produc temporar efecte incapacitante sau iritante ce dispar la scurt timp după terminarea expunerii.

„Software” (toate categoriile): o colecție de unul sau mai multe «programe» sau «microprograme» stocate pe orice suport accesibil.

N.B.: *«Microprograme»: secvență de instrucțiuni elementare, înregistrată într-o memorie specială, a cărei execuție e declanșată prin introducerea instrucțiunii sale de referință într-un registru de instrucțiuni.*

„Tehnologie” (NGT și toate categoriile): informații specifice necesare pentru „dezvoltarea”, „producția” sau „utilizarea” unui produs. Informațiile iau forma de «date tehnice» sau «asistență tehnică».

N.B.1: «Asistența tehnică» se prezintă sub formă de instrucțiuni, procedee practice, instruire, cunoștințe aplicate, servicii de consultanță. «Asistența tehnică» poate implica un transfer de «date tehnice».

N.B.2: «Datele tehnice» se prezintă sub forma unor fotocopii, planuri, diagrame, modele, formule, tabele, proiecte și specificații tehnice, manuale și instrucțiuni scrise sau înregistrate pe suporturi sau dispozitive, cum ar fi discuri, benzi, memorii numai pentru citire.

„Tuburi intensificatoare de imagine din prima generație” (ML15): tuburi cu focalizare electrostatică, utilizând la intrare și ieșire fibre optice sau plăcuțe cu suprafață din sticlă, fotocatozi multialcalini (S-20 sau S-25), fără a avea amplificarea cu plăcuțe microcanal.

„Utilizare” (NGT): exploatarea, instalarea (inclusiv instalarea pe amplasament), întreținerea (verificarea), repararea, revizia generală și modernizarea.

„Vectori de expresie” (ML7): purtători (de exemplu, o genă din plasmă sau un virus) utilizați pentru a introduce material genetic în celule gazdă.

ANEXA nr. 4

Principalele companii românești care derulează operațiuni de comerț exterior cu produse militare:

Nr. crt.	Numele companiei	Website Internet
1.	SC A-E Electronics SA	www.aee.ro
2.	SC Aerofina SA	www.aerofina.ro
3.	SC Aerostar SA	www.aerostar.ro
4.	SC Aerotech SA	www.aerotech.ro
5.	CN Romarm SA	www.romarm.ro
6.	SC Cobra Security SRL	www.uti.ro
7.	SC Condor SA	www.condor-sa.ro
8.	SC Electromagnetica SA	www.electromagnetica.ro
9.	SC Elprof SA	www.elprof.ro
10.	SC IAR Brasov SA	www.iar.ro
11.	SC MFA Mizil SA	www.mfa.ro
12.	SC Mirsand SRL	www.mirsand.rdsbv.ro
13.	CN Romtehnica SA	www.romtehnica.com.ro
14.	SC Stimpex SRL	www.stimpex.roknet.ro
15.	SC IOR SA	www.ior.ro
16.	SC Pro Optica SA	www.prooptica.ro
17.	SC Rom Tech SA	www.romtech.ro
18.	SC Romaero SA	www.romaero.rdsnet.ro

ANEXA nr. 5

Tabel centralizator al exporturilor de produse militare efectuate de România în anul 2002

Nr. crt.	Statul de destinație	Valoarea echipamentelor militare exportate [grupa valorică]	Valoarea componentelor de produse militare exportate [grupa valorică]	Valoarea manoperei de reparatii/fabricatie componente de produse militare [grupa valorică]	TOTAL exporturi [grupa valorică]
1.	Africa de sud	1	0	1	0
2.	Algeria	3	2	1	4
3.	Austria	2	1	1	2
4.	Bangladesh	0	0	5	5
5.	Belgia	1	0	1	1
6.	Croatia	1	4	6	6
7.	Egipt	1	6	6	6
8.	Emiratele Arabe Unite	0	2	6	6
9.	Franta	1	3	4	4
10.	Georgia	2	2	0	3
11.	Germania	1	0	3	3
12.	India	4	4	6	6
13.	Israel	1	5	4	6
14.	Italia	1	4	1	4
15.	Kuweit	6	0	1	6
16.	Letonia	1	0	1	0
17.	Liban	1	0	1	0
18.	Maldive	4	0	1	4
19.	Marea Britanie	4	4	4	5
20.	Oman	4	0	4	4
21.	Pakistan	1	6	4	6
22.	Statele Unite ale Americii	6	6	1	6
23.	Thailanda	5	0	1	5
24.	Turcia	4	4	1	5
25.	Ucraina	1	0	1	1
26.	Ungaria	1	0	1	1
27.	Vietnam	0	0	1	1

Legendă: Semnificația grupelor valorice este următoarea:

Grupa valorică	Limitele valorice ale grupei
1	până la 10 mii USD
2	10 - 50 mii USD
3	50 - 100 mii USD
4	100 - 500 mii USD
5	500 - 1000 mii USD
6	peste 1 milion USD

ANEXA nr. 6

Tipurile de categorii de armamente, muniții și alte produse militare exportate de România în anul 2002

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare (HG 844/2001)
1.	Africa de sud	7			ML7. Agenți toxici chimici sau biologici, „substanțe lacrimogene”, materiale radioactive, echipamente, componente, materiale și tehnologii aferente (echipamente special concepute pentru apărarea împotriva materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum și componente special concepute pentru acestea; echipamente special concepute pentru detecția sau identificarea materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum și componente special concepute pentru acestea)
2.	Algeria	6	16 18		ML 6. Vehicule terestre și componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare. ML16. Produse forjate, turnate și alte semifabricate a căror folosire într-un produs supus controlului este identificabilă prin compoziția materialului, geometrie sau funcționare și care sunt special concepute pentru oricare dintre produsele supuse controlului conform ML1 la ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 sau ML19. ML18. Echipamente și „tehnologie” pentru producția produselor cuprinse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare
3	Austria	1	1		ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea:
4.	Bangladesh			10	ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare
5.	Belgia	18			ML18. Echipamente și „tehnologie” pentru producția produselor cuprinse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare,

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare (HG 844/2001)
6.	Croația		8	10	<p>ML8. „Explozivi militari” și combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire și propulsie, precum și substanțe aferente acestora;</p> <p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p>
7.	Emiratele Arabe Unite		10	10	<p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p>
8.	Egipt		3 8 10	10	<p>ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;</p> <p>ML8. „Explozivi militari” și combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire și propulsie, precum și substanțe aferente acestora;</p> <p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p>
9.	Franța	1	1 10 11	10,11	<p>ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p> <p>ML11. Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții și alte produse militare și componente special concepute pentru acestea.</p>
10.	Georgia	3	1		<p>ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;</p>
11.	Germania	16		10	<p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p> <p>ML17. Alte echipamente, materiale și biblioteci, precum și componente special concepute pentru acestea;</p>

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansamluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare (HG 844/2001)
12.	India	1,3,5	1 4	10	<p>ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;</p> <p>ML4. Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente și accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML5. Sisteme de conducere a focului și echipamente aferente de alertare și avertizare, sisteme aferente de testare și reglare și echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea;</p> <p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p>
13.	Israel	17	2 3 4 6 10	4 5 10 17 18	<p>ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;</p> <p>ML4. Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente și accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML5. Sisteme de conducere a focului și echipamente aferente de alertare și avertizare, sisteme aferente de testare și reglare și echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea;</p> <p>ML6. Vehicule terestre și componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p> <p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p> <p>ML17. Alte echipamente, materiale și biblioteci, după cum urmează, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML18. Echipamente și „tehnologie” pentru producția produselor cuprinse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare;</p>

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare (HG 844/2001)
14.	Italia	11			ML11. Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții și alte produse militare și componente special concepute pentru acestea.
15.	Kuweit	3			ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;
16.	Letonia	13			ML13. Echipamente, construcții blindate sau de protecție și componente;
17.	Liban	1			ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii;
18.	Maldiva	3			ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;
19.	Marea Britanie	1 3	1 2 10	10 11	ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii; ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea; ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare; ML11. Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții și alte produse militare și componente special concepute pentru acestea;
20.	Pakistan		1 3	10	ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii; ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
21.	Oman	3			ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare (HG 844/2001)
22.	Statele Unite ale Americii	1 2 3 4 10	1 2 5		<p>ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;</p> <p>ML4. Bombe, torpile, rachete nederijate, rachete dirijate, echipamente și accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML5. Sisteme de conducere a focului și echipamente aferente de alertare și avertizare, sisteme aferente de testare și reglare și echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea;</p> <p>ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;</p>
23.	Thailanda	2 3			<p>ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p>
24.	Turcia	4 8	1 2 3		<p>ML1. Arme individuale și arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare și accesorii, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML3. Muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;</p> <p>ML4. Bombe, torpile, rachete nederijate, rachete dirijate, echipamente și accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum și componente special concepute pentru acestea;</p> <p>ML8. „Explozivi militari” și combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire și propulsie, precum și substanțe aferente acestora;</p>
25.	Ukraina	13			<p>ML13. Echipamente, construcții blindate sau de protecție și componente;</p>
26.	Ungaria		8		<p>ML8. „Explozivi militari” și combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire și propulsie, precum și substanțe aferente acestora;</p>

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare (HG 844/2001)
27.	Vietnam			10	ML10. „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;

Selecțiuni din Raportul privind controlul exporturilor de arme 2000-2001 (capitolul 5)

Capitolul 5. Controlul exporturilor românești de arme.

Date statistice

5.1. Activități de comerț exterior autorizate

În cursul anului 2000 un număr de 39 de agenți economici au deținut autorizații pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu arme, numărul acestora crescând la cifra de 43 dacă ne referim la întregul an 2001. Persoanele juridice deținătoare de astfel de autorizații au fost atât cu capital de stat cât și cu capital privat.

Autorizațiile au acoperit toate clasele de operațiuni de comerț exterior prevăzute de OUG nr. 158/1999 precum și toate categoriile de arme cuprinse în HG nr. 467/1999, anexa nr. 2 (Lista de armamente, muniții și alte produse militare), înlocuită ulterior prin HG 844/2001.

Principalele categorii de produse pentru care s-au solicitat și s-au eliberat autorizații în anul 2000 sunt:

- a. **ML1** – arme individuale și arme automate având calibrul mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) și accesorii precum și componente special concepute pentru acestea;
- b. **ML2** – armament sau arme având calibrul mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare, accesorii precum și componente special concepute pentru acestea;
- c. **ML3** – muniții și componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 și ML12;
- d. **ML5** - sisteme de conducere a focului și echipamente aferente, de alertare și avertizare, sisteme aferente de testare și reglare și echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea;
- e. **ML10** - aeronave, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație și echipamente aeronautice, echipamente și componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
- f. **ML11** - echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare care nu sunt supuse controlului în altă parte în lista de armamente și muniții și componente special concepute pentru acestea;
- g. **ML15** - echipamente pentru formarea de imagini sau de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea;

- h. **ML16** - produse forjate, turnate și alte semifabricate a căror folosire într-un produs supus controlului este identificabilă prin compoziția materialului, geometrie sau funcționare și care sunt special concepute pentru oricare dintre produsele supuse controlului prin ML1 la ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 sau ML19.

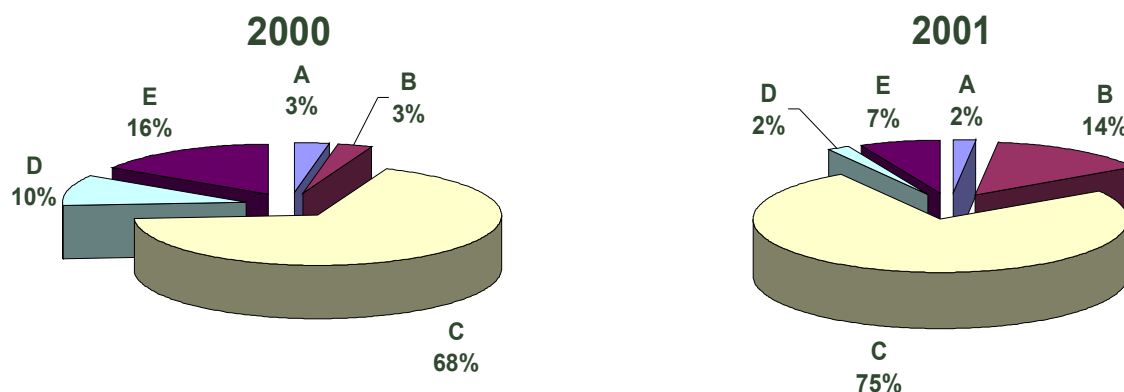
Pentru anul 2001 la această listă se adaugă următoarele categorii de produse:

- a) **ML4** – bombe, torpile, rachete nederijate, rachete dirijate, echipamente și accesorii special concepute pentru utilizări militare precum și componente special concepute pentru acestea;
- b) **ML6** – vehicule terestre și componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
- c) **ML8** – explozivi militari și combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire și propulsie precum și substanțe aferente acestora;
- d) **ML13** – echipamente, construcții blindate sau de protecție și componente;
- e) **ML14** – echipamente specializate pentru instruire militară sau pentru simularea unor scenarii militare precum și componente și accesorii special concepute pentru acestea;
- f) **ML18** – echipamente și tehnologie pentru producția produselor incluse în Lista de armamente, muniții și alte produse militare;
- g) **ML 22** – tehnologie pentru dezvoltarea, producția sau utilizarea produselor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții și alte produse militare, alta decât tehnologia supusă controlului conform ML7 și ML18.

Repartiția pe clase de operațiuni, a autorizațiilor eliberate, într-o prezentare comparativă este evidențiată în graficul nr.2.

Grafic nr. 2

Repartiția pe clase de operațiuni a autorizațiilor eliberate

- A = Export
B = Import
C = Export + Import
D = Export + Import + Reexport
E = Export + Import + Reexport + Operațiuni fără atingerea fizică a teritoriului României

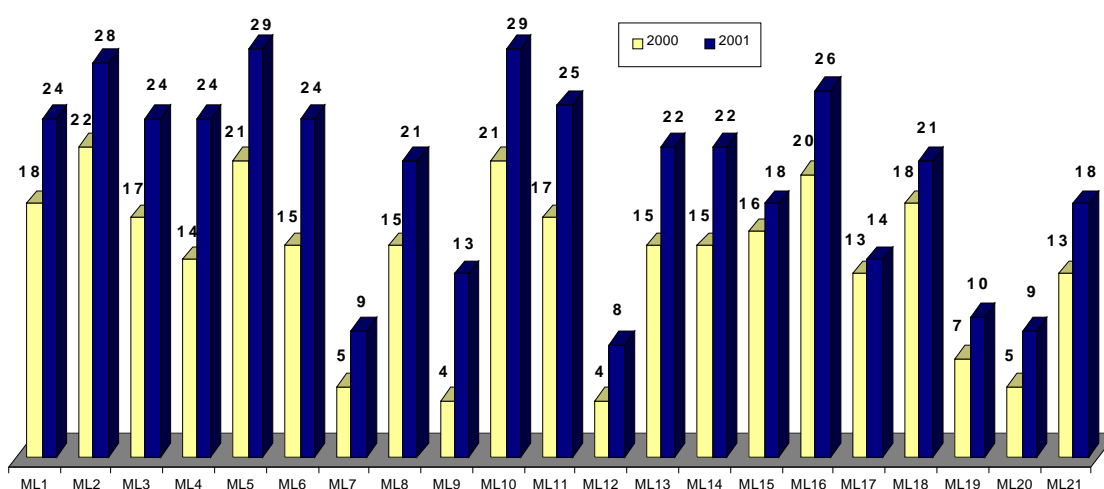
Ponderea cea mai mare o reprezintă autorizațiile eliberate pentru operațiuni atât de import cât și de export, aceasta fiind determinată atât de potențialul industriei românești de apărare cât și de nevoia de achiziții din import a unor produse militare necesare înzestrării sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională.

De asemenea, se poate aprecia că prezența altor clase de operațiuni ce au făcut obiectul autorizațiilor eliberate (reexport, operațiuni fără atingerea fizică a teritoriului României) evidențiază preocuparea potențială a unor exportatori români de a intermedia operațiuni cu arme, folosind ca surse de export furnizorii externi.

Repartiția agenților economici autorizați pe categorii de arme este prezentată în graficul nr. 3

Grafic nr. 3

Repartiția pe categorii de arme a agenților economici autorizați (import și export)

Ponderea cea mai mare (categoriile ML1, ML2, ML3, ML10, ML16) o reprezintă produsele ce pot fi oferite la export din surse interne (industria românească de apărare și disponibilitățile aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale). De asemenea, o pondere însemnată o reprezintă și produsele ce fac obiectul importurilor necesare pentru înzestrare prin achiziții directe sau pentru programele de modernizare a tehnicii militare aflate în înzestrarea armatei române (ML5, ML10, ML11, ML22).

5.2. Operațiuni de comerț exterior licențiate

5.2.1. Procesarea, examinarea și avizarea cererilor de licență

Procesarea de fond de către experții ANCESIAC a cererilor de licență depuse de către agenții economici autorizați, constând în analiza documentară și la fața locului (în unele situații) a operațiunilor

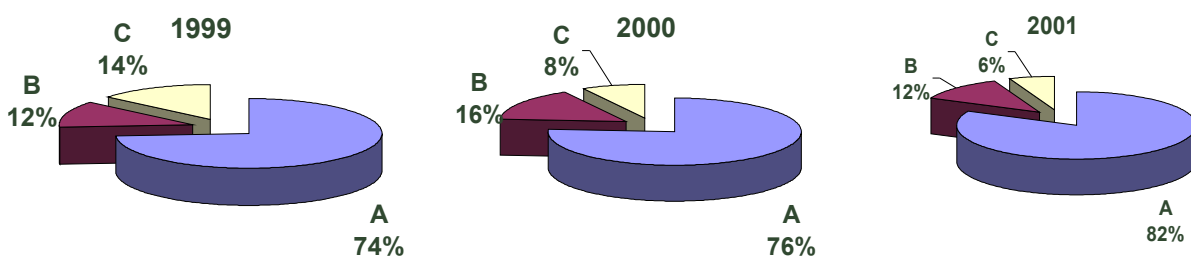
de comerț exterior a deținut ponderea principală în ansamblul procesului de analiză, examinare, avizare și aprobare a unor asemenea operațiuni.

Numărul cererilor de licență pentru operațiuni de comerț exterior (import și export, definitive sau temporare) cu arme depuse la ANCESIAC a fost în anul 2000 de 1396, din care 716 de export și 680 de import și de 1175 în anul 2001, din care 618 de export și 557 de import.

Rezultatul analizei complexe, multidimensionale și multicriteriale efectuată de ANCESIAC în cadrul procesului de evaluare a operațiunilor de comerț exterior cu arme este prezentat în graficul nr. 4.

Grafic nr. 4

Evaluarea operațiunilor de comerț exterior de către ANCESIAC

A – cereri licență admise pentru prezentare Consiliului interministerial
B – cereri licență respinse – vicii de formă
C – cereri licență respinse – vicii de fond

Analiza comparativă cu anul 1999 a datelor referitoare la perioada 2000 - 2001 evidențiază unele mutații privind structura cererilor de licență procesate de către ANCESIAC, urmare a intrării în vigoare la sfârșitul anului 1999 a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice.

După cum rezultă din graficul nr. 4 nu s-au înregistrat schimbări semnificative în anul 2001 față de anul 2000, în ceea ce privește rezultatele evaluării de către ANCESIAC a operațiunilor de comerț exterior.

În susținerea a 42% din cererile de licență de export cu arme, agenții economici solicitanți au prezentat certificatul internațional de import, ca document de sprijin, în timp ce pentru 58% au fost prezentate documente echivalente (certificat de utilizare finală, declarație de utilizare finală certificată de autoritățile competente sau Certificatul de utilizare finală și non-transfer). Aceste valori reprezintă o medie anuală a perioadei 2000 – 2001, variația de la un an la altul înscriindu-se în marja de $\pm 2\%$.

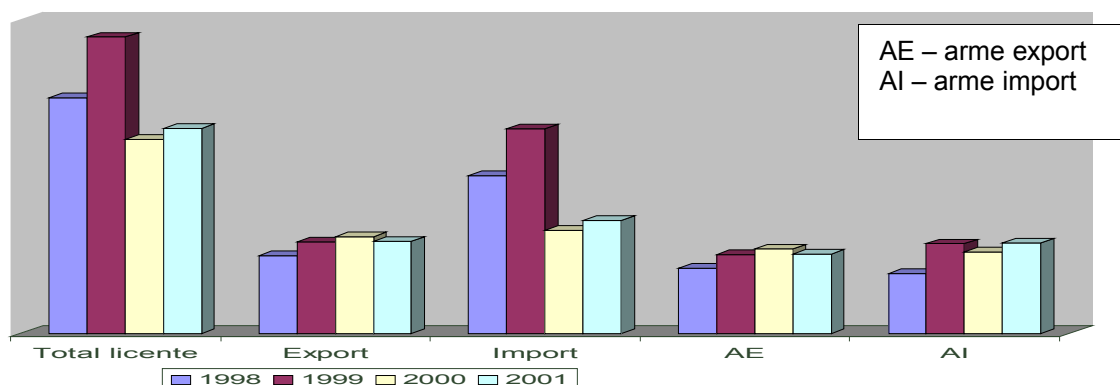
Durata medie de procesare de către ANCESIAC a cererilor de licență a fost de circa 15 zile.

Consiliul Interministerial pentru controlul exporturilor și importurilor de produse strategice a examinat în anul 2000 un număr de 1062 cereri de licență de import și de export de arme, numărul acestora fiind de 964 pe parcursul anului 2001.

Graficul nr. 5 evidențiază faptul că operațiunile de comerț exterior cu arme dețin o pondere însemnată în ansamblul operațiunilor cu produse strategice, menționând, totodată, că raportul dintre cererile de licență de export și cele de import este ușor supraunitar în favoarea exportului pentru această categorie de produse strategice.

Grafic nr. 5

Evoluția cererilor de licență de produse strategice examinate de către Consiliul Interministerial

Pentru operațiuni de export cu arme, Consiliul Interministerial a acordat aviz favorabil în vederea eliberării licențelor de export pentru 99,87% din cererile examinate în 2000 și 100% pentru cele examinate în 2001.

5.2.2. Licențe eliberate

În anul 2000, ANCESIAC a eliberat 544 licențe individuale de export de arme, atât pentru operațiuni definitive cât și temporare, numărul acestora scăzând la 507 în anul 2001.

Valoarea totală a licențelor de export eliberate de ANCESIAC pentru operațiuni definitive și a licențelor pentru operațiuni temporare cu încasări valutare din operațiuni de perfecționare activă a fost de 42,2 milioane USD în cursul anului 2000 și de 33,8 milioane USD în 2001.

Toate licențele au fost eliberate în baza avizului Consiliului Interministerial și au avut ca destinație entități guvernamentale sau companii străine autorizate să efectueze operațiuni cu arme de către autoritățile competente din țările în care au fost înregistrate ca persoane juridice.

În anul 2000 au fost respinse 2 cereri de licență de export către destinații evaluate ca fiind asociate unor riscuri de utilizare neautorizată, iar 2 licențe au fost retrase, urmare a instituirii regimului de embargo asupra țării de destinație. Valoarea totală a acestor cereri de licență a fost de circa 3 milioane USD.

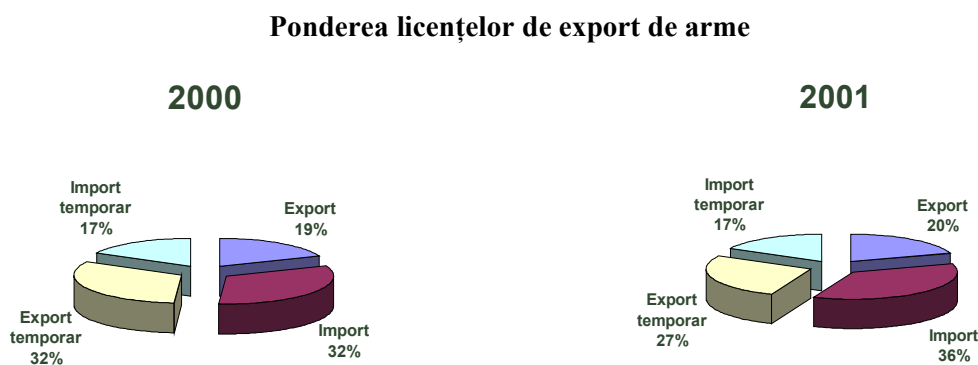
Urmare a evaluării unei operațiuni comerciale de perfecționare activă aflată în derulare din care au rezultat aspecte privind riscul deturnării produselor transferate către destinații interzise, în anul 2001 a fost suspendată și apoi retrasă o licență a cărei valoare a fost de circa 2 milioane USD.

Nu au fost eliberate licențe globale având ca obiect exportul de arme întrucât evaluarea efectuată în acest domeniu a demonstrat că nu s-a creat încă mediul

necesar efectuării de exporturi sub un asemenea instrument de autorizare în condițiile eliminării oricăror riscuri de transferuri ilicite.

Ponderea licențelor de export de arme în ansamblul licențelor eliberate pentru această categorie de produse strategice este prezentată în graficul nr. 6.

Grafic nr. 6

Repartiția valorică geografică a licențelor de export eliberate pentru operațiuni definitive este prezentată în tabelul nr. 7, iar ponderea valorică, procentuală, în graficul nr. 8.

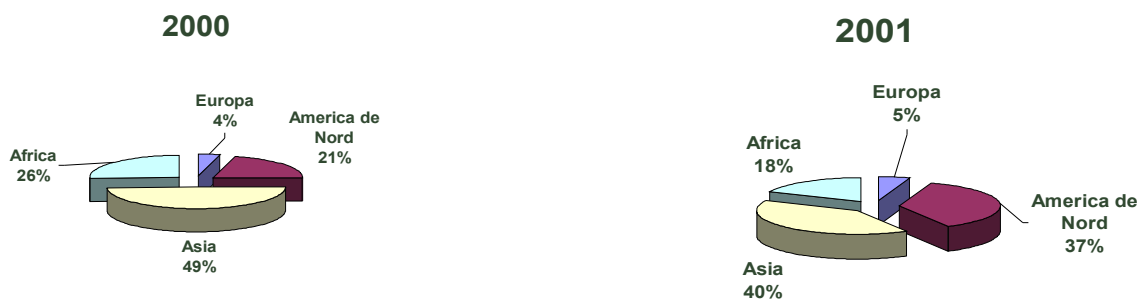
Tabelul nr. 7

Repartiția valorică pe continente a licențelor de export definitiv

Continent/Țară	Valoarea licențelor de export eliberate (USD)	
	2000	2001
EUROPA	1.552.150	1.713.685
ASIA	20.693.932	13.541.496
AFRICA	10.861.559	6.050.915
AMERICA DE NORD	9.069.171	12.365.575
TOTAL GENERAL	42.176.812	33.671.671

Grafic nr. 8

Ponderea valorică geografică (pe continente) a licențelor de export definitiv

Destinațiile menționate indică pe de o parte repartitia geografică a cererii de arme de pe un segment al pieței de profil, iar pe de altă parte capacitatea exportatorilor români de a satisface asemenea cereri, cu trimiteri inclusiv la industria românească de apărare, ca principală sursă de export.

În același timp, repartitia prezentată în tabelul nr. 7 reprezintă un indicator al modului în care autoritățile statului cu competențe în domeniu au acționat pentru respectarea embargourilor și a altor măsuri restrictive impuse pe plan internațional sau regional în comerțul cu arme.

5.2.3. Exporturi realizate

Valoarea totală a exporturilor definitive de arme realizate în anul 2000 a fost de 37,8 milioane USD, ceea ce reprezintă 0,3% din totalul exporturilor României.

Pentru anul 2001, exporturile realizate au scăzut la 24,5 milioane USD, ponderea acestora scăzând, de asemenea, la 0,2% din valoarea totală a exporturilor României.

În anul 2001 valoarea totală a exporturilor de arme a înregistrat o scădere de 35% față de anul 2000.

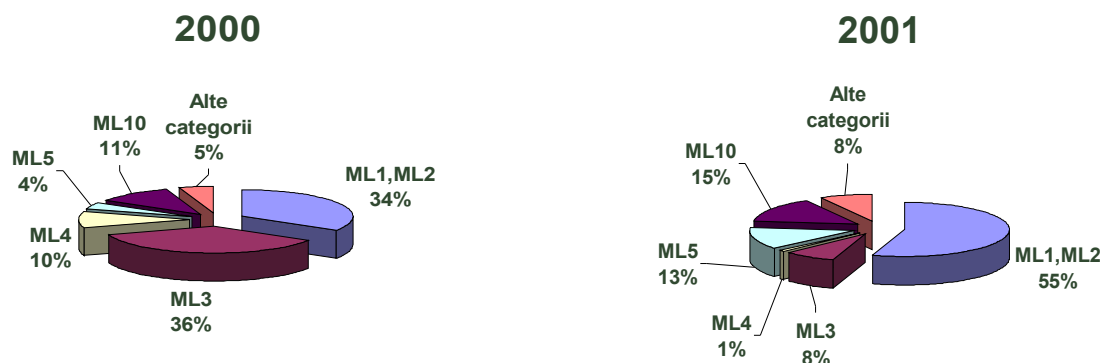
Exporturile directe realizate din surse interne au fost de 26 milioane USD în anul 2000 și 20,5 milioane USD în anul 2001, reprezentând 70%, respectiv 83%, în timp ce restul de 30% și respectiv 17% îl reprezintă exporturile rezultate din activitățile de perfecționare activă (reparații și lohn).

Exporturile totale (definitive și temporare) au reprezentat 34%, iar importurile 66% din totalul valoric al operațiunilor de comerț exterior cu arme. Anul 2001 a marcat o schimbare a ponderii operațiunilor de comerț exterior cu arme, valorile înregistrate reprezentând 47% la export și respectiv 53% la import. Aceste valori indică o balanță comercială deficitară, ea fiind determinată în principal, pe de o parte, de nevoia de înzestrare a sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională cu mijloace moderne de tehnică militară, iar pe de altă parte, de capacitatea tehnologică redusă a industriei de apărare de a produce asemenea mijloace performante, destinate atât nevoilor interne cât și cererii externe.

Principalele categorii de arme exportate în 2000 - 2001 și ponderea acestora în ansamblul exporturilor sunt prezentate comparativ în graficul nr. 9.

Grafic nr. 9

Repartiția exporturilor pe principalele categorii de arme

Ponderea cea mai însemnată în structura exporturilor românești de arme o reprezintă armele de calibru mic (ML1), armamentul ușor (ML2) și muniția pentru acestea (ML3).

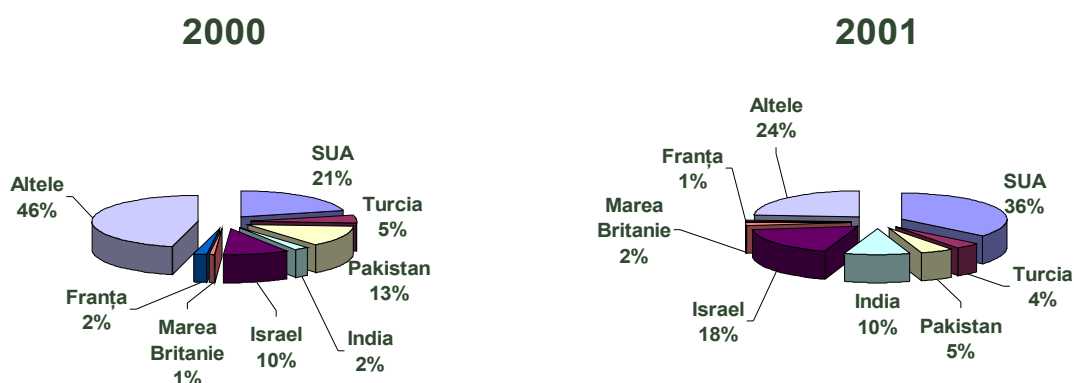
Această structură evidențiază domeniile principale în care industria românească de apărare, cu actuala înzestrare tehnologică specifică, reușește să-și mențină capacitatea de a produce și exporta competitiv asemenea produse, în condiții de creștere accentuată a concurenței pe piața mondială de profil.

Pentru categoria ML10 (aviație) exporturile au fost realizate în principal din activități de reparații și lohn.

Principalele țări de destinație a exporturilor românești de arme sunt prezentate în graficul nr. 10, 7 țări (SUA, Turcia, Pakistan, India, Israel, Marea Britanie și Franța) deținând ponderea cea mai însemnată (54% în 2000 și 76% în 2001). În grafic sunt incluse și valorile rezultate din operațiuni de perfecționare activă (reparații și lohn).

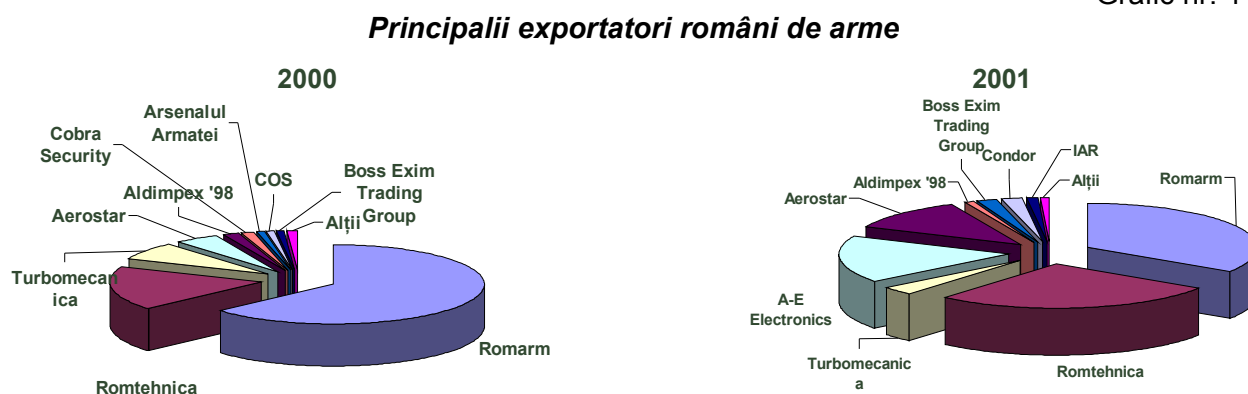
Grafic nr. 10

Principalele destinații ale exporturilor de arme

Participarea exportatorilor români la exportul de arme în anul 2001 în comparație cu 2000 este prezentată în graficul nr. 11, care indică faptul că pentru exporturi directe CN Romarm SA și RA Romtehnica (companii cu capital de stat) au deținut ponderea cea mai însemnată (57% în 2000 și 78% în 2001). Principalii exportatori pentru produse rezultate din activități de perfecționare activă au fost SC Aerostar SA și SC Turbomecanica SA (societăți cu capital privat) care au deținut o pondere de 20% în anul 2000. În anul 2001 pentru același gen de activități, ca sursă de export, ponderea principală a fost deținută de SC Elprof SA împreună cu SC Turbomecanica SA (12%).

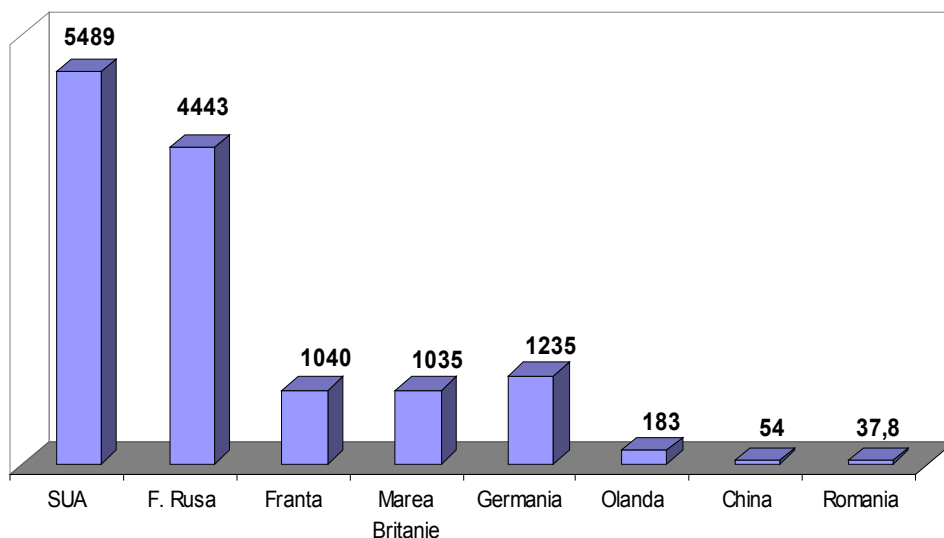
Grafic nr. 11

În baza datelor furnizate de Institutul Internațional din Stockholm pentru Cercetări în domeniul Păcii – SIPRI, exporturile României de arme în anul 2000 comparativ cu exporturile celor 7 țări mari exportatoare: SUA, Federația Rusă, Franța, Marea Britanie, Germania, Olanda și China este prezentată în graficul nr. 12.

Grafic nr. 12

Principalele țări exportatoare și România (milioane USD)

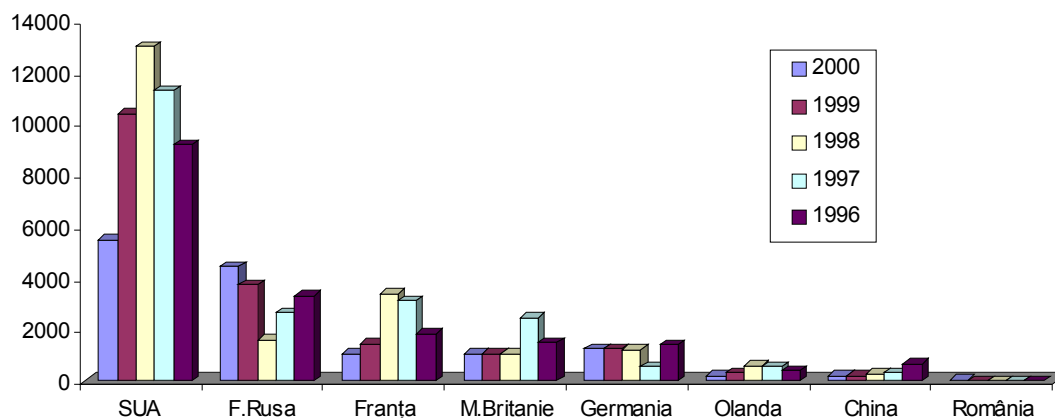

Datele prezentate pentru cele 7 țări exportatoare reprezintă exporturile principalelor categorii de arme, în timp ce pentru România se referă la totalul exporturilor de produse militare.

Dinamica exporturilor pe perioada 1996-2000 pentru aceleași state, inclusiv România este evidențiată în graficul nr. 13.

Grafic nr. 13

**Dinamica exporturilor în lume în perioada 1996 – 2000
(milioane USD)**

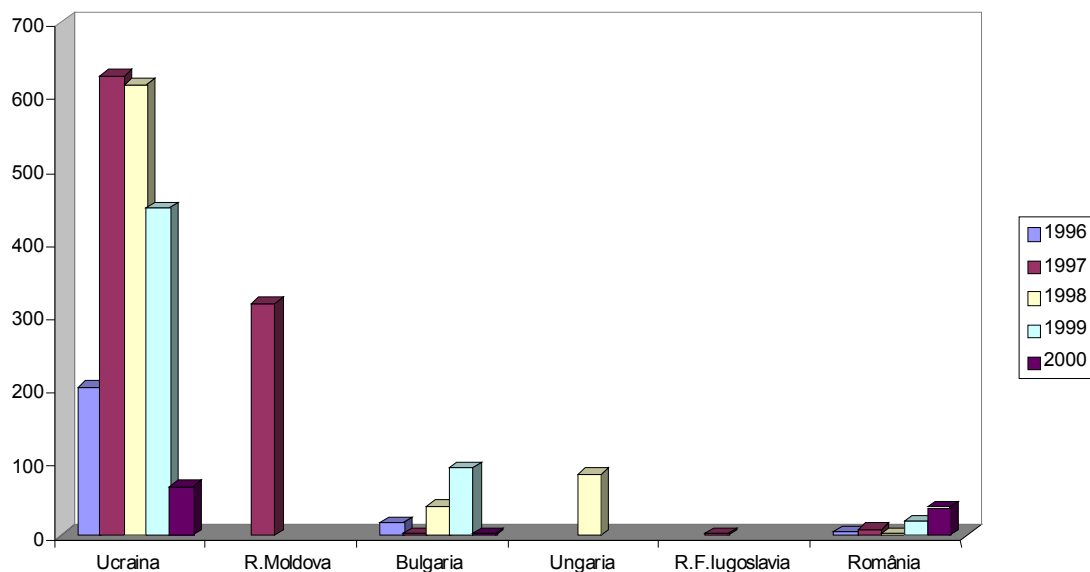

Exportul României în comparație cu cel al țărilor vecine pentru principalele categorii de arme este prezentat în graficul nr. 14 (potrivit sursei SIPRI).

Grafic nr. 14

Dinamica exporturilor României și țărilor vecine pe perioada 1996 – 2000

(milioane USD)

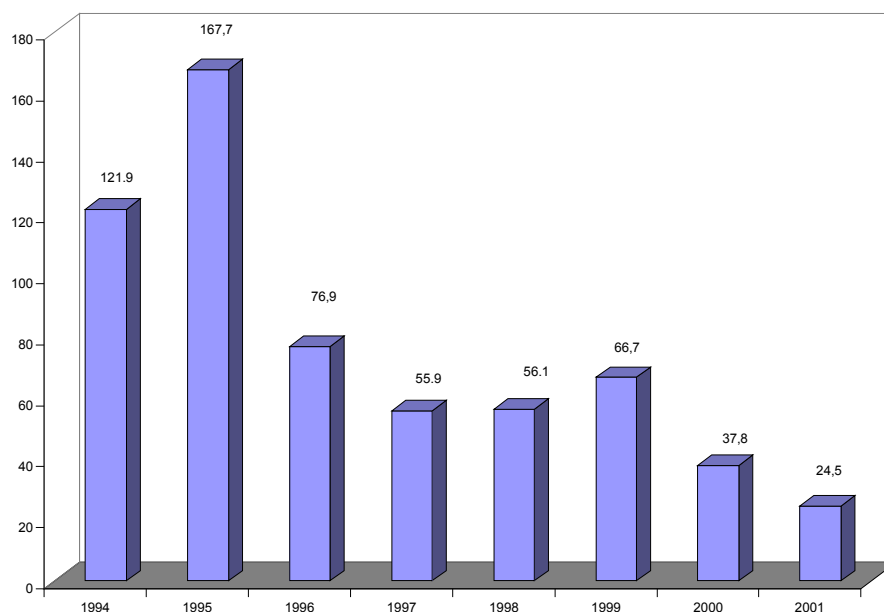

Pentru țările vecine datele prezentate se referă la principalele categorii de arme, în timp ce pentru România acestea se referă la totalul exporturilor de produse militare.

Dinamica exporturilor de arme ale României pe perioada 1994-2001 este prezentată în graficul nr. 15.

Grafic nr. 15

Dinamica exporturilor de arme ale României pe perioada 1994 – 2001
(milioane USD)

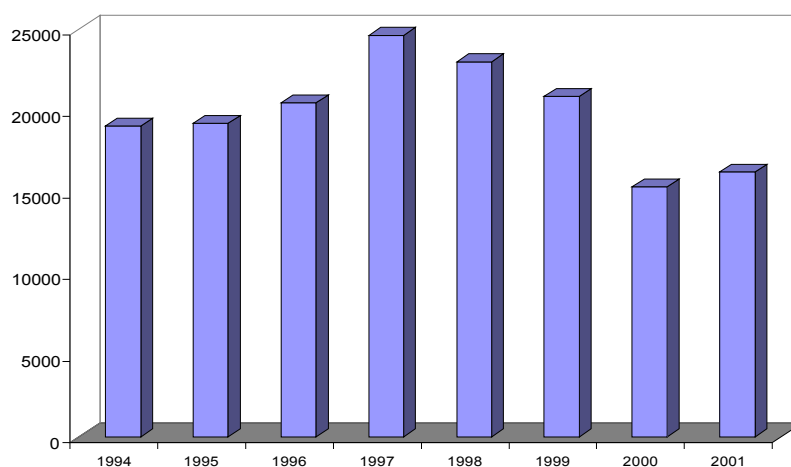

Valoarea exporturilor prezentată în graficul nr. 15 se referă la exporturile totale ale României, în timp ce pentru principalele categorii de arme, valoarea acestora este sub 50%, ceea ce situează țara noastră pe locul 40 în lume, dacă se ia în considerare perioada 1996-2000. De asemenea, este de remarcat faptul că la principalele categorii de arme, importul României plasează țara noastră pe locul 64 în lume pentru aceeași perioadă 1996-2000.

Din analiza datelor prezentate în graficele nr. 12-15 rezultă că exporturile românești de arme se înscriu în dinamica descendentă, realizată și de alte țări exportatoare, așa cum se evidențiază în graficul nr. 16.

Grafic nr. 16

**Transferurile internaționale de arme și tehnologii militare pe
perioada 1994 – 2001 (milioane USD)**

5.3. Operațiuni necomerciale, de tranzit și transbordare

5.3.1. Permise pentru operațiuni necomerciale

În anul 2000 ANCESIAC a eliberat 38 de permise pentru operațiuni necomerciale.

Dintre acestea 21 de permise au fost eliberate pentru introducerea în teritoriul național a produselor strategice ocazionate de desfășurarea în România a unor:

1. exerciții militare comune (Rescue Eagle 00/Medceur 00-2, Carpathian Express 2000, Cooperative Key 2000, Cooperative Best Effort 2000, Elipse Bravo 2000), la care au participat forțe militare din SUA, Italia, Marea Britanie, Bulgaria, Franța, Turcia, Ucraina, Olanda, Republica Moldova și altele;
2. mitinguri aviatice (mitingul aviatc „Timișoara” la care au participat reprezentanți din Austria, Marea Britanie, Bulgaria, SUA, Turcia, Ucraina și Ungaria);
3. alte operațiuni (vizite de curtoazie).

De asemenea, în anul 2000 au fost eliberate 17 permise pentru scoaterea în regim temporar din teritoriul național de echipamente militare destinate participării forțelor armate române la:

1. misiuni de menținere a păcii (SFOR, KFOR, UNMIK);

2. activități de pregătire în comun cu formațiuni din compunerea unor forțe armate străine (Dynamic Response 2000, Linked Sears 2000, Combined Endeavour 2000, Cooperative Partner 2000, Seven Stars, etc);
3. mitinguri aviatice în Austria, Ungaria, Republica Cehă și Olanda.

În anul 2001 numărul permiselor pentru operațiuni necomerciale a crescut la 55, având următoarea repartitie:

- a) 32 permise pentru introducerea în teritoriul național a produselor strategice ocazionate de desfășurarea în România de:
 1. exerciții militare comune (Carpathian Express 2001, Blackseafor, Breeze 2001, Deniz Yildizi – 01)
 2. mitinguri aviatice (mitingul aviatc „ROIAS – 2001” la care au participat reprezentanți din Austria, Belgia, Cehia, Croația, Danemarca, Germania, Franța, Italia, Marea Britanie, Olanda, Suedia, SUA, Turcia, Ucraina, R.F. Iugoslavia);
 3. alte operațiuni (vizite de curtoazie).
- b) 23 permise pentru scoaterea în regim temporar din teritoriul național de echipamente militare destinate participării forțelor armate române la:
 1. misiuni de menținere a păcii (SFOR, KFOR, UNMIK);
 2. activități de pregătire în comun cu formațiuni din compunerea unor forțe armate străine (Cooperative Key 2001, Esperia 2001, Cooperative Best Effort 2001, Seven Stars 2001, Combined Endeavour 2001, Dynamic Response, Corner Stone);
 3. mitinguri aviatice în Cehia, Franța, Olanda, Marea Britanie, Turcia.

Transferurile produselor strategice în cadrul operațiunilor menționate au fost efectuate sub supravegherea Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne, produsele transferate intrând în componența unor eșaloane militare.

Principalele categorii de produse ce au făcut obiectul transferurilor temporare sau definitive în cadrul operațiunilor necomerciale au fost ML1, ML2, ML3, ML4, ML6, ML9, ML10, ML11 și ML15, iar durata medie de procesare a cererilor de astfel de permise a fost de 7 zile.

5.3.2. Permise de tranzit internațional

Au fost eliberate 202 permise de tranzit internațional de arme în anul 2000 și 142 în anul 2001. Tranzitul internațional pe teritoriul României a fost efectuat sub supravegherea Ministerului Apărării Naționale pentru 197 de operațiuni în 2000, respectiv 137 în 2001, în timp ce 5 operațiuni în 2000 și respectiv 5 în 2001 au fost efectuate în condițiile asigurării pazei și securității transportului pe teritoriul României de către Ministerul de Interne. Operațiunile de tranzit internațional de produse militare pe teritoriul României s-au desfășurat în cadrul tranzitului de eșaloane militare străine ce s-au deplasat pentru misiuni de menținere a păcii (184 operațiuni în 2000 și 126 în 2001) și pentru exerciții militare comune (16 operațiuni în 2000 și 11 în 2001). Pentru operațiuni referitoare la tranzitul de produse militare în afara eșaloanelor militare au fost eliberate 3 permise în anul 2000, respectiv 5 în 2001.

Principalele categorii de produse ce au făcut obiectul operațiunilor de tranzit au fost ML1, ML2, ML3, ML4, ML6, ML8, ML11 și ML13, iar durata medie de procesare a cererilor de astfel de produse a fost de 4 zile. Circa 90% din operațiunile de tranzit s-au efectuat pe ruta Giurgiu – Curtici. Transportul pe teritoriul României a produselor în tranzit s-a efectuat pe calea ferată și pe cale rutieră.

5.3.3. Permise de transbordare

Nu au fost eliberate permise de transbordare în anul 2000. În anul 2001 a fost eliberat un singur permis de transbordare.

5.4. Respectarea embargourilor și altor măsuri restrictive

România a respectat cu strictețe embargourile și alte măsuri restrictive impuse anumitor state, organizații sau facțiuni prin rezoluțiile Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite, deciziile OSCE și pozițiile și acțiunile comune ale UE. În anul 2000 experții ONU ai Mecanismului de monitorizare a sancțiunilor impuse UNITA (Angola) au verificat în România modul în care autoritățile române și agenții economici români au respectat prevederile cuprinse în art. 19 din Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr. 864/1993 privind interzicerea exportului de arme, muniții și materiale conexe către această destinație.

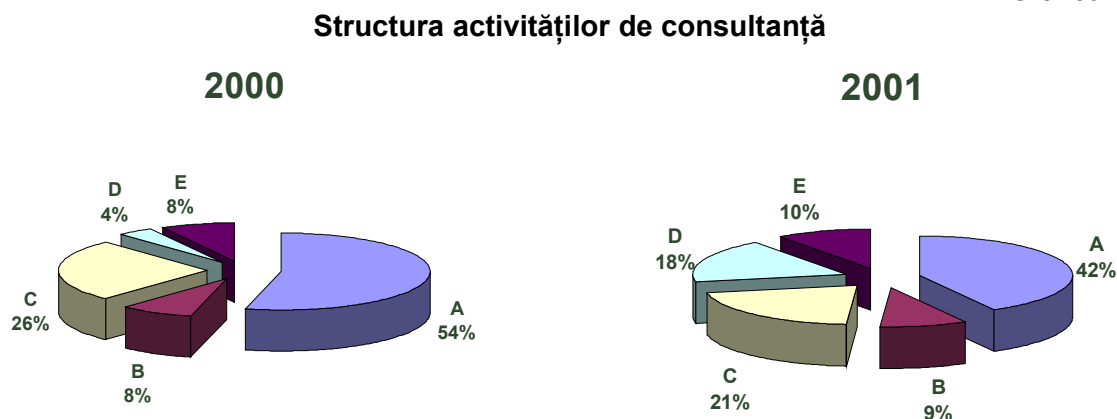
În raportul întocmit la sfârșitul anului 2000 experții ONU au apreciat că autoritățile române au acționat cu bună credință în respectarea embargoului impus UNITA și, prin urmare, livrările de arme către UNITA de către unele țări vecine Angolei nu pot fi imputate României. În urma adâncirii investigațiilor pe această temă, poziția menționată cu privire la România a fost reiterată și în suplimentul din aprilie 2001 al Raportului întocmit în decembrie 2000 precum și în Raportul elaborat la sfârșitul anului 2001 de către Mecanismul de monitorizare ONU a sancțiunilor impuse UNITA. Având în vedere relațiile de parteneriat strategic dintre România și unele state membre NATO, cererile de export de arme către destinații supuse regimului de embargo unilateral impus de țările partenere, au fost examinate și aprobate, după caz, și în urma consultărilor cu autoritățile competente din aceste state. În urma atacurilor teroriste din septembrie 2001 asupra SUA, țara noastră și-a întărit regimul de control, prin dezvoltarea mecanismelor și procedurilor de licențiere în cadrul cărora prevenirea și combaterea activităților teroriste reprezintă un criteriu care se ia în considerare în procesul de examinare și autorizare a transferurilor de arme.

5.5. Controale și măsuri pentru respectarea legalității

Având în vedere intrarea în vigoare la sfârșitul anului 1999 a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 158/1999 care a instituit noi mecanisme și proceduri de control, acordarea de consultanță în beneficiul agenților economici importatori și exportatori a constituit una din direcțiile principale de acțiune îndreptate spre prevenirea efectuării de transferuri ilegale de arme. Activitatea de consultanță în perioada 2000 - 2001 atât în domeniul autorizării de activitate cât și în cel al licențierii de operațiuni de transfer a cunoscut o dinamică ascendentă. Aceasta a reprezentat circa 21% în anul 2000 și respectiv circa 26% în anul 2001 din totalul volumului de activități desfășurate de ANCESIAC, ceea ce reprezintă o creștere de 11%, respectiv 16% față de media anuală a perioadei anterioare (1994 – 1999). Această

creștere este determinată atât de instituirea regimului de control asupra unor noi clase de operațiuni, cum sunt operațiunile necomerciale, de tranzit și transbordare precum și de instituirea obligativității agenților economici de a fi autorizați pentru a desfășura activități de comerț exterior cu arme. La aceasta se adaugă obligativitatea transmiterii Certificatului de Control al Livrării sau a documentelor echivalente acestuia, ca măsură asiguratorie privind ajungerea la destinația declarată a produselor livrate în conformitate cu documentele de autorizare a operațiunilor de export. Repartiția activităților de consultanță în funcție de mijloacele folosite în derularea lor este prezentată în graficul nr. 17.

Graficul nr. 17

- A = consultanță la sediul ANCESIAC
- B = consultanță prin corespondență
- C = consultanță prin mijloace electronice de comunicare
- D = consultanță prin mijloace publice
- E = consultanță la sediul agenților economici

Anul 2001 se caracterizează printr-o creștere importantă a ponderii consultanței acordate prin mijloace publice și la sediul agenților economici, urmare a promovării *Programului de transparență, cooperare și comunicare cu partenerii din economie*, folosind mijloace adecvate acestui scop precum și prin deplasarea activității de control din spațiul documentar spre cel la fața locului.

În ansamblul măsurilor întreprinse în perioada 2000 – 2001 pentru creșterea eficienței sistemului de control al exporturilor de arme, o importanță deosebită a reprezentat-o colaborarea interinstituțională în cadrul acțiunilor de control preventiv și reactiv. Din partea instituțiilor statului cu responsabilități în domeniu, ANCESIAC a beneficiat în anul 2001 de 42 de informări, față de 21 în anul 2000, acestea determinând un număr corespunzător de acțiuni de clarificare documentară a unor activități desfășurate de agenții economici români exportatori sau importatori de arme. De asemenea, ANCESIAC a transmis unor organe abilitate ale statului, date și informații pentru clarificarea unor operațiuni de comerț exterior în cazul a 4 agenți economici români în anul 2000 și 6 agenți economici în anul 2001.

Corpul de control al ANCESIAC a efectuat 12 controale la sediul a 9 agenți economici în anul 2001, față de 5 controale efectuate la 4 agenți economici în anul 2000. Controalele au avut ca scop atât îndrumarea acestora cât și verificarea modului în care s-au derulat operațiunile comerciale cu produse militare. Ca urmare a controalelor efectuate, atât documentar cât și la fața locului, în anul 2000 nu au fost înregistrate fapte de natură infracțională, în timp ce pentru anul 2001 au fost sesizate organele de urmărire penală privind existența elementelor constitutive ale infracțiunii în cazul a 3 agenți economici.

În cursul anului 2000, 4 agenți economici nu și-au îndeplinit obligațiile prevăzute de lege de a transmite certificatele de control al livrării sau documentele echivalente, fiind sancționați cu amenzi contravenționale totalizând 160 milioane lei. Pentru neîndeplinirea aceleași obligații pe parcursul anului 2001 un agent economic a fost sancționat cu avertisment și 4 exportatori cu amendă contravențională în valoare totală de 245 milioane lei.

BIBLIOGRAFIE

1. **Raport privind controlul exporturilor de arme 2000 – 2001**, editat în 2002 de Agenția Națională de Control al Exporturilor Strategice și al Interzicerii Armelor Chimice;
2. **Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice**, publicată în Monitorul Oficial al României nr.519/26 oct.1999;
3. **Ordinul nr.25/1999 al președintelui ANCESIAC pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.563/18 nov.1999;
4. **Hotărârea Guvernului nr.844/2001 privind lista de armamente, muniții și alte produse militare supuse regimului de control la export și import**, publicată în Monitorul Oficial al României nr.586/19 sept. 2001;
5. **Legea nr.499/2002 pentru aprobarea plății cotizației ce îi revine României în calitatea sa de participant la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și produse și tehnologii cu dublă utilizare – Elemente Inițiale – adoptat la 11 – 12 iulie 1996 și amendat la 6 – 7 decembrie 2001**, publicată în Monitorul Oficial al României nr.551/29 iul.2002;
6. **Ordinul nr.71/2002 al președintelui ANCESIAC privind aplicarea regimului de control prevăzut de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999 unor produse care nu figurează în lista de armamente, muniții și alte produse militare**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.130/19 febr.2002;
7. **Ordinul nr.81 al președintelui ANCESIAC privind termenul de acordare a consultanței de specialitate referitoare la încadrarea unor produse în listele cuprinzând produsele strategice supuse regimului de control la export și import**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.137/21 febr. 2002;
8. **Ordinul nr.159/2002 al președintelui ANCESIAC pentru aprobarea Normelor metodologice privind autorizarea persoanelor juridice pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu produse strategice în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.204/26 mar.2002;
9. **Ordinul nr.275/2002 al președintelui ANCESIAC privind raportarea derulării operațiunilor de export definitiv de produse strategice³ supuse regimului de control prevăzut de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.359/29 mai 2002;
10. **Fourth Annual Report According to Operative Provision 8 of the European Union Code of Conduct on Arms Exports**, publicat în **Official Journal of the European Communities**, 19 decembrie 2002;
11. www.wassenaar.org
12. www.nsg-online.org
13. www.zanggercommittee.org
14. www.un.org
15. www.europa.eu.int

ABREVIERI UZUALE

AG	-	Grupul Australia;
AIEA	-	Agenția Internațională pentru Energie Atomică;
AW	-	Aranjamentul de la Wassenaar;
CI	-	Consiliul Interministerial pentru controlul exporturilor și importurilor de produse strategice.
HCOC	-	Codul de Conduită de la Haga;
HG	-	Hotărâre a Guvernului;
MTCR	-	Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete;
NPT	-	Tratatul pentru Neproliferarea Armelor Nucleare;
NSG	-	Grupul Furnizorilor Nucleari;
OUG	-	Ordonanță de urgență a Guvernului;
PESC	-	Politica Externă și de Securitate Comună;
PfP	-	Parteneriat pentru pace;
SALW	-	Arme de calibru mic și armament ușor;
UNSCR	-	Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU
WAIS	-	Sistemul Informatic al Aranjamentului de la Wassenaar;
WMD	-	Arme de distrugere în masă;
ZC	-	Comitetul Zangger.